

Д Е Р Ж С Т А Т
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ СТАТИСТИКИ
У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ДОВКІЛЛЯ ЧЕРНІГІВЩИНИ – 2015

Статистичний збірник

**ЧЕРНІГІВ
2016**

Держстат
Головне управління статистики у Чернігівській області

Управління обробки даних економічної статистики
відділ обробки даних статистики сільського господарства
та навколишнього середовища

Відповідальна за випуск **Г. М. Зінич**

У збірнику вміщено дані про стан навколишнього природного середовища Чернігівщини за 1995–2015рр.

Розрахований на широке коло читачів.

- адреса: вул. Гонча, 37, м.Чернігів, 14000, Україна
- телефони: (462) 676-566, 676-534
- факс: (462) 675-082
- електронна пошта: post@chernivstat.gov.ua
- веб-сайт: www.chernivstat.gov.ua

Книжкова виставка-продаж (постійно діюча)

- адреса: вул.Гонча, 37, м.Чернігів, 14000, Україна
- телефон: (462) 676-423

ПЕРЕДМОВА

Статистичний збірник “Довкілля Чернігівщини – 2015” містить дані про стан навколишнього середовища області, а також заходи щодо поліпшення екологічної ситуації та природокористування.

Наведена в збірнику інформація базується на системі показників державних статистичних спостережень підприємств, установ, організацій з питань статистики навколишнього середовища.

Сфера статистики природних ресурсів та охорони довкілля охоплює повітряний басейн, водні, земельні ресурси, лісовий фонд, а система статистичних показників включає надходження шкідливих речовин у повітря від стаціонарних та рухомих джерел, скидання забруднених стоків у поверхневі водойми, утворення та розміщення відходів у довкіллі, наявність та обсяги використання земельних, водних, рослинних, тваринних ресурсів.

Статистичну інформацію в збірнику подано як за 2015 рік, так і в динаміці за останні 15 років, загалом по області й у розрізі районів та видів економічної діяльності. Аналітичні та табличні матеріали доповнено графіками та діаграмами, методологічними поясненнями. Для порівняння розміщено матеріали про основні показники, що характеризують стан довкілля регіонів України.

Збірник підготовлений відділом обробки даних статистики сільського господарства та навколишнього середовища та відділом аналізу даних демографічної та соціальної статистики Головного управління статистики у Чернігівській області. У збірнику використано дані Деснянського басейнового управління водних ресурсів та Головного управління Держгеокадастру у Чернігівській області.

СКОРОЧЕННЯ В ЗБІРНИКУ

%	– відсоток
га	– гектар
грн	– гривня
км ²	– квадратний кілометр
кг	– кілограм
м ³	– кубічний метр
млн.	– мільйон
‰	– проміле, кількість демографічних подій у розрахунку на 1000 осіб
р.	– рік
т.ін.	– таке інше
тис.	– тисяча
т	– тонна

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ В ЗБІРНИКУ

Тире (–)	– явищ не було
Крапки (...)	– відомості відсутні
Нуль (0; 0,0)	– явища відбулися, але у вимірах, менших за ті, що можуть бути виражені використаними в таблиці розрядами
Символ (х)	– заповнення рубрики за характером побудови таблиці не має сенсу
“з них”, “у тому числі”	– наведено не всі доданки загальної суми

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Скорочення в збірнику. Умовні позначення в збірнику.....	4
Статистично-аналітичний огляд стану навколишнього природного середовища у 2015 році.....	10
1. Охорона атмосферного повітря.....	16
1.1. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря.....	17
1.2. Викиди основних забруднюючих речовин в атмосферне повітря....	17
1.3. Викиди діоксиду сірки, оксидів азоту та оксиду вуглецю в атмосферне повітря.....	18
1.4. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення за видами транспорту.....	18
1.5. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення в містах обласного значення та районах.....	19
1.6. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення в розрахунку на одну особу в містах обласного значення та районах.....	20
1.7. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення в розрахунку на площу міст обласного значення та районів.....	21
1.8. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в розрахунку на 1 км ²	22
1.9. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в розрахунку на одну особу.....	22
1.10. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в містах обласного значення та районах.....	23
1.11. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення в містах обласного значення та районах.....	24
1.12. Викиди забруднюючих речовин і діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в містах обласного значення та районах у 2015 році.....	25
1.13. Викиди забруднюючих речовин і діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення в містах обласного значення та районах у 2015 році.....	26
1.14. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в розрізі виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок) у 2015 році.....	27
1.15. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення за	

видами економічної діяльності у 2015 році.....	29
1.16. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря пересувними джерелами забруднення від використання окремих видів палива в містах обласного значення та районах у 2015 році..	30
1.17. Упровадження повітроохоронних заходів у 2015 році.....	31
2. Охорона та використання водних ресурсів.....	32
2.1. Основні показники використання й відведення води.....	34
2.2. Структура використання свіжої води у 2015 році.....	34
2.3. Забір води з природних водних об'єктів у містах обласного значення та районах.....	35
2.4. Забір води з підземних водних об'єктів у містах обласного значення та районах.....	36
2.5. Використання свіжої води в містах обласного значення та районах.....	37
2.6. Економія забору води за рахунок оборотного та повторно-послі- довного водопостачання в містах обласного значення та районах	38
2.7. Загальне водовідведення в містах обласного значення та районах.....	39
2.8. Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти в містах обласного значення та районах.....	40
2.9. Потужність очисних споруд у містах обласного значення та районах.....	41
3. Земельні ресурси та їх охорона.....	42
3.1. Земельний фонд області.....	43
3.2. Земельні площі сільськогосподарських підприємств.....	43
3.3. Площа меліорованих сільськогосподарських угідь.....	44
3.4. Унесення мінеральних та органічних добрив під сільськогосподарські культури.....	44
3.5. Унесення мінеральних і органічних добрив під урожай 2015 року сільськогосподарськими підприємствами в містах обласного значення та районах.....	45
3.6. Проведення вапнування ґрунтів та площа, на якій застосовува- лися засоби захисту рослин сільськогосподарськими підприємст- вами, у містах обласного значення та районах у 2015 році.....	46
4. Утворення та поводження з відходами	47
4.1. Основні показники утворення та поводження з відходами	48
4.2. Наявність відходів за класами небезпеки.....	48
4.3. Утворення відходів за класами небезпеки.....	49
4.4. Утворення відходів I–III класів небезпеки.....	49
4.5. Основні показники поводження з відходами за класами небезпеки у 2015 році.....	49
4.6. Утворення та наявність відходів за групами небезпечних складників.....	50
4.7. Утворення відходів у містах обласного значення та районах.....	55

4.8.	Утворення відходів у розрахунку на одну особу в містах обласного значення та районах	56
4.9.	Утворення відходів за категоріями матеріалів у 2015 році.....	57
4.10.	Утворення відходів у містах обласного значення та районах у 2015 році.....	58
4.11.	Утилізовано відходів у містах обласного значення та районах	59
4.12.	Видалення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах в містах обласного значення та районах.....	60
4.13.	Наявність відходів у містах обласного значення та районах.....	61
4.14.	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах у розрахунку на одну особу в містах обласного значення та районах.....	62
4.15.	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах у розрахунку на квадратний кілометр у містах обласного значення та районах.....	63
5.	Охорона та використання лісових ресурсів.....	64
5.1.	Лісовий фонд.....	65
5.2.	Основні показники ведення лісового господарства.....	65
5.3.	Темпи росту обсягів продукції, робіт та послуг лісового господарства.....	66
5.4.	Заготівля ліквідної деревини за категоріями технічної придатності	66
5.5.	Обсяги продукції, робіт та послуг лісового господарства в містах обласного значення та районах.....	67
5.6.	Рубки лісу та заходи в містах обласного значення та районах.....	68
5.7.	Рубки лісу та заходи лісгосподарської діяльності в містах обласного значення та районах у 2015 році.....	69
5.8.	Заготівля ліквідної деревини в містах обласного значення та районах.....	70
5.9.	Заготівля лісоматеріалів круглих у містах обласного значення та районах.....	71
5.10.	Відтворення лісів у містах обласного значення та районах.....	72
5.11.	Відтворення лісів.....	73
5.12.	Лісові пожежі на території області.....	73
5.13.	Лісові пожежі.....	74
5.14.	Лісозахисні роботи в лісовому фонді.....	74
5.15.	Структура загибелі лісових насаджень у 2015 році за причинами...	75
5.16.	Порушення лісового законодавства	75
6.	Мисливське господарство.....	76
6.1.	Основні показники ведення мисливського господарства.....	77
6.2.	Площа угідь, охоплених мисливським упорядкуванням, у містах обласного значення та районах.....	78
6.3.	Витрати на ведення мисливського господарства в містах обласного значення та районах.....	79
6.4.	Витрати на охорону, відтворення та облік мисливських тварин,	

упорядкування мисливських угідь у містах обласного значення та районах.....	80
6.5. Загальна кількість копитних тварин	81
6.6. Загальна кількість хутрових звірів	81
6.7. Загальна кількість пернатої дичини.....	82
7. Витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічні платежі.....	83
7.1. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища.....	84
7.2. Витрати на охорону навколишнього природного середовища.....	84
7.3. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах.....	85
7.4. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах.....	86
7.5. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах	87
7.6. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища у 2015 році.....	88
7.7. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування у 2015 році.....	89
7.8. Витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення за джерелами фінансування у 2015 році.....	89
7.9. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування у 2015 році.....	90
7.10. Витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення та поточні витрати на охорону природи..	91
7.11. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування в містах обласного значення та районах у 2015 році.....	92
7.12. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування в містах обласного значення та районах у 2015 році.....	93
7.13. Екологічні платежі.....	94
7.14. Структура екологічного податку, пред'явленого підприємствам, організаціям, установам у 2015 році.....	94
7.15. Екологічні платежі, пред'явлені підприємствам, організаціям, установам за забруднення навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах	95
7.16. Екологічні платежі, фактично сплачені підприємствами, організаціями, установами за забруднення навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах ..	96
7.17. Екологічний податок та штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства, пред'явлені підприємствам,	

організаціям, установам в містах обласного значення та районах у 2015 році.....	97
7.18. Екологічний податок та штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства, фактично сплачені підприємствами, організаціями, установами в містах обласного значення та районах у 2015 році.....	98
8. Населення.....	99
8.1. Територія, щільність населення та кількість адміністративно-територіальних одиниць.....	100
8.2. Чисельність наявного населення в містах обласного значення та районах.....	101
8.3. Народжуваність, смертність та природний приріст (скорочення) населення.....	104
8.4. Розподіл померлих за статтю та віковими групами.....	105
8.5. Смертність населення за причинами смерті.....	106
9. Охорона здоров'я.....	107
9.1. Захворюваність населення області за класами хвороб.....	108
9.2. Захворюваність населення на злоякісні новоутворення в містах обласного значення та районах	110
9.3. Захворюваність населення на злоякісні новоутворення за окремими локалізаціями.....	111
10. Деякі міжрегіональні порівняння.....	112
10.1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за регіонами.....	113
10.2. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за регіонами.....	114
10.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення за регіонами.....	115
10.4. Основні показники використання й відведення води	116
10.5. Використання свіжої води у 2015 році за регіонами.....	116
10.6. Утворення відходів за регіонами.....	117
10.7. Поводження з відходами за регіонами.....	118
10.8. Обсяги продукції лісового господарства за регіонами.....	119
10.9. Заготівля ліквідної деревини за регіонами.....	120
10.10. Площа мисливських угідь за регіонами.....	121
10.11. Загальна кількість диких тварин, що мешкають у мисливських угіддях України.....	122
10.12. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища України.....	123
10.13. Витрати на охорону навколишнього природного середовища за напрямками природоохоронних заходів у 2015 році.....	123
10.14. Витрати на охорону навколишнього природного середовища за регіонами у 2015 році.....	124

Статистично-аналітичний огляд стану навколишнього природного середовища у 2015 році

Атмосферне повітря. Протягом 2015р. в атмосферу надійшло 73,3 тис.т забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

У сумарній кількості забруднюючих речовин викиди метану та оксиду азоту, які належать до парникових газів, становили, відповідно, 10,8 тис.т та 51,0 т. Крім цих речовин, в атмосферу у 2015р. стаціонарними та пересувними джерелами було викинуто 2031,1 тис.т діоксиду вуглецю, який також впливає на зміну клімату.

Більше 46% небезпечних речовин, що потрапили в повітря, припало на стаціонарні джерела забруднення підприємств. Від них в атмосферу надійшло 33,9 тис.т забруднюючих речовин, що на 8,0 тис.т (на 19,0%) менше, ніж у 2014 році.

Щільність викидів від стаціонарних джерел забруднення в розрахунку на 1 км² території області становила 1,1 т небезпечних речовин, а на 1 особу – 32,3 кг. Проте в окремих містах та районах ці показники значно перевищили середній рівень по області. Зокрема, у м.Ніжині обсяги викидів у розрахунку на 1 км² були більшими у 24,4 раза, м.Прилуки – у 15,5 раза, у Варвинському районі щільність викидів у 4,1 раза перевищила середньообласний показник, а на одну особу – у 4,9 раза. Підприємствами м.Чернігова в розрахунку на 1 км² території було викинуто 193,5 т забруднюючих речовин, що перевищило середній показник по області в 182,1 раза.

Порівняно з 2014р. збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферу відмічалось у 8 районах області та містах Ніжин і Новгород-Сіверський, найбільше – у м.Новгород-Сіверському (на третину) та Срібнянському районі (на 27,4%). Близько половини викинутих стаціонарними джерелами забруднюючих речовин (44,5%) припадає на підприємства м.Чернігова.

Основними забруднювачами повітря області у 2015р. були підприємства – постачальники електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних із ними послуг (відповідно 41,0% та 32,6% шкідливих викидів), про що свідчать такі

З метою охорони атмосферного повітря та клімату підприємства здійснили 10 заходів, на які було витрачено 1006,4 тис.грн. Упровадження природоохоронних заходів сприяло зменшенню надходжень небезпечних речовин у повітряний басейн на 68,6 т.

Від роботи двигунів пересувних джерел забруднення у 2015р. в повітря надійшло 39,4 тис.т забруднюючих речовин, з яких 33,5 тис.т, або 84,9% – це викиди автомобільного транспорту, 0,2 тис.т, або 0,5% – залізничного і водного та 5,7 тис.т, або 14,6% – виробничої техніки. Із загальної кількості 22,7 тис.т небезпечних речовин викинуто автомобілями, що перебувають у приватній власності населення.

Основними токсичними інгредієнтами, якими забруднювалося повітря під час експлуатації транспортних засобів та виробничої техніки, були: оксид вуглецю (73,6%, або 29,0 тис.т), оксиди азоту (12,6%, або 5,0 тис.т), неметанові леткі органічні сполуки (10,7%, або 4,2 тис.т), сажа та діоксид сірки (по 1,4%, або 0,6 тис.т та 0,5 тис.т відповідно). Решта викидів припало на метан, бенз(а)пірен та аміак (0,3%, або 0,1 тис.т).

Водні ресурси. За даними Деснянського басейнового управління водних ресурсів у 2015р. з природних водних об'єктів було забрано 119,1 млн.м³ води, що на 23,8% менше, ніж у 2014 році.

Водокористувачами в області спожито 105,9 млн.м³ води, що на 36,5 млн.м³ (на 25,6%) менше порівняно з 2014р. Зокрема, на виробничі потреби підприємств у 2015р. припало 54,1% (57,3 млн.м³) усієї використаної води, на побутово-питні потреби – 25,9% (27,4 млн.м³), на сільськогосподарське водопостачання та інші потреби – 20,0% (21,2 млн.м³). Використання свіжої води зменшилося, в основному, за рахунок її витрат на виробничі потреби (на 34,5 млн.м³, або на 37,6%) та побутово-питні потреби (на 2,4 млн.м³, або 8,1%).

Потреби промисловості задовольнялися також шляхом залучення води в оборотні і повторно-послідовні системи, за рахунок цього протягом 2015р. зекономлено 124,9 млн.м³ свіжої води.

Загальне водовідведення у 2015р. становило 85,2 млн.м³, що на 23,9 млн.м³ (на 21,9%) менше проти попереднього року.

Скидання забруднених стоків та безповоротний водозабір негативно впливають на водні ресурси, тому їх скорочення має важливе значення для довкілля. Протягом 2015р. у водойми скинуто 5,0 млн.м³ забруднених стоків, що в 3,8 раза менше, ніж у 2014р. При цьому, частка забруднених зворотних вод у загальному водовідведенні становила 5,9%. Необхідно зазначити, що наявна потужність очисних споруд (63,8 млн.м³) дозволяла повністю очистити забруднені зворотні води.

Земельні ресурси. На початок 2016р., за даними Головного управління Держгеокадастру у Чернігівській області, земельний фонд області складав 3190,3 тис.га і структурно розподілявся таким чином:

	Площа, тис.га	Питома частка у загальному фонді, %
Усього земель (територія)	3190,3	100,0
Сільськогосподарські угіддя	2067,5	64,8
Ліси та лісовкриті площі	740,5	23,2
Забудовані землі	100,3	3,2
Землі під водою	68,0	2,1
Відкриті заболочені землі	129,7	4,1
Інші землі	84,3	2,6

Значна частка земельної площі (64,8%, або 2067,5 тис.га) – це сільськогосподарські угіддя, у структурі яких 68,6% (1419,2 тис.га) припадає на рілля. Сільськогосподарська освоєність території становить 65%, а ступінь розораності земельної площі – 44%.

Одним із визначальних елементів у системі заходів щодо нарощування обсягів і підвищення врожайності сільськогосподарських культур є застосування добрив. Під урожай 2015р. сільськогосподарськими підприємствами (крім малих) на площі 829,6 тис.га (86,5% посівних площ) було внесено 97,4 тис.т мінеральних добрив (у поживних речовинах), що на 0,5% більше, ніж у попередньому році. Органічні добрива (830,3 тис.т, або на 17,8% більше рівня 2014р.) внесено на площі 24,8 тис.га, що складає лише 2,6% загальної площі посівів. На 1 гектар посівної площі в середньому було внесено по 102 кг мінеральних добрив (на 5 кг менше проти 2014р.) та 0,9 т органіки (на 0,1 т більше попереднього року). У структурі внесених мінеральних добрив найбільшу питому вагу займали азотні добрива (72,2%), на фосфорні та калійні припадало, відповідно, 13,0% та 14,8% обсягу.

Площа, на якій аграрними підприємствами (крім малих) у 2015р. було проведено вапнування ґрунтів, становила 2,4 тис.га, що у 2,3 раза менше проти 2014р. У ґрунт унесено 14,7 тис.т вапняного борошна та інших вапнякових матеріалів. Площа, на якій застосовувалися засоби захисту сільськогосподарських рослин, становила 699,2 тис.га, у т.ч. пестициди – 574,8 тис.га, що, відповідно, на 1,6% та 2,8% менше показників 2014р.

Відходи. Протягом 2015р. в області утворилося 867,3 тис.т відходів, що на 2,2% більше порівняно з 2014р., у т.ч. від економічної діяльності підприємств та організацій, які отримали дозволи на утворення відходів, – 557,7 тис.т (на 7,0% більше), у домогосподарствах – 309,6 тис.т (на 5,3% менше). Із загального обсягу утворених відходів 866,6 тис.т становили відходи IV класу небезпеки, 381,2 т – III класу небезпеки, 283,2 т – II класу небезпеки, 82,8 т – I класу небезпеки.

У 2015р. сумарний обсяг відходів, що утворилися в м.Чернігові та Прилуцькому районі, складає 62,3% від загального обсягу утворених відходів.

Відходи I–III класів небезпеки становлять незначну частку від загальної кількості утворених, проте саме вони створюють ризики для здоров'я і навколишнього середовища. У 2015р. сумарний обсяг утворення відходів I–III класів небезпеки від економічної діяльності підприємств та організацій міст Чернігів та Прилуки, Варвинського району становив більше 78% від загального Побутові відходи у 2015р. залишилися домінуючими в структурі утворення відходів за категоріями матеріалів (28,3% від загального обсягу утворених відходів).

Переважає більшість утилізованих відходів за категоріями матеріалів – тваринні екскременти, сеча та гній. Обсяг їх утилізації становив 96978,9 т, або 72,7% від загального обсягу утилізації.

Порівняно з 2014р. загальний обсяг утилізації відходів збільшився на 24,4%. Понад 65% обсягу утилізованих у 2015р. відходів припадає на підприємства м.Чернігова, Варвинського та Чернігівського районів.

Загальний обсяг спалення відходів порівняно з 2014р. збільшився на 29,7%, у тому числі з метою отримання енергії на 32,7%. Об'єм спалених з метою теплового перероблення відходів зменшився більше, ніж в 11 разів.

Видалення відходів у спеціально відведені місця чи об'єкти у 2015р. залишається домінуючим методом поводження з відходами. Їх обсяг порівняно з 2014р. зменшився на 5,1%, відходів I–III класів небезпеки – збільшився в 4,4 раза. Частка відходів, видалених у спеціально відведені місця чи об'єкти або спалених (без отримання енергії), у загальному обсязі утворених відходів у 2015р. порівняно з 2014р. зменшилася на 3,3 в.п. і становила 43,4%.

Станом на 1 січня 2016р. загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах підприємств області, які були активні протягом 2015р., становив 10445,9 тис.т відходів, з них 0,4 тис.т належать до III класу небезпеки, 10445,5 тис.т – до IV класу небезпеки.

На території міст Чернігів та Ніжин зберігається майже 91% обсягу накопичених в області відходів.

За 2015р. зібрано, отримано для утилізації та видалення 486,6 тис.т відходів, у тому числі 326,9 тис.т, або 67,2% побутових та подібних відходів. Майже 64% відходів отримано від домогосподарств.

Лісові ресурси. Лісогосподарськими підприємствами у 2015р. вироблено продукції лісового господарства на суму 762,4 млн.грн, у т.ч. 737,5 млн.грн становила продукція лісозаготівель. Заготовлено 1575 тис.куб.м ліквідної деревини, що на 3,5% більше, ніж у попередньому році. З неї 890,1 тис.куб.м, або 56,5%, становили лісоматеріали круглі та 684,9 тис.куб.м (43,5%) – паливна деревина. Із загальної кількості паливної деревини заготовлено 444,7 тис.куб.м дров для опалення (на 5,1% більше, ніж рік тому) та 240,2 тис.куб.м дров'яної деревини для технологічних потреб. Крім основної продукції лісового господарства, протягом року заготовлено 31,1 тис.шт. новорічних ялинок, 803,8 т деревних соків, 2,0 т сіна, 1,1 т лікарських рослин та 6,3 т кори.

За рік від пошкоджень шкідливими комахами, хвороб лісу, впливу несприятливих погодних умов та лісових пожеж загинуло 881 га лісових насаджень. У лісах області було зафіксовано 194 випадки лісових пожеж (майже у 2 рази більше, ніж у попередньому році), якими заподіяні збитки на суму 1,5 млн.грн.

У 2015р. в області було зареєстровано 132 випадки незаконних рубок дерев і чагарників, які мали негативний вплив на ведення лісового господарства. Внаслідок незаконних рубок лісовому господарству заподіяно шкоду на суму 3 млн.грн та знищено або пошкоджено 756 куб.м деревини.

З метою забезпечення відтворення вилучених запасів деревини, підвищення продуктивності лісів, запобігання ерозійним процесам, поліпшення

навколишнього природного середовища на 4,8 тис.га земель лісового фонду протягом року було проведено відтворення лісів, що майже на третину більше, ніж у попередньому році. Садіння та висівання лісу відбулося на 4,0 тис.га, природне поновлення – на 0,8 тис.га. У вкриті лісовою рослинністю землі в лісовому фонді переведено 3,3 тис.га лісових культур та 1,2 тис.га ділянок із природним поновленням.

Заходи зі знищення осередків шкідників і хвороб лісу проведено на площі 13,7 тис.га, що у 2,2 раза більше, ніж у попередньому році. У результаті проведення лісозахисних робіт на кінець 2015р. залишилося 70,8 тис.га (на 14,2% менше рівня попереднього року) осередків шкідників і хвороб лісу, з них 6,3 тис.га потребує негайних заходів боротьби.

Мисливське господарство. На початок 2016р. в Чернігівській області діяло 55 мисливських господарств. В якості мисливських угідь ними використовувалося 2708,9 тис.га (84,9% земельного фонду області).

У 2015р. мисливський фонд області налічував 5 видів копитних тварин, 14 видів хутрових звірів та 20 видів птахів. Порівняно з попереднім роком кількість копитних тварин зменшилася на 430 голів і становила 13474 голови, хутрових звірів – на 1122 голови (70163 голів), пернатої дичини – на 56879 голови (806066 голів).

У мисливських угіддях області мешкали 1020 лосів, 516 оленів, 3062 кабани, 8876 козуль, 43,3 тис. зайців, 9,2 тис. ондатр, 5,8 тис. бобрів, 3,0 тис. лисиць, 2,5 тис. куниць, 251,8 тис. качок, 118,1 тис. лисок, 137,1 тис. перепілок, 105,9 тис. куликів, 64,0 тис. курочок водяних та інші.

Окремі мешканці мисливських угідь (видри, тхори чорні, рисі) занесені до Червоної книги України.

Частка добутих копитних тварин у загальній кількості тих, які мешкають у мисливських угіддях, становила 12,9%, хутрових звірів – 11,5%, пернатої дичини – 8,2%.

Загальні витрати на ведення мисливського господарства зросли порівняно з 2014р. на 17,4% і становили 19,2 млн.грн. На охорону, відтворення, облік диких тварин та впорядкування мисливських угідь витрачено 25,1% усіх коштів.

У 2015р. в області діяло 5 розплідників зі штучного розведення копитних тварин, в яких утримувались олені благородні, лані та муфлони. Загальне поголів'я мисливських тварин у розплідниках становило 215 голів. Кількість ланей збільшилась на 2 голови і становила 125 голів, оленів благородних – на 7 (70), муфлонів – зменшилася на 3 (20).

Витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічний податок. Протягом 2015р. на охорону навколишнього природного середовища підприємствами, організаціями та установами було витрачено 249,9 млн.грн (без ПДВ), що на 12,0% більше порівняно з 2014р. Із загальної кількості витрат на охорону навколишнього природного середовища

219,0 млн.грн, або 87,6%, становлять поточні витрати, 30,9 млн.грн, або 12,4% – капітальні інвестиції, у тому числі 0,3 млн.грн – витрати на капітальний ремонт природоохоронного обладнання.

За рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів було освоєно 89,5% капітальних інвестицій і здійснено 6,1% поточних витрат. Основним джерелом фінансування поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища, як і в попередні роки, були власні кошти підприємств та організацій – 93,8%.

Майже 98% капітальних інвестицій від сумарного обсягу по області було освоєно підприємствами, які зареєстровані в м.Чернігові (30,2 млн.грн).

Понад 75% поточних витрат від загальної суми по області було здійснено підприємствами, які зареєстровані в містах Чернігів (90,3 млн.грн), Ніжин (17,1 млн.грн), Корюківському та Ічнянському районах (48,5 та 10,2 млн.грн відповідно).

У 2015р. підприємствам, організаціям та установам області за забруднення навколишнього природного середовища і порушення природоохоронного законодавства пред'явлено екологічних платежів та штрафних санкцій на загальну суму 8682,5 тис.грн, з них 8588,6 тис.грн становить екологічний податок та 93,9 тис.грн – штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства.

Понад 46% екологічного податку області становлять платежі за розміщення відходів, 43% – викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, 10% – за скиди забруднюючих речовин у водойми.

Підприємствами, організаціями, установами області фактично сплачено протягом 2015р. 8481,0 тис.грн екологічних платежів (з урахуванням погашення заборгованості за попередні роки), що становить 97,7% від загальної суми пред'явлених екологічних платежів.

1. ОХОРОНА АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Атмосферне повітря – життєво важливий компонент навколишнього природного середовища, який являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень.

Викиди – надходження в атмосферне повітря забруднюючих речовин або суміші таких речовин від стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

Забруднення атмосферного повітря – змінення складу і властивостей атмосферного повітря в результаті надходження або утворення в ньому фізичних, біологічних факторів і (або) хімічних сполук, що можуть несприятливо впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища.

Забруднююча речовина – будь-яка речовина чи матеріал фізичного, хімічного або біологічного походження, що справляє негативний вплив на повітря, воду, землю чи біоту.

Охорона атмосферного повітря – система заходів, пов'язаних із збереженням, поліпшенням та відновленням стану атмосферного повітря, запобіганням та зниженням рівня його забруднення та впливу на нього хімічних сполук, фізичних та біологічних факторів.

Парникові гази – гази, які затримують інфрачервоне випромінювання земної поверхні, що призводить до глобального потепління на планеті. До основних парникових газів належать: діоксид вуглецю (CO_2), метан (CH_4), оксид азоту (N_2O), гідрофторвуглеці (ГФВ), перфторвуглеці (ПФВ) та гексафторид сірки (SF_6).

Стаціонарне джерело забруднення – підприємство, цех, агрегат, установка або інший нерухомий об'єкт, що зберігає свої просторові координати протягом певного часу та здійснює викиди забруднюючих речовин в атмосферу.

Пересувне джерело забруднення – транспортний засіб, рух якого супроводжується викидом в атмосферу забруднюючих речовин. Зокрема, автомобільний, залізничний, авіаційний, водний транспорт та виробнича техніка.

1.1. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Викиди забруднюючих речовин у повітря, усього, т	64183	96725	97938	93545	91026	87371	73315
Стаціонарними джерелами	20164	47388	49474	45782	43678	41869	33909
Пересувними джерелами	44019	49337	48464	47763	47348	45502	39406
Крім того, викиди діоксиду вуглецю, усього, тис.т	...	2456,7	2524,8	2454,8	2403,0	2259,0	2031,1
Стаціонарними джерелами	...	1884,0	1941,6	1862,0	1799,5	1676,0	1517,6
Пересувними джерелами	...	572,7	583,2	592,8	603,5	583,0	513,5

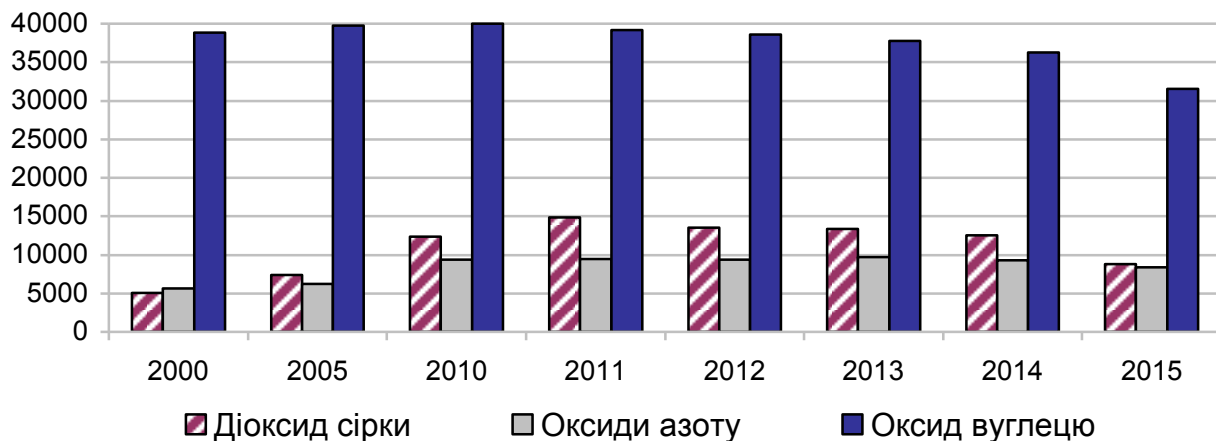
1.2. Викиди основних забруднюючих речовин у атмосферне повітря

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Діоксид сірки	5058	12380	14816	13513	13348	12494	8782
Стаціонарними джерелами	4902	11897	14296	12962	12769	11917	8245
Пересувними джерелами	156	483	520	551	579	577	537
Оксиди азоту	5616	9369	9426	9391	9724	9282	8404
Стаціонарними джерелами	3107	4243	4135	3959	4137	3811	3421
Пересувними джерелами	2509	5126	5291	5432	5587	5471	4983
Оксид вуглецю	38852	39995	39164	38580	37764	36270	31513
Стаціонарними джерелами	4286	2576	2693	2872	2598	2566	2514
Пересувними джерелами	34566	37419	36471	35708	35166	33704	28999
Метан¹	9589	18524	17869	15730	14474	13735	10756
Стаціонарними джерелами	2922	18372	17717	15579	14326	13590	10630
Пересувними джерелами	6667	152	152	151	148	145	126
Неметанові леткі органічні сполуки²	2050	7399	7313	7234	7016	7169	6156
Стаціонарними джерелами	2050	1727	1804	1873	1755	2165	1943
Пересувними джерелами	...	5672	5509	5361	5261	5004	4213
Сажа	171	510	539	592	629	620	590
Стаціонарними джерелами	50	27	21	35	26	21	46
Пересувними джерелами	121	483	518	557	603	599	544
Викиди забруднюючих речовин у повітря на одну особу, кг	50,3	87,6	89,6	86,4	84,9	82,3	69,8
у тому числі							
діоксиду сірки	4,0	11,2	13,6	12,5	12,4	11,8	8,4
оксидів азоту	4,4	8,5	8,6	8,7	9,1	8,7	8,0

¹ У цій та таблиці 1.4 у 2000р. – вуглеводні.

² У цій та таблиці 1.4 у 2000р. – леткі органічні сполуки.

1.3. Викиди діоксиду сірки, оксидів азоту та оксиду вуглецю в атмосферне повітря

1.4. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення за видами транспорту

	(т)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Автомобільним транспортом	44019	45332	43639	42475	41791	39879	33469
у тому числі							
діоксид сірки	156	293	290	299	322	313	257
оксиди азоту	2509	3644	3501	3484	3594	3449	2851
оксид вуглецю	34566	35645	34340	33362	32636	31159	26315
метан ¹	6667	141	138	136	132	129	109
неметанові леткі органічні сполуки ²	...	5296	5057	4862	4732	4466	3643
сажа	121	312	311	331	372	363	293
Авіаційним, залізничним, водним транспортом та виробничою технікою ³	...	4005	4825	5288	5557	5623	5937
у тому числі							
діоксид сірки	...	190	230	252	257	264	280
оксиди азоту	...	1482	1790	1948	1993	2022	2132
оксид вуглецю	...	1774	2131	2346	2530	2545	2684
метан ¹	...	11	14	15	16	16	17
неметанові леткі органічні сполуки ²	...	376	452	499	529	538	570
сажа	...	171	207	226	231	236	251
Крім того, викиди діоксиду вуглецю, тис.т	...	572,7	583,2	592,8	603,5	583,0	513,5
автомобільним транспортом	...	431,9	413,1	406,2	411,1	386,4	304,8
Авіаційним, залізничним, водним транспортом та виробничою технікою	...	140,8	170,1	186,6	192,4	196,6	208,7

¹ Див. першу виноску до табл. 1.2.

² Див. другу виноску до табл. 1.2.

1.5. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення в містах обласного значення та районах

	(т)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	64183	96725	97938	93545	91026	87371	73315
м. Чернігів	22561	32479	35389	33279	32690	30922	24289
м. Ніжин	5500	3724	3640	3468	3359	3372	2938
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	715	691
м. Прилуки	6606	4048	3922	4032	4055	3862	3254
райони							
Бахмацький	2058	4196	3878	4067	3759	3605	3423
Бобровицький	1688	2916	2743	2725	3083	2904	2567
Борзнянський	1453	2718	2758	2655	2379	2422	2244
Варвинський	3789	3637	3654	3784	3932	4730	4340
Городнянський	769	2184	2070	1931	1986	1734	1671
Ічнянський	1440	3510	3460	3333	3388	3145	2843
Козелецький	1587	2740	2660	2559	2393	2321	2201
Коропський	898	1579	1499	1432	1380	1343	1285
Корюківський	1532	2905	2884	2808	2724	2601	2210
Куликівський	418	1696	1757	1717	1698	1707	1597
Менський	1279	2791	2784	2689	2572	2297	1992
Ніжинський	847	1566	1510	1563	1607	1454	1310
Н.-Сіверський	1109	1891	1758	1786	1685	893	804
Носівський	2713	4025	3756	2855	2587	2403	2084
Прилуцький	1057	3216	3278	3597	3247	3109	2808
Ріпкинський	1075	1845	1745	1573	1482	1616	1391
Семенівський	755	1482	1484	1455	1384	1363	1258
Сосницький	426	952	866	873	844	814	716
Срібнянський	406	1118	1154	1049	1114	1027	1145
Талалаївський	559	1069	1125	1053	903	913	841
Чернігівський	3003	7102	6976	6040	5578	5135	2564
Щорський	655	1336	1188	1222	1197	964	849

1.6. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення в розрахунку на одну особу в містах обласного значення та районах

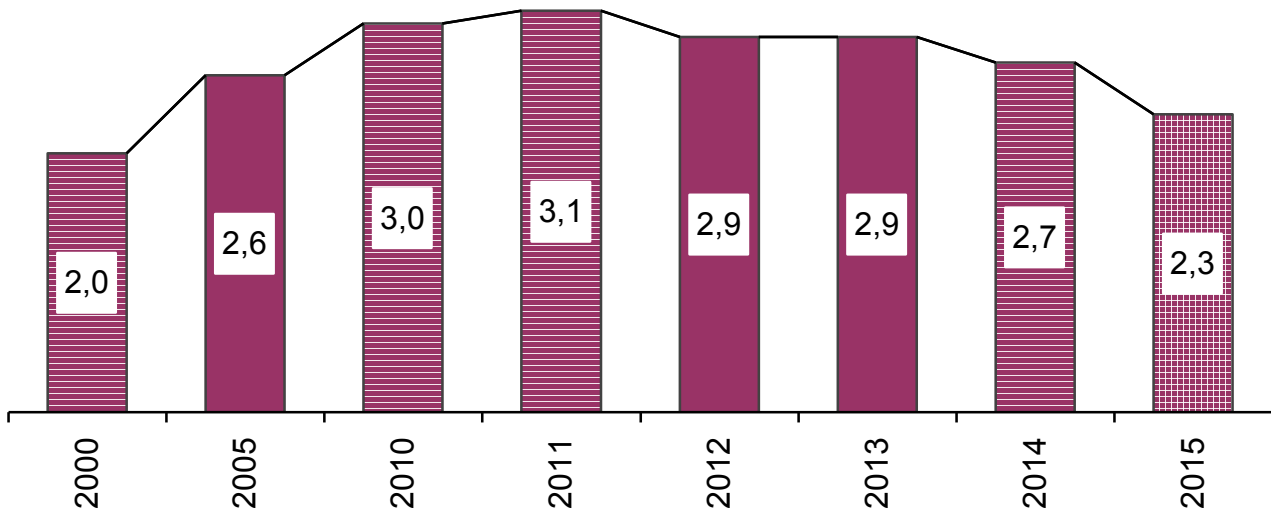
	(кг)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	50,3	87,6	89,6	86,4	84,9	82,3	69,8
м. Чернігів	72,4	109,3	119,2	112,3	110,5	104,8	82,5
м. Ніжин	69,3	50,2	49,3	47,2	45,7	46,4	40,7
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	52,0	50,4
м. Прилуки	94,4	68,6	66,6	68,7	69,1	66,6	56,7
райони							
Бахмацький	35,2	86,9	81,3	86,3	80,8	78,4	75,3
Бобровицький	40,8	82,1	78,1	78,5	89,8	85,5	76,4
Борзнянський	32,6	76,7	79,2	77,7	71,1	73,9	69,8
Варвинський	183,9	207,8	211,9	222,5	233,8	284,3	264,1
Городнянський	20,1	70,8	68,0	64,3	67,2	59,6	58,2
Ічнянський	34,4	101,2	101,2	99,0	102,4	96,8	89,1
Козелецький	25,5	53,8	53,2	52,0	49,4	48,9	47,2
Коропський	27,4	60,4	58,5	56,9	56,0	55,5	54,1
Корюківський	44,4	100,3	100,7	99,3	97,6	94,2	80,9
Куликівський	18,7	89,3	94,2	93,8	94,6	96,8	92,4
Менський	28,0	70,5	71,3	69,9	67,7	61,4	54,1
Ніжинський	23,0	51,5	50,6	53,2	55,7	51,3	47,0
Н.-Сіверський	30,2	63,9	60,5	62,5	59,9	64,1	59,4
Носівський	71,2	127,1	120,0	92,3	84,9	80,0	70,3
Прилуцький	22,8	83,5	86,4	96,1	88,1	85,7	78,4
Ріпкинський	28,1	60,1	57,9	53,2	51,1	56,9	50,0
Семенівський	31,7	77,0	78,0	77,1	74,3	74,2	69,5
Сосницький	17,0	45,8	42,3	43,5	42,9	42,2	37,7
Срібнянський	27,0	91,0	95,2	87,6	94,3	88,3	100,0
Талалаївський	33,0	75,1	80,1	75,7	65,9	67,6	63,3
Чернігівський	47,4	132,5	131,2	114,4	106,2	98,3	49,3
Щорський	20,3	52,2	46,9	48,8	48,4	39,5	35,2

1.7. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення в розрахунку на площу міст обласного значення та районів

	<i>(т на км²)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	2,0	3,0	3,1	2,9	2,9	2,7	2,3
м.Чернігів	285,6	416,4	453,7	426,7	419,1	396,4	311,4
м.Ніжин	131,0	86,6	84,6	80,7	78,1	78,4	68,3
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	39,7	38,4
м.Прилуки	264,2	94,1	91,2	93,8	94,3	89,8	75,7
райони							
Бахмацький	1,4	2,8	2,6	2,7	2,5	2,4	2,3
Бобровицький	1,2	2,1	1,9	1,9	2,2	2,1	1,8
Борзнянський	0,9	1,7	1,7	1,7	1,5	1,5	1,4
Варвинський	6,4	6,2	6,2	6,4	6,7	8,0	7,4
Городнянський	0,5	1,4	1,3	1,2	1,3	1,1	1,1
Ічнянський	0,9	2,2	2,2	2,1	2,1	2,0	1,8
Козелецький	0,6	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8
Коропський	0,7	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
Корюківський	1,1	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6
Куликівський	0,4	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7
Менський	0,9	2,0	2,0	2,0	1,9	1,7	1,4
Ніжинський	0,6	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	0,9
Н.-Сіверський	0,6	1,0	1,0	1,0	0,9	0,5	0,5
Носівський	2,4	3,5	3,3	2,5	2,2	2,1	1,8
Прилуцький	0,6	1,8	1,8	2,0	1,8	1,7	1,6
Ріпкинський	0,5	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7
Семенівський	0,5	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
Сосницький	0,5	1,0	0,9	1,0	0,9	0,9	0,8
Срібнянський	0,7	1,9	2,0	1,8	1,9	1,8	2,0
Талалаївський	0,1	1,7	1,8	1,7	1,4	1,4	1,3
Чернігівський	1,2	2,8	2,7	2,4	2,2	2,0	1,0
Щорський	0,5	1,0	0,9	1,0	0,9	0,8	0,7

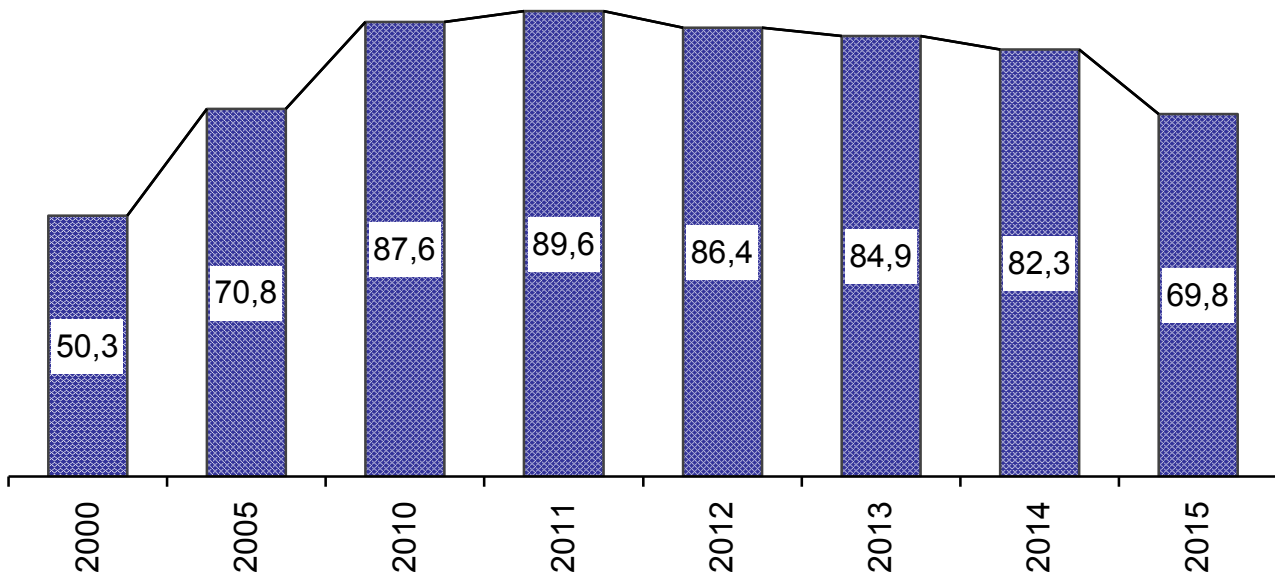
1.8. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в розрахунку на 1 км²

(т)

1.9. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в розрахунку на одну особу

(кг)

1.10. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в містах обласного значення та районах

	(т)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	20164	47388	49474	45782	43678	41869	33909
м. Чернігів	8001	19815	23041	21358	21060	20027	15096
м. Ніжин	1199	1010	1060	1030	973	1103	1115
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	92	123
м. Прилуки	470	536	796	724	834	807	707
райони							
Бахмацький	563	1988	1670	1841	1653	1527	1616
Бобровицький	398	619	501	470	603	475	380
Борзнянський	410	1199	1222	1207	914	1031	952
Варвинський	2957	2404	2198	2227	2314	2928	2595
Городнянський	97	938	840	748	784	612	711
Ічнянський	238	1465	1458	1355	1256	1162	1121
Козелецький	120	760	721	707	634	555	646
Коропський	88	536	457	467	445	432	490
Корюківський	640	1678	1670	1612	1552	1455	1265
Куликівський	39	695	765	784	799	794	819
Менський	322	1036	1059	1037	985	795	676
Ніжинський	123	428	419	266	377	335	406
Н.-Сіверський	177	591	523	526	488	370	355
Носівський	1838	2891	2634	1755	1454	1272	1108
Прилуцький	94	1204	1111	1378	1051	903	921
Ріпкинський	252	598	559	460	360	534	468
Семенівський	232	628	626	638	570	558	543
Сосницький	31	237	191	202	187	163	160
Срібнянський	21	461	488	462	462	427	545
Талалаївський	75	457	503	472	318	301	280
Чернігівський	1660	4937	4771	3816	3390	3116	741
Щорський	119	277	191	240	277	215	70

1.11. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення в містах обласного значення та районах

	<i>(т)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	44019	49337	48464	47763	47348	45502	39406
м. Чернігів	14560	12664	12348	11921	11630	10895	9193
м. Ніжин	4301	2714	2580	2438	2386	2269	1823
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	623	568
м. Прилуки	6136	3512	3126	3308	3221	3055	2547
райони							
Бахмацький	1495	2208	2208	2226	2106	2078	1807
Бобровицький	1290	2297	2242	2255	2480	2429	2187
Борзнянський	1043	1519	1536	1448	1465	1391	1292
Варвинський	832	1233	1456	1557	1618	1802	1745
Городнянський	672	1246	1230	1183	1202	1122	960
Ічнянський	1202	2045	2002	1978	2132	1983	1722
Козелецький	1467	1980	1939	1852	1759	1766	1555
Коропський	810	1043	1042	965	935	911	795
Корюківський	892	1227	1214	1196	1172	1146	945
Куликівський	379	1001	992	933	899	913	778
Менський	957	1755	1725	1652	1587	1502	1316
Ніжинський	724	1138	1091	1297	1230	1119	904
Н.-Сіверський	932	1300	1235	1260	1197	523	449
Носівський	875	1134	1122	1100	1133	1131	976
Прилуцький	963	2012	2167	2219	2196	2206	1887
Ріпкинський	823	1247	1186	1113	1122	1082	923
Семенівський	523	854	858	817	814	805	715
Сосницький	395	715	675	671	657	651	556
Срібнянський	385	657	666	587	652	600	600
Талалаївський	484	612	622	581	585	612	561
Чернігівський	1343	2165	2205	2224	2188	2019	1823
Щорський	536	1059	997	982	982	869	779

1.12. Викиди забруднюючих речовин і діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в містах обласного значення та районах у 2015 році

(т)								
	Усього	У тому числі						Крім того, діоксиду вуглецю, тис.т
		діоксиду сірки	оксидів азоту	оксиду вуглецю	метану	неметанових летких органічних сполук	сажі	
Чернігівська область	33909	8245	3421	2514	10630	1943	46	1517,6
м. Чернігів	15096	7591	2400	292	1254	244	0	1182,1
м. Ніжин	1115	62	65	763	2	26	12	43,4
м. Н.-Сіверський	123	7	4	68	14	1	0	2,1
м. Прилуки	707	69	49	45	353	104	0	28,5
райони								
Бахмацький	1616	72	33	40	989	43	3	4,8
Бобровицький	380	0	16	21	191	3	7	10,5
Борзнянський	952	17	11	11	676	2	0	4,4
Варвинський	2595	4	552	312	433	1154	1	102,3
Городнянський	711	35	9	33	417	2	—	3,8
Ічнянський	1121	15	9	7	807	10	0	7,7
Козелецький	646	69	23	49	329	3	—	15,2
Коропський	490	27	7	46	314	2	3	0,8
Корюківський	1265	50	79	232	575	189	1	33,9
Куликівський	819	3	5	5	606	1	—	4,8
Менський	676	44	18	75	359	2	0	4,1
Ніжинський	406	2	1	3	300	15	0	0,2
Н.-Сіверський	355	11	1	9	249	—	—	0,0
Носівський	1108	5	27	79	764	1	—	14,9
Прилуцький	921	16	45	98	427	90	9	20,6
Ріпкинський	468	11	16	33	296	5	—	3,3
Семенівський	543	27	12	67	329	0	—	3,6
Сосницький	160	1	2	78	50	2	—	4,3
Срібнянський	545	92	6	8	241	22	0	5,3
Талалаївський	280	1	9	21	173	11	2	0,3
Чернігівський	741	14	17	107	447	6	8	13,7
Щорський	70	0	5	12	35	5	0	3,0

1.13. Викиди забруднюючих речовин і діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення в містах обласного значення та районах у 2015 році

<i>(т)</i>								
	Усього	У тому числі						Крім того, діоксиду вуглецю, тис.т
		діоксиду сірки	оксидів азоту	оксиду вуглецю	метану	неметанових летких органічних сполук	сажі	
Чернігівська область	39406	537	4983	28999	126	4213	544	513,5
м. Чернігів	9193	82	926	7056	29	1003	97	89,2
м. Ніжин	1823	12	155	1433	6	204	13	14,8
м. Н.-Сіверський	568	7	62	433	2	57	7	6,9
м. Прилуки	2547	22	230	2002	8	260	25	25,5
райони								
Бахмацький	1807	32	277	1266	6	193	33	29,0
Бобровицький	2187	45	372	1494	6	225	45	36,8
Борзнянський	1292	19	168	946	4	138	17	17,9
Варвинський	1745	45	363	1111	5	177	43	37,5
Городнянський	960	12	110	720	3	103	11	11,9
Ічнянський	1722	29	248	1230	5	181	29	25,3
Козелецький	1555	20	186	1152	6	169	22	19,8
Коропський	795	9	87	600	3	87	9	9,5
Корюківський	945	10	100	720	3	101	11	11,0
Куликівський	778	9	84	596	2	79	8	9,3
Менський	1316	18	167	967	4	142	18	17,4
Ніжинський	904	13	119	657	3	99	13	12,6
Н.-Сіверський	449	4	46	343	2	50	4	4,9
Носівський	976	14	125	714	3	107	13	13,1
Прилуцький	1887	47	377	1215	6	196	45	38,8
Ріпкинський	923	10	100	699	3	101	10	10,6
Семенівський	715	11	100	516	2	75	11	10,7
Сосницький	556	6	56	426	2	61	5	6,0
Срібнянський	600	13	104	406	2	63	12	11,0
Талалаївський	561	11	89	390	2	59	10	9,3
Чернігівський	1823	27	239	1328	6	198	24	25,0
Щорський	779	10	93	579	3	85	9	9,7

1.14. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в розрізі виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок) у 2015 році

	Кількість підприємств, які мали викиди ¹	Обсяги викидів, т	Відсотків до загального підсумку	Викинуто в середньому одним підприємством, т
Усі виробничі та технологічні процеси, технологічне устаткування (установки)	485	33909,6	100,0	69,9
Енергетика	248	17418,6	51,6	70,2
процеси спалювання в енергетиці та переробній промисловості (стаціонарні джерела)	30	14410,4	42,7	480,3
електростанції загального використання	1	13112,2	38,8	13112,2
системи централізованого теплозабезпечення	28	356,6	1,1	12,7
нафтопереробні підприємства	1	941,6	2,8	941,6
непромислові установки для спалювання	168	2032,8	6,0	12,1
установки для спалювання на комерційних підприємствах та в установах	70	483,0	1,4	6,9
установки для спалювання в житлово-комунальному секторі	66	1327,4	3,9	20,1
установки для спалювання в сільському та лісовому господарствах і в секторі культивування водяних організмів	34	222,4	0,7	6,5
спалювання в промисловості	86	975,4	2,9	11,3
процеси спалювання в котлоагрегатах, газових турбінах і стаціонарних двигунах	35	196,1	0,6	5,6
контактні технологічні процеси	66	779,3	2,3	11,8
Виробничі процеси (стаціонарні джерела)	130	1861,9	5,4	14,3
технологічні процеси в нафтовій промисловості	3	950,6	2,8	316,9
технологічні процеси в чорній металургії та вугільній промисловості	1	0,3	0,0	0,3
технологічні процеси в кольоровій металургії	1	1,2	0,0	1,2
технологічні процеси в машинобудуванні, деревообробній, целюлозно-паперовій та харчовій промисловості, промисловості з виробництва напоїв та в інших секторах	126	903,6	2,6	7,2
холодильні установки	1	6,2	0,0	6,2

Продовження табл. 1.14

	Кількість підприємств, які мали викиди ¹	Обсяги викидів, т	Відсотків до загального підсумку	Викинуто в середньому одним підприємством, т
Видобуток і розподіл викопного палива та геотермальної енергії	55	1387,7	4,1	25,2
видобуток та первинна обробка твердого викопного палива	4	102,0	0,3	25,5
видобуток, первинна обробка та завантаження рідкого викопного палива	4	572,6	1,7	143,1
розподіл рідкого палива (за винятком бензину)	5	73,6	0,2	14,7
розподіл бензину	35	91,1	0,3	2,6
мережі розподілу газу	10	548,4	1,6	54,8
Використання розчинників та інших продуктів	47	470,0	1,3	10,0
нанесення лакофарбового покриття	38	443,3	1,3	11,7
знежирення, хімічне очищення та електронне обладнання	3	1,0	0,0	0,3
виробництво або обробка хімічних продуктів	7	9,1	0,0	1,3
інші види використання розчинників та супутні види діяльності	3	16,6	0,0	5,5
використання гідрофторвуглецю, оксиду азоту, аміаку, перфторвуглецю, гексафториду сірки	1	0,0	0,0	0,0
Обробка та видалення відходів	8	1889,8	5,6	236,2
спалювання відходів	2	68,5	0,2	34,3
обробка інших відходів	6	1821,3	5,4	303,6
Сільське і лісове господарство, землекористування та зміна лісової біомаси	163	10881,6	32,0	66,8
виращування сільськогосподарських культур з використанням добрив (за винятком гною)	2	5,2	0,0	2,6
ентеральна (кишкова) ферментація	160	7285,7	21,5	45,5
прибирання, збереження та використання гною, а також органічних сполук	162	3590,7	10,5	22,2

¹ Дані по підсумкових кодах можуть не дорівнювати сумі складових тому, що одне й те ж саме підприємство може мати декілька виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок).

1.15. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення за видами економічної діяльності у 2015 році

	Обсяги викидів			
	забруднюючих речовин		діоксиду вуглецю	
	т	відсотків до загального підсумку	тис.т	відсотків до загального підсумку
Усього	33909	100,0	1517,6	100,0
Сільське, лісове та рибне господарство	11288	33,3	23,8	1,6
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	593	1,8	4,7	0,3
у тому числі				
добування інших корисних копалин і розроблення кар'єрів	17	0,1	1,3	0,1
Переробна промисловість	4217	12,4	212,5	14,0
у тому числі				0,0
виробництво харчових продуктів	376	1,1	51,2	3,4
виробництво напоїв	49	0,1	14,7	1,0
виробництво тютюнових виробів	12	0,0	2,8	0,2
виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	2070	6,1	102,1	6,7
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	5	0,0	—	
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	123	0,4	10,2	0,7
виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	28	0,1	0,9	0,1
Постачання електроенергії, газу пари та кондиційованого повітря	13914	41,0	1216,5	80,2
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	1191	3,5	5,8	0,4
Будівництво	34	0,1	0,0	0,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	682	2,0	24,8	1,6
Інші види економічної діяльності	1990	5,9	29,5	1,9

1.16. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря пересувними джерелами забруднення від використання окремих видів палива в містах обласного значення та районах у 2015 році

(т)					
	Обсяги викидів	Від використання			Частка викидів шкідливих речовин від використання бензину, у % до загальних обсягів викидів
		бензину	дизельного палива	зрідженого та стисненого газу	
Чернігівська область	39406	20889	9836	8681	53,0
м. Чернігів	9193	5098	1521	2574	55,5
м. Ніжин	1823	1057	190	576	58,0
м. Н.-Сіверський	568	344	121	103	60,6
м. Прилуки	2547	1631	381	535	64,1
райони					
Бахмацький	1807	896	612	299	49,6
Бобровицький	2187	740	864	583	33,8
Борзнянський	1292	722	330	240	55,9
Варвинський	1745	684	868	193	39,2
Городнянський	960	566	207	187	59,0
Ічнянський	1722	754	542	426	43,8
Козелецький	1555	857	372	326	55,1
Коропський	795	477	156	162	60,0
Корюківський	945	590	182	173	62,4
Куликівський	778	493	150	135	63,4
Менський	1316	704	330	282	53,5
Ніжинський	904	488	237	179	54,0
Н.-Сіверський	449	271	76	102	60,4
Носівський	976	528	243	205	54,1
Прилуцький	1887	736	906	245	39,0
Ріпкинський	923	530	181	212	57,4
Семенівський	715	397	207	111	55,5
Сосницький	556	341	90	125	61,3
Срібнянський	600	288	239	73	48,0
Талалаївський	561	280	196	85	49,9
Чернігівський	1823	972	464	387	53,3
Щорський	779	445	171	163	57,1

1.17. Упровадження повітроохоронних заходів у 2015 році

	Кількість заходів	Загальний обсяг витрат за кошторисною вартістю, тис.грн	Фактично витрачено з початку виконання заходів, тис.грн	Зменшення викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря після впровадження заходів, т	
				очікуване	фактичне
Усього	10	1016,4	1006,4	67,5	68,6
Удосконалення технологічних процесів (включаючи перехід на інші види палива, сировини тощо)	1	0,1	0,1	0,0	0,0
Підвищення ефективності роботи існуючих очисних установок (включаючи їх модернізацію, реконструкцію і ремонт)	4	719,2	719,2	26,9	27,3
Будівництво і введення в дію нових газоочисних установок і споруд	1	114,1	114,1	0,0	0,0
Інші заходи	4	183,0	173,0	40,6	41,3

2. ОХОРОНА ТА ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Інформацію розділу сформовано за даними Деснянського басейнового управління водних ресурсів.

Забір води із природних водних об'єктів для використання – обсяг вилучених водних ресурсів з природних водних об'єктів (включаючи ріки, озера, моря і підземні горизонти). В загальний обсяг водозабору входять: шахтнорудникові води, що отримуються при видобуванні корисних копалин, відкачуванні ґрунтових вод з будівельних котлованів, обсяг забору транзитної води для подачі в великі канали, нецентралізований забір води населенням із колодязів, артезіанських свердловин, природних водойм і т.і. В цей показник не включається обсяг пропуску води через гідровузли для виробництва гідроелектроенергії, шлюзування суден, пропуску риби, підтримання судноплавних глибин та інш.

Втрата води при транспортуванні – втрата води від місця забору до місця споживання (використання) на випаровування, фільтрування та інш. В показник не включаються обсяги води, яка передається для використання сторонньому споживачеві.

Використання свіжої води – обсяг води забраної з природних джерел або отриманої з системи водопостачання інших водокористувачів, яка використовується для задоволення різних потреб організації. До складу водовикористання не включаються обсяги зворотного і послідовного (повторного) використання вод (за винятком води, що надійшла на відшкодування втрат у ці зворотні і послідовні водогосподарчі системи), а також колекторно-дренажні стоки.

Використання води для виробництва (за винятком потреб сільського господарства) – обсяг використаної води для технічних (технологічних) потреб промисловості, транспорту, будівництва та підприємств інших видів економічної діяльності, включаючи надходження свіжої води для поповнення систем оборотного водопостачання, а також обсяги води, яка використовувалась у ставковому господарстві.

Використання води для побутово-питних потреб – обсяг води, яка використовувалася для задоволення побутових і комунальних потреб населення (у тому числі на потреби працівників підприємств).

Використання свіжої води на зрошення – обсяг води, яка використана для зрошення сільськогосподарських угідь.

Використання свіжої води на сільськогосподарське водопостачання – обсяг води, яка використовується у сільському господарстві для задоволення всіх потреб, за виключенням зрошення.

Оборотне та повторно-послідовне водопостачання – обсяг економії забору свіжої води за рахунок застосування системи зворотного і повторного водопостачання, включаючи використання стічних та колекторно-дренажних вод. До оборотного використання не відносяться витрати води в системах комунального та виробничого теплопостачання.

Забруднені зворотні води – виробничі та побутові (комунальні) стоки (включаючи шахтні, рудникові, пластові, дренажні), враховуючи залпові скиди, які надходять у поверхневі водні об'єкти без очищення, або після недостатнього очищення і містять забруднюючі речовини в кількості, що призводить до порушення встановлених норм якості води у контрольному створі. До них не входять обсяги стоків, що надходять на поля фільтрації, в накопичувачі, на рельєф місцевості і т.і.

Загальне водовідведення – обсяг води, скинутої у природні водні об'єкти та переданої іншим водокористувачам.

Скидання зворотних вод у поверхневі водойми – обсяг нормативно-чистих, нормативно-очищених і забруднених стоків (виробничих і комунальних), скинутих у поверхневі водойми.

Нормативно–очищені зворотні води – стоки, які пройшли очищення на відповідних спорудах та відведення яких після очищення у водні об'єкти не призводить до порушення встановлених норм якості води в контрольному створі або пункті водокористування.

Потужність очисних споруд – це максимальний обсяг зворотних вод, які можна очистити на очисних спорудах на кінець звітного періоду.

Інформацію по м.Н.-Сіверському включено до показників Н.-Сіверського району.

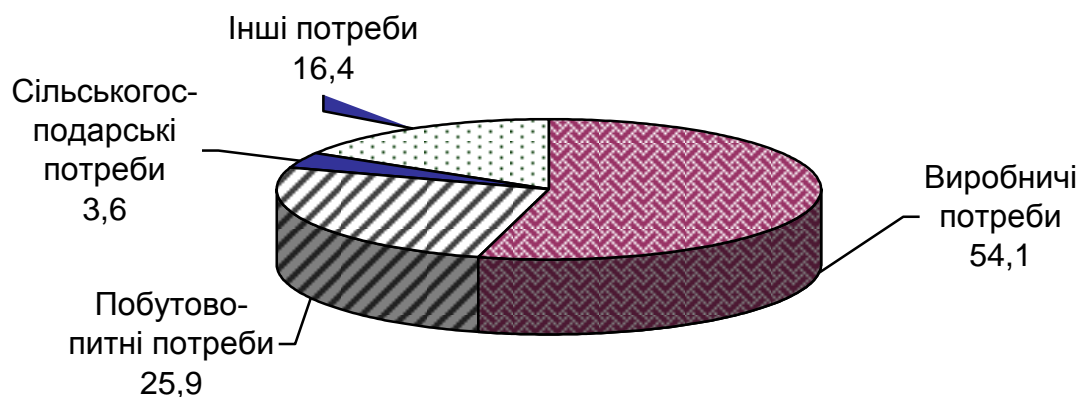
2.1. Основні показники використання й відведення води

	(млн.м ³)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Забрано води з природних водних об'єктів, усього	134,8	156,8	155,0	172,7	170,1	156,2	119,1
у тому числі з підземних водних об'єктів	75,3	55,8	51,7	50,0	49,7	48,4	45,1
Використано свіжої води	122,0	142,4	141,1	163,2	156,3	142,4	105,9
у тому числі							
для виробництва	62,7	105,8	107,1	105,4	103,8	91,8	57,3
для побутово-питних потреб	47,7	31,2	29,4	31,4	30,6	29,8	27,4
для зрошення	–	0,04	0,004	0,10	0,06	0,05	0,2
для сільськогосподарських потреб	6,8	4,3	4,3	4,1	4,1	4,0	3,8
для ставково-рибного господарства	3,4	–	–	17,4	17,0	16,1	17,2
Оборотне та повторно-послідовне водопостачання	177,2	145,2	143,0	138,6	146,2	147,9	124,9
Загальне водовідведення ¹	96,3	127,0	128,0	125,6	121,4	109,1	85,2
у тому числі							
у поверхневій водній об'єкти	87,1	119,2	119,9	117,2	114,0	100,7	78,0
з них забруднених	32,3	18,8	17,0	18,6	17,0	19,0	5,0
з них без очищення	–	–	–	–	–	–	–
нормативно очищених	10,1	5,5	6,0	4,6	6,6	4,7	16,4
нормативно чистих без очистки	44,7	94,9	96,9	94,1	90,4	77,0	56,6
Скинуто стічних вод	92,2	123,4	123,8	120,8	117,2	103,8	80,8
Потужність очисних споруд	60,4	74,0	66,8	66,3	65,6	64,3	63,8

¹ У цій та табл. 2.7 – включає скиди стічних, шахтно-кар'єрних та колекторно-дренажних вод без транзиту та скиду в канали.

2.2. Структура використання свіжої води у 2015 році

(відсотків)

2.3. Забір води з природних водних об'єктів у містах обласного значення та районах

	(млн.м ³)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	134,8	156,8	155,0	172,7	170,1	156,2	119,1
м.Чернігів	88,0	110,2	110,3	102,8	99,7	88,9	70,4
м.Ніжин	4,6	4,2	4,1	3,6	3,6	3,4	3,2
м.Прилуки	10,6	9,1	8,3	8,2	8,4	9,8	8,5
райони							
Бахмацький	1,3	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
Бобровицький	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Борзнянський	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
Варвинський	2,1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4
Городнянський	0,7	0,8	0,9	0,6	0,5	0,5	0,5
Ічнянський	3,2	1,2	1,0	4,0	4,3	4,5	2,7
Козелецький	2,4	2,0	1,7	1,6	1,5	1,3	1,6
Коропський	0,5	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3
Корюківський	1,6	1,2	1,0	1,0	0,8	0,8	1,1
Куликівський	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Менський	1,1	1,3	1,4	1,2	1,4	1,1	1,0
Ніжинський	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Н.-Сіверський	2,6	1,8	1,6	0,9	0,9	0,9	0,8
Носівський	0,8	0,7	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6
Прилуцький	1,7	8,8	8,7	25,4	26,0	23,5	12,3
Ріпкинський	1,3	1,2	1,1	2,7	2,6	1,8	0,5
Семенівський	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Сосницький	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Срібнянський	0,3	0,2	0,3	3,5	3,3	3,2	1,7
Талалаївський	0,3	0,2	0,2	2,9	2,4	2,1	1,2
Чернігівський	7,3	7,7	7,8	8,0	8,4	8,2	7,7
Щорський	1,0	0,9	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3

2.4. Забір води з підземних водних об'єктів у містах обласного значення та районах

	(млн.м ³)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	75,3	55,8	51,7	50,0	49,7	48,4	45,1
м.Чернігів	39,8	27,6	25,2	24,6	23,9	22,1	20,3
м.Ніжин	4,6	4,2	4,1	3,5	3,6	3,4	3,2
м.Прилуки	10,4	9,1	8,3	8,2	8,4	9,8	8,5
райони							
Бахмацький	1,3	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
Бобровицький	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Борзнянський	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
Варвинський	1,1	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	0,6
Городнянський	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Ічнянський	1,0	1,2	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2
Козелецький	2,3	2,0	1,7	1,5	1,5	1,3	1,5
Коропський	0,5	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3
Корюківський	1,2	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Куликівський	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Менський	1,0	1,3	1,4	1,2	1,4	1,1	1,0
Ніжинський	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Н.-Сіверський	1,2	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Носівський	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Прилуцький	1,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
Ріпкинський	1,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
Семенівський	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Сосницький	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Срібнянський	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Талалаївський	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Чернігівський	2,0	0,8	0,9	0,8	0,9	0,7	0,8
Щорський	0,8	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3

2.5. Використання свіжої води в містах обласного значення та районах

	(млн.м ³)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	122,0	142,4	141,1	163,2	156,3	142,4	105,9
м.Чернігів	86,5	103,5	105,0	100,7	97,1	87,2	68,4
м.Ніжин	4,3	3,2	3,0	2,6	2,6	2,5	2,4
м.Прилуки	5,9	4,7	3,1	7,5	3,7	3,6	3,4
райони							
Бахмацький	1,2	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Бобровицький	0,9	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5
Борзнянський	0,8	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
Варвинський	2,0	1,5	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3
Городнянський	0,7	0,8	0,8	0,5	0,4	0,4	0,4
Ічнянський	3,2	1,2	1,0	3,7	4,1	4,3	2,5
Козелецький	2,3	1,7	1,4	1,3	1,2	1,1	1,3
Коропський	0,5	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4	0,2
Корюківський	1,2	1,1	1,0	0,9	0,8	0,8	1,0
Куликівський	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Менський	0,9	1,3	1,3	1,2	1,3	1,1	0,9
Ніжинський	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
Н.-Сіверський	2,5	1,7	1,5	0,7	0,7	0,7	0,7
Носівський	0,8	0,6	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5
Прилуцький	1,7	8,7	8,7	22,9	23,5	21,2	10,0
Ріпкинський	1,3	1,1	1,1	2,5	2,5	1,8	0,4
Семенівський	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Сосницький	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Срібнянський	0,3	0,2	0,3	3,2	3,2	3,1	1,6
Талалаївський	0,3	0,2	0,2	2,8	2,3	2,0	1,1
Чернігівський	2,1	6,7	6,7	7,0	7,3	7,1	6,7
Щорський	0,9	0,8	0,5	0,3	0,3	0,3	0,2

2.6. Економія забору води за рахунок оборотного та повторно-послідовного водопостачання в містах обласного значення та районах

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	(тис.м ³) 2015
Чернігівська область	177217	145204	143024	138570	146158	147921	124907
м.Чернігів	70290	70760	73510	68420	75380	77670	50890
м.Ніжин	954	242	207	321	311	148	128
м.Прилуки	14280	8583	1679	5237	5866	8756	9390
райони							
Бахмацький	1159	4	4	1	—	—	—
Бобровицький	2481	126	157	215	168	146	73
Борзнянський	486	—	—	—	—	—	—
Варвинський	58540	51390	52570	49580	51570	49900	53510
Городнянський	43	84	86	48	45	45	45
Ічнянський	2054	700	708	700	700	700	700
Козелецький	424	313	113	135	104	33	
Коропський	69	—	—	—	—	—	15
Корюківський	994	1584	1587	1481	1395	1474	874
Куликівський	776	744	744	730	730	730	730
Менський	1920	2167	2171	2159	2160	2124	2123
Ніжинський	—	318	319	395	261	325	240
Н.-Сіверський	1671	1461	1461	1467	1411	1411	1418
Носівський	8026	3297	2763	2394	1370	—	—
Прилуцький	437	1118	2593	2859	1998	2595	3169
Ріпкинський	419	129	24	2398	2678	1859	1597
Семенівський	147	6	6	5	5	5	5
Сосницький	2	—	—	—	—	—	—
Срібнянський	1	1	1	—	—	—	—
Талалаївський	—	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	11940	2121	2220	19	1	—	—
Щорський	104	56	101	6	5	—	—

2.7. Загальне водовідведення в містах обласного значення та районах¹

	<i>(тис.м³)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	96270	127012	128037	125569	121371	109115	85190
м.Чернігів	70134	97250	98950	92640	89500	81210	62654
м.Ніжин	3684	2006	1865	1714	2191	1862	1573
м.Прилуки	6481	5571	5665	6166	5821	6934	5885
райони							
Бахмацький	655	379	369	359	376	374	403
Бобровицький	595	320	293	248	218	199	200
Борзнянський	277	162	159	139	117	127	133
Варвинський	612	469	460	164	166	121	95
Городнянський	491	449	485	194	175	165	151
Ічнянський	2034	498	365	1634	1785	1879	1506
Козелецький	1014	881	764	719	630	569	623
Коропський	188	73	75	92	214	208	82
Корюківський	1344	751	573	565	396	389	528
Куликівський	141	70	99	93	75	84	108
Менський	531	703	732	613	644	592	447
Ніжинський	84	69	75	90	71	62	72
Н.-Сіверський	1288	993	955	216	204	191	184
Носівський	269	307	209	190	145	109	87
Прилуцький	1063	8362	8346	9470	9390	4957	3384
Ріпкинський	570	593	717	752	739	141	133
Семенівський	127	110	104	106	95	95	101
Сосницький	132	71	60	62	60	67	59
Срібнянський	66	37	54	1491	1094	1315	45
Талалаївський	75	37	36	1074	504	870	416
Чернігівський	4048	6307	6387	6661	6668	6546	6275
Щорський	367	544	240	117	93	49	46

¹ Див. виноски до табл. 2.1.

2.8. Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти в містах обласного значення та районах

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	(тис.м ³) 2015
Чернігівська область	32340	18852	17004	18550	16940	18977	4968
м.Чернігів	31420	18090	16150	18090	16110	18300	4259
м.Ніжин	—	—	417	—	—	—	—
м.Прилуки	—	71	—	—	—	—	—
райони							
Бахмацький	112	181	172	169	178	184	188
Бобровицький	—	—	—	—	153	1	—
Борзнянський	—	50	—	—	—	—	—
Варвинський	508	102	96	97	87	80	73
Городнянський	—	—	—	—	—	—	—
Ічнянський	—	—	—	73	253	234	304
Козелецький	45	30	28	26	50	49	22
Коропський	2	12	15	13	15	15	14
Корюківський	—	—	—	—	—	—	—
Куликівський	77	46	21	26	25	25	24
Менський	5	40	26	—	—	—	—
Ніжинський	—	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	143	136	31	8	—	8	—
Носівський	—	—	—	—	—	—	—
Прилуцький	20	42	—	—	23	38	35
Ріпкинський	—	—	—	—	—	—	—
Семенівський	—	—	—	—	—	—	—
Сосницький	—	—	—	—	—	—	—
Срібнянський	—	—	—	—	—	—	—
Талалаївський	—	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	—	—	—	—	—	—	11
Щорський	8	52	48	48	46	43	38

2.9. Потужність очисних споруд у містах обласного значення та районах

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	<i>(тис.м³)</i>						
Чернігівська область	60435	74000	66813	66278	65574	64324	63788
м.Чернігів	35060	40760	34750	34750	34750	34750	34750
м.Ніжин	5250	5447	5447	5447	5447	5447	5447
м.Прилуки	4213	5826	5475	5475	5475	5475	5475
райони							
Бахмацький	1001	803	803	803	803	803	803
Бобровицький	770	770	770	770	770	770	783
Борзнянський	511	852	27	27	27	27	27
Варвинський	402	1095	1095	1095	219	219	219
Городнянський	949	418	418	365	365	364	369
Ічнянський	547	2002	2002	2226	2226	2226	2226
Козелецький	1980	2630	2556	2150	2150	2150	1807
Коропський	330	272	272	263	263	272	272
Корюківський	2302	2308	2308	1977	2308	2308	1971
Куликівський	292	292	365	372	372	372	372
Менський	1278	1356	1356	1356	1356	1435	1435
Ніжинський	—	23	23	23	23	23	77
Н.-Сіверський	332	709	709	709	672	672	709
Носівський	73	1238	1238	1238	1238	116	116
Прилуцький	1823	3742	3742	3742	3742	3742	3742
Ріпкинський	439	543	543	646	620	620	564
Семенівський	757	680	680	680	680	680	680
Сосницький	—	219	219	219	219	219	219
Срібнянський	—	—	—	—	—	—	18
Талалаївський	—	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	1134	1504	1504	1434	1338	1371	1444
Щорський	992	511	511	511	511	263	263

3. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ЇХ ОХОРОНА

Загальна земельна площа – площа поверхні суші разом із внутрішніми водами, які знаходяться в межах державного кордону.

Землі сільськогосподарського призначення (сільськогосподарські землі) – земельні ділянки, які використовують для виробництва сільськогосподарської продукції, обслуговування сільського господарства (виробничі будівлі й двори, господарські шляхи, прогони); землі, які перебувають у стадії меліоративного будівництва, відновлення родючості; землі тимчасової консервації та інші (кургани, ями, траншеї), а також сільськогосподарські угіддя на землях інших категорій землекористувачів.

Сільськогосподарські угіддя – земельні ділянки, які систематично використовуються для одержання сільськогосподарської продукції. До їхнього складу входять рілля (включаючи чисті пари), сади, виноградники, сіножаті, пасовища, перелоги.

Рілля – земельні ділянки, які систематично обробляють і використовують під посіви сільськогосподарських культур, включаючи посіви багаторічних трав, а також чисті пари, площі парників і теплиць. До ділянок ріллі не належать сіножаті і пасовища, що розорані з метою їх докорінного поліпшення і використовуються постійно під трав'яними кормовими культурами для сінокосіння та випасання худоби, а також міжряддя садів, які використовуються під посіви.

Багаторічні насадження – сільськогосподарські угіддя, які використовуються під штучно створеними деревними, чагарниковими або трав'янистими багаторічними насадженнями, призначеними для отримання врожаю плодо-ягідних, технічних, лікарських культур, а також декоративного оформлення територій. До цих земель належать також землі під деревно-чагарниковою рослинністю, яку вирощують для реалізації квітів (троянд, жасмину та ін.), а також розсадники (за винятком лісових).

Сіножаті – сільськогосподарські угіддя, які систематично використовуються для сінокосіння.

Пасовища – сільськогосподарські угіддя, які систематично використовуються для випасання худоби.

Меліорація – докорінне поліпшення землі зрошенням, осушенням, обводненням, вапнуванням, гіпсуванням, боротьбою з водною і вітровою ерозіями тощо.

Площа зрошуваних земель включає землі, які мають постійну зрошувальну систему (канали, трубопроводи, лотки), зв'язану з джерелами зрошування.

Площа осушених земель – включає землі, що мають осушувальну систему, яка забезпечує нормальний водно-повітряний режим для використання їх під сільськогосподарські угіддя.

3.1. Земельний фонд області¹*(на кінець року; тис.га)*

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Загальна земельна площа¹	3190,3	3190,3	3190,3	3190,3	3190,3	3190,3	3190,3
Землі сільськогосподарського призначення	2163,8	2125,9	2125,4	2125,0	2124,9	2124,7	2124,0
у тому числі сільськогосподарські угіддя	2106,8	2069,5	2069,0	2068,4	2068,4	2068,1	2067,5
Ліси та лісовкриті площі	712,2	738,1	738,8	739,4	739,4	739,5	740,5
Забудовані землі	100,8	99,8	99,8	99,9	99,9	100,1	100,3
Землі під водою	67,5	68,0	68,0	68,0	68,0	68,0	68,0
Відкриті заболочені землі	118,2	130,3	130,1	130,1	130,2	130,3	129,7
Відкриті землі без рослинного покриття	27,8	28,2	28,2	27,9	27,9	27,7	27,8

¹ У цій та наступних таблицях (3.2, 3.3) – за даними Головного управління Держгеокадастру у Чернігівській області.

3.2. Земельні площі сільськогосподарських підприємств¹*(на кінець року; тис.га)*

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Земельна площа сільськогосподарських підприємств	1303,0	904,4	933,0	985,2	996,6	1005,9	1034,8
у тому числі сільськогосподарські угіддя	1271,2	877,7	906,6	960,1	971,5	980,9	1009,9
з них							
рілля	866,1	784,7	814,6	855,5	864,6	870,6	893,7
багаторічні насадження	7,6	0,8	0,8	1,0	1,0	0,9	1,0
сіножаті та пасовища	325,3	91,9	91,1	103,6	105,9	109,4	115,2

¹ Див. виноску до табл. 3.1.

3.3. Площа меліорованих сільськогосподарських угідь¹*(на кінець року; тис.га)*

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Осушені землі	272,5	269,8	299,8	299,8	269,7	269,7	269,7
Зрошені землі	3,5	2,1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

¹ Див. виноску до табл. 3.1.**3.4. Унесення мінеральних та органічних добрив під сільськогосподарські культури¹**

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Посівна площа, тис.га	900,4	774,9	846,7	912,6	934,0	906,9	959,5
Мінеральні добрива							
Унесено в ґрунт у поживних речовинах, тис.ц	87,9	548,4	615,7	718,9	925,8	969,5	974,0
у тому числі							
азотні	72,6	409,5	443,7	509,4	667,2	699,4	703,0
фосфорні (вкл. фосфоритне борошно)	6,9	72,9	80,7	99,8	126,9	138,0	126,8
калійні	8,4	66,0	91,3	109,7	131,7	132,1	144,2
Удобрена площа, тис.га	124,6	507,3	596,6	679,4	778,9	782,1	829,6
Унесено в ґрунт у поживних речовинах, кг на 1 га							
посівної площі	10	71	73	79	99	107	102
удобреної площі	71	108	103	106	119	124	117
Органічні добрива							
Усього внесено, тис.т	1582,5	697,6	704,4	676,2	626,4	704,7	830,3
Удобрена площа, тис.га	35,8	22,7	17,8	20,8	41,9	23,5	24,8
Унесено т на 1 га							
посівної площі	1,8	0,9	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9
удобреної площі	44	31	40	32	15	30	33

¹ У цій та наступних таблицях (3.5, 3.6) інформацію наведено по сільськогосподарських підприємствах, які мають у власності та користуванні понад 100 гектарів сільськогосподарських угідь.

3.5. Унесення мінеральних і органічних добрив під урожай 2015 року сільськогосподарськими підприємствами¹ в містах обласного значення та районах

	Мінеральні добрива в перерахунку на 100% поживних речовин, ц					Органічні добрива, т	
	усього	азотні	фосфорні (вкл. фосфоритне рошно)	калійні	на 1 га посівної площі, кг	усього	на 1 га посівної площі, т
Чернігівська область	973967	702988	126834	144145	102	830284	0,9
райони							
м.Ніжин	1649	1027	277	345	90	—	—
м.Прилуки	111	111	—	—	11	—	—
Бахмацький	90473	64837	12798	12838	116	138861	1,8
Бобровицький	109474	90141	7475	11858	151	19200	0,3
Борзнянський	55419	37317	8960	9142	86	56684	0,9
Варвинський	55319	36601	8257	10461	160	3181	0,1
Городнянський	15482	10901	1899	2682	45	65773	1,9
Ічнянський	69872	57437	5581	6854	103	59915	0,9
Козелецький	51687	29660	13268	8759	118	32792	0,7
Коропський	40897	23337	8849	8711	131	26548	0,9
Корюківський	17216	11448	3038	2730	99	22060	1,3
Куликівський	13185	10497	1586	1102	55	60346	2,5
Менський	25674	18867	2934	3873	61	28382	0,7
Ніжинський	48264	33255	7345	7664	89	10710	0,2
Н.-Сіверський	39812	30340	4731	4741	103	32655	0,8
Носівський	59145	42187	6648	10310	124	28930	0,6
Прилуцький	100244	80917	7625	11702	109	56776	0,6
Ріпкинський	19604	13821	2415	3368	81	53011	2,2
Семенівський	14040	9630	1919	2491	47	18523	0,6
Сосницький	13490	8526	2297	2667	73	1960	0,1
Срібнянський	33729	22585	6218	4926	121	13305	0,5
Талалаївський	34806	25118	5060	4628	106	32250	1,0
Чернігівський	47205	30620	6183	10402	80	62682	1,1
Щорський	17170	13808	1471	1891	79	5740	0,3

¹ Див. виноску до табл. 3.4.

3.6. Проведення вапнування ґрунтів та площа, на якій застосовувалися засоби захисту рослин сільськогосподарськими підприємствами¹, у містах обласного значення та районах у 2015 році

	Вапнування ґрунтів		Площа, на якій застосовувались засоби захисту рослин, га	
	площа, га	внесено вапнякового борошна та інших вапнякових матеріалів, т	усього	у тому числі пестициди
Чернігівська область	2438	14697	699232	574839
райони				
м.Ніжин	—	—	1008	627
м.Прилуки	—	—	705	705
Бахмацький	82	247	73535	73535
Бобровицький	1340	6700	70680	50958
Борзнянський	—	—	27670	18264
Варвинський	—	—	33332	32811
Городнянський	—	—	17414	11454
Ічнянський	—	—	34336	29126
Козелецький	300	3549	14822	9086
Коропський	—	—	17832	14703
Корюківський	—	—	13498	13219
Куликівський	—	—	10996	10996
Менський	—	—	30464	30428
Ніжинський	564	4000	36062	20371
Н.-Сіверський	—	—	31196	28337
Носівський	—	—	45478	31792
Прилуцький	—	—	83082	56884
Ріпкинський	—	—	22007	18506
Семенівський	—	—	17831	11208
Сосницький	—	—	8999	8739
Срібнянський	—	—	26933	26933
Талалаївський	—	—	30702	30702
Чернігівський	152	201	36381	31186
Щорський	—	—	14269	14269

¹ Див. виноску до табл. 3.4.

4. УТВОРЕННЯ ТА ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Відходи – будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються в процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення, та від яких їх власник повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення.

Поводження з відходами – дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення.

Зберігання відходів – тимчасове розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи на об'єктах до їх утилізації або видалення.

Небезпечна речовина – будь-яка речовина, що представляє небезпеку для здоров'я людини та якості навколишнього природного середовища. До небезпечних відносяться отруйні, роз'їдаючі, вогнеутворюючі, взривні чи хімічно активні речовини.

Утилізація відходів – використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів.

Спалювання відходів – теплова обробка відходів на спалювальній установці з вилученням або без вилучення енергетичних ресурсів.

Спеціально відведені місця та об'єкти видалення – місця чи об'єкти остаточного розміщення відходів, на використання яких отримано дозвіл.

Відходи домогосподарств – відходи, зазвичай утворені в результаті нормального функціонування домашніх господарств.

До 2013 року включно показник "утилізовано" включає обсяги відходів, що пройшли підготовку до утилізації, показник "накопичено відходів протягом експлуатації у місцях видалення відходів на кінець року" включає обсяги відходів, тимчасово розміщених у спеціально відведених місцях чи об'єктах.

В окремих випадках незначне відхилення між підсумками та сумою складових пояснюється округленням даних при електронній обробці інформації.

4.1. Основні показники утворення та поводження з відходами

	2010	2011	2012	2013	2014	(тис.т) 2015	
						I-IV класу небезпеки	у тому числі I-III класу небезпеки
Утворено ¹	366,6	539,2	740,6	674,7	848,3	867,3	0,7
Отримано зі сторони	428,5	385,8	418,3	381,3	488,1	486,6	0,1
Утилізовано ²	83,2	87,3	103,1	233,4	107,3	133,5	0,1
Спалено, усього	11,2	12,2	10,2	8,2	8,6	11,2	0,0
спалено без отримання енергії	0,8	0,5	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0
спалено з метою отримання енергії	10,4	11,7	9,9	8,1	8,4	11,2	–
Передано на сторону	424,2	468,0	514,8	444,6	426,2	473,1	0,2
Видалено в спеціально відведені місця або об'єкти	1027,9	336,4	460,9	325,9	396,3	376,2	0,1
Накопичено відходів протягом експлуатації у місцях видалення відходів на кінець року	8883,2	9266,0	9723,9	9891,0	10184,5 ³	10445,9 ³	0,4

¹ У цій таблиці, графіку 4.4 та наступних таблицях (4.3, 4.5–4.10) у 2010р. наведено дані від економічної діяльності підприємств та організацій, з 2011р. – з урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах.

² У цій та таблиці 4.11 у 2014, 2015рр. – без оброблених (перероблених) відходів.

³ У цій та наступних таблицях (4.2, 4.5, 4.6, 4.13–4.15) загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах економічно активних підприємств та організацій.

4.2. Наявність відходів за класами небезпеки¹

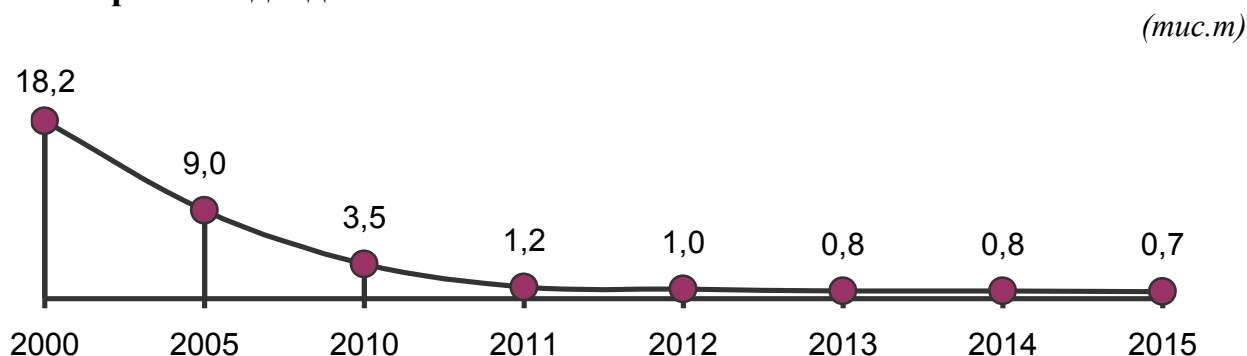
	2010	2011	2012	2013	(на кінець року; тис.т)	
					2014	2015
Усього	8883,2	9266,0	9723,9	9891,0	10184,5	10445,9
I класу небезпеки	2,3	1,9	1,8	0,2	–	–
II класу небезпеки	0,2	0,2	0,2	0,1	–	–
III класу небезпеки	1,1	0,4	0,4	0,6	0,3	0,4
IV класу небезпеки	8879,6	9263,5	9721,5	9890,1	10184,2	10445,5

¹ Див. третю виноску до табл. 4.1.

4.3. Утворення відходів за класами небезпеки¹

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	(тис.т)
Усього²	366,6	539,2	740,6	674,7	848,3	867,3	
I класу небезпеки	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	
II класу небезпеки	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	
III класу небезпеки	2,9	0,6	0,6	0,3	0,3	0,4	
IV класу небезпеки	363,1	538,0	739,6	673,9	847,5	866,5	

¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.**4.4. Утворення відходів I–III класів небезпеки¹**¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.**4.5. Основні показники поводження з відходами за класами небезпеки у 2015 році**

	Утворилось відходів ¹	Отримано відходів зі сторони	Утилізовано	Спалено відходів	Передано на сторону відходів	Видалено відходів у спеціально відведених місцях чи об'єкти	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях ²	(т)
Усього	867339,7	486585,9	133450,2	11179,3	473051,2	376247,6	10445886,4	
I класу небезпеки	82,8	25,9	–	–	94,7	–	–	
II класу небезпеки	283,2	33,5	142,9	10,5	103,9	–	–	
III класу небезпеки	381,2	3,8	6,6	–	47,3	147,6	409,0	
IV класу небезпеки	866592,5	486522,7	133300,7	11168,8	472805,3	376100,0	10445477,4	

¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.² Див. третю виноску до табл. 4.1.

4.6. Утворення та наявність відходів за групами небезпечних складників

	(т)					
	Утворено ¹			Загальний обсяг відходів, накопичених у спеціально відведених місцях чи об'єктах ²		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Усього	674689,2	848276,7	867339,7	9891021,1	10184515,4	10445886,4
Відходи, що містять метали та їхні сполуки	6952,2	10511,1	6076,3	2583,0	—	—
відходи, що містять алюміній та його сполуки	38,5	36,6	44,8	12,8	—	—
відходи, що містять вольфрам та його сполуки	0,0	0,0	0,0	—	—	—
відходи, що містять залізо та його сполуки	3421,5	5315,1	2925,7	2110,4	—	—
відходи, що містять кадмій та його сполуки	—	0,2	0,2	—	—	—
відходи, що містять мідь та її сполуки	0,8	442,8	469,4	63,8	—	—
відходи, що містять нікель та його сполуки	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—
відходи, що містять ртуть та її сполуки (у тому числі люмінесцентні лампи)	13,5	13,5	15,0	15,2	—	—
відходи, що містять свинець та його сполуки (у тому числі батареї акумуляторні)	58,4	119,7	67,6	44,1	—	—
відходи, що містять срібло та його сполуки	0,5	—	—	0,0	—	—
відходи, що містять хром та його сполуки	1,4	1,5	2,5	79,6	—	—
інші відходи, що містять метали та їх сполуки	3417,6	4581,7	2551,1	257,1	—	—
Відходи, що містять неметали та їхні сполуки	74,3	15,2	0,0	75,1	—	—
відходи, що містять арсен та його сполуки	—	15,2	—	—	—	—
інші відходи, що містять кремній та його сполуки (за виключенням хлорсиланів і кремній органічних мономерів)	0,0	0,0	0,0	—	—	—
інші відходи, що містять неметали та їх сполуки	74,3	—	—	75,1	—	—
Відходи, що містять корозійні речовини	1,2	0,0	0,0	0,5	—	—

Продовження табл. 4.6

	Утворено ¹			Загальний обсяг відходів, накопичених у спеціально відведених місцях чи об'єктах ²		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
відходи, що містять кислотні розчинники чи кислоти у твердому стані, відпрацьовані кислоти	0,4	—	0,0	0,4	—	—
відходи, що містять основні розчини чи основи у твердому стані, відпрацьовані основи, луки	0,8	—	—	0,1	—	—
відходи, що містять азбест, шифер некондиційний чи розламаний	0,0	0,0	—	—	—	—
Відходи виробництва та застосування органічної хімії, чи такі, що містять органічні сполуки інші	401,7	819,0	529,1	58,9	344,4	—
відходи, що містять формальдегід	—	—	—	2,1	—	—
відходи, що містять феноли та фенолові сполуки (у т.ч. хлорфеноли)	19,5	13,6	9,5	7,2	—	—
відходи, що містять галогеновані органічні розчинники	6,2	2,4	2,5	8,7	—	—
відходи, що містять органічні розчинники (за виключенням галогенованих розчинників)	0,1	12,1	0,0	0,1	—	—
відходи, що містять поліциклічні чи гетероциклічні ароматичні органічні сполуки	24,1	—	—	13,7	—	—
відходи, що містять поліхлоровані дифеніли, поліхлоровані терфеніли, поліхлоровані нафталіни, полібромовані дифеніли, у тому числі мастила трансформаторні	4,3	89,4	22,2	0,0	—	—
відходи оброблення металевих та пластмасових поверхонь включно з відходами гальванічного виробництва	0,3	—	—	3,0	—	—

Продовження табл. 4.6

	Утворено ¹			Загальний обсяг відходів, накопичених у спеціально відведених місцях чи об'єктах ²		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
відходи виробництва, приготування та використання чорнил, фарб, барвників, пігментів, лаків, оліфи, мастики, друкарської фарби та аналогічної продукції	293,6	14,1	7,8	11,7	—	—
відходи виробництва, виготовлення та використання синтетичних смол, каучуку, латексу, пластифікаторів, клеїв та інших зв'язувальних матеріалів	53,6	687,3	486,7	12,4	344,4	—
відходи виробництва, приготування та використання хімікатів та фотоматеріалів	—	—	0,1	—	—	—
відходи оброблення металевих та пластмасових поверхонь включно з відходами гальванічного виробництва	—	—	0,2	—	—	—
відходи, що містять бензин(а)пірен та інші поліароматичні вуглеводні	—	0,1	0,1	—	—	—
Відходи пестицидів і агрохімікатів, непридатні чи заборонені пестициди	—	—	2,9	128,1	—	—
відходи виробництва, приготування та використання пестицидів, непридатні та заборонені до використання не ідентифіковані пестициди	—	—	2,9	128,1	—	—
Відходи медичного, ветеринарного чи сільськогосподарського походження, фармацевтичної продукції та від лікування людей чи тварин	86,5	44780,0	73879,6	0,7	—	30932,6

Продовження табл. 4.6

	Утворено ¹			Загальний обсяг відходів, накопичених у спеціально відведених місцях чи об'єктах ²		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
прилади медичного призначення, що не відповідають установленим вимогам, відповідним чином не маркировані, зіпсовані чи використані (у тому числі шприци, термометри, набори для діагностики аналізів, медичні інструменти тощо)	3,1	6,2	6,3	0,7	—	—
відходи, що містять інфекційні речовини	12,1	8,0	8,0	—	—	—
відходи сільськогосподарського виробництва (за виключенням пестицидів та отрутохімікатів, які прийшли в непридатність або заборонені для використання)	—	—	73865,3	—	—	30932,6
Відпрацьовані нафтопродукти, продукти нафтопереробки	559,1	486,4	602,3	548,3	314,6	408,9
нафтовідходи та нафтошлами	107,4	90,4	184,7	320,5	314,6	408,9
відходи, що містять відпрацьовані та непридатні до використання за їх первинним призначенням мінеральні масла, у тому числі масляні фільтри	129,6	130,3	176,9	56,4	—	—
відходи, що містять відпрацьовані мастильно-охолоджувальні рідини, масляно-водяні, вуглеводнево-водяні суміші й емульсії	162,6	77,4	47,3	21,0	—	—
відходи, забруднені нафтопродуктами – ґрунт, деревина, дрантя	159,5	188,3	193,4	150,4	—	—

Продовження табл. 4.6

	Утворено ¹			Загальний обсяг відходів, накопичених у спеціально відведених місцях чи об'єктах ²		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Відходи, що містять забруднений ґрунт, пісок, глину включно з відходами драгування	–	–	0,1	–	3,1	3,1
відходи, що містять забруднений ґрунт, пісок, глину включно з відходами драгування	–	–	0,1	–	3,1	3,1
Відходи пилогазоочишувальних споруд та установок	110904,7	101228,8	83598,8	2915893,6	3017121,5	3100703,7
відходи пилогазоочишувальних споруд та установок	110904,7	101228,8	83598,8	2915893,6	3017121,5	3100703,7
Відходи від очищення промислових та комунальних стічних вод	38555,8	149582,0	111502,1	41100,0	296181,6	198693,6
відходи від очищення промислових та комунальних стічних вод	38555,8	149582,0	111502,1	41111,0	296181,6	198693,6
Відходи, що містять тару з під хімічних речовин	1,0	0,3	0,6	–	–	–
відходи, що містять тару з під хімічних речовин, яка не має маркування або незворотну тару, що забруднена потенційно небезпечними речовинами (крім тари з під пакування пестицидів)	1,0	0,3	0,6	–	–	–
Залишки від операцій по видаленню промислових відходів	211,1	–	214,5	–	–	–
залишки від операцій по видаленню промислових відходів	211,1	–	214,5	–	–	–
Інші відходи, що мають небезпечні властивості	516942,5	540853,9	590933,4	6930632,9	6870550,2	7115144,5

¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.² Див. третю виноску до табл. 4.1.

4.7. Утворення відходів у містах обласного значення та районах¹

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	<i>(т)</i>					
Чернігівська область	366612,4	539169,0	740579,6	674689,2	848276,7	867339,7
м. Чернігів	137305,3	242931,7	387333,3	367964,1	350440,1	324522,5
м. Ніжин	11974,4	18337,0	23085,6	7219,4	10710,6	17872,2
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	—	3494,4
м. Прилуки	7859,6	18922,5	37533,2	38903,5	27643,2	34190,0
райони						
Бахмацький	2820,4	3832,0	4863,6	4433,0	4955,2	4134,4
Бобровицький	635,8	2063,6	4613,9	2106,8	1842,2	1857,0
Борзнянський	6656,1	10123,9	9040,7	10075,9	8583,0	5447,1
Варвинський	632,0	681,3	13381,5	7810,4	41018,9	41701,6
Городнянський	591,6	3044,8	6262,3	4202,6	118296,9	84169,8
Ічнянський	961,0	935,9	879,4	755,7	1136,0	26637,2
Козелецький	5424,9	6723,1	5107,2	4674,6	2234,9	4038,9
Коропський	445,6	480,6	688,6	913,3	895,2	814,7
Корюківський	23303,6	28900,3	17144,0	14766,8	15840,3	13632,6
Куликівський	3152,1	2243,0	3427,8	3624,7	1766,5	5397,2
Менський	4188,0	3499,5	5917,2	16043,3	5374,8	6081,0
Ніжинський	28,2	51,1	68,8	115,5	166,1	115,7
Н.-Сіверський	4067,8	4667,4	3113,1	4794,4	4085,9	90,2
Носівський	2114,7	336,7	2035,2	9016,6	3335,2	4433,7
Прилуцький	138959,8	156980,4	169105,5	138037,2	171617,0	215614,8
Ріпкинський	1592,3	2828,7	1845,5	2339,4	2023,4	9373,8
Семенівський	4931,6	20145,2	20849,3	12999,1	27677,6	28964,2
Сосницький	26,6	1653,1	1783,7	1929,9	4792,8	6280,0
Срібнянський	976,2	962,4	472,4	569,1	863,0	956,8
Талалаївський	2894,5	1753,7	618,7	359,4	150,8	136,4
Чернігівський	3574,8	5870,8	5759,1	4612,4	28264,0	16472,5
Щорський	1495,5	1200,3	15650,0	16422,1	14563,1	10911,0

¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.

4.8. Утворення відходів у розрахунку на одну особу в містах обласного значення та районах¹

	(кг)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	332,1	447,6	683,7	629,2	799,3	825,8
м. Чернігів	462,2	740,4	1306,8	1243,6	1187,1	1102,3
м. Ніжин	161,4	248,5	314,4	98,8	147,4	247,8
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	—	254,9
м. Прилуки	133,2	321,3	639,8	666,9	476,9	595,3
райони						
Бахмацький	58,4	41,6	103,2	95,3	107,7	90,9
Бобровицький	17,9	21,3	132,8	61,4	54,2	55,3
Борзнянський	187,5	235,6	264,7	301,0	261,8	169,4
Варвинський	36,1	39,6	786,8	464,3	2465,5	2538,3
Городнянський	19,1	19,1	208,6	142,3	4066,7	2932,7
Ічнянський	27,7	27,4	26,1	22,8	35,0	834,5
Козелецький	106,6	132,4	103,8	96,6	47,1	86,7
Коропський	17,1	18,8	27,4	37,0	37,0	34,3
Корюківський	803,6	993,4	606,5	529,0	573,6	499,3
Куликівський	165,9	119,9	187,2	201,9	100,2	312,2
Менський	105,8	89,7	153,8	422,5	143,6	165,0
Ніжинський	0,9	1,7	2,3	4,0	5,9	4,2
Н.-Сіверський	137,4	100,1	108,9	170,5	147,6	6,7
Носівський	66,7	10,4	65,8	295,9	111,1	149,7
Прилуцький	3609,3	4131,1	4519,5	3745,7	4728,9	6022,6
Ріпкинський	51,9	52,7	62,4	80,7	71,3	337,1
Семенівський	256,9	279,9	1104,9	697,3	1505,4	1599,2
Сосницький	1,3	65,2	88,9	98,0	248,3	331,2
Срібнянський	79,4	79,5	39,4	48,2	74,2	83,6
Талалаївський	203,8	103,1	44,5	26,2	11,2	10,3
Чернігівський	66,7	110,4	109,1	87,9	541,3	316,7
Щорський	58,4	46,8	625,2	664,5	596,4	452,6

¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.

4.9. Утворення відходів за категоріями матеріалів у 2015 році¹

	(т)		
	Обсяги утворення відходів		
	т	у % до 2014р.	відсотків до загального підсумку
Усього	867339,7	102,2	100,0
Використані розчинники	25,6	177,6	0,0
Відходи кислот, лугів чи солей	5,0	125,0	0,0
Відпрацьовані оливи	245,1	86,4	0,0
Хімічні відходи	14364,0	122,5	1,7
Осад промислових стоків	27510,0	77,8	3,2
Відходи від медичної допомоги та біологічні	13,0	93,6	0,0
Відходи чорних металів	4645,2	56,7	0,5
Відходи кольорових металів	599,0	110,8	0,1
Змішані відходи чорних та кольорових металів	55,6	215,9	0,0
Скляні відходи	2130,4	54,4	0,3
Паперові та картонні відходи	5679,9	50,5	0,7
Гумові відходи	324,4	123,7	0,0
Пластикові відходи	382,9	103,8	0,0
Деревні відходи	26826,5	95,0	3,1
Текстильні відходи	34,0	53,8	0,0
Непридатне обладнання	20,3	149,7	0,0
Непридатні транспортні засоби	1692,6	104,9	0,2
Відходи акумуляторів та батарей	67,8	56,5	0,0
Відходи тваринного походження та змішані харчові відходи	2931,3	69,3	0,3
Відходи рослинного походження	244088,4	125,2	28,1
Тваринні екскременти, сеча та гній	98726,5	136,4	11,4
Побутові та подібні відходи	245720,7	109,2	28,3
Змішані та недиференційовані матеріали	242,0	100,9	0,0
Залишки сортування	54,9	3,4	0,0
Звичайний осад	95286,5	73,1	11,0
Мінеральні відходи будівництва та знесення, у тому числі змішані будівельні відходи	1390,0	131,1	0,2
Інші мінеральні відходи (за виключенням відходів будівництва та знесення, згорання, ґрунтів, порожньої породи від днопоглиблення, відходи від очистки стічних вод)	936,7	21,5	0,1
Відходи згорання	91522,6	82,6	10,6
Ґрунтові відходи	1818,8	146,1	0,2

¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.

4.10. Утворення відходів у містах обласного значення та районах у 2015 році¹

		<i>(т)</i>			
	Усього	I класу небезпеки	II класу небезпеки	III класу небезпеки	IV класу небезпеки
Чернігівська область	867339,7	82,8	283,2	381,2	866592,5
м.Чернігів	324522,5	22,5	85,1	22,2	324392,7
м.Ніжин	17872,2	2,8	10,5	0,1	17858,8
м.Н.-Сіверський	3494,4	0,4	0,4	1,9	3491,7
м.Прилуки	34190,0	15,5	70,7	177,6	33926,2
райони					
Бахмацький	4134,4	9,5	0,4	9,6	4114,9
Бобровицький	1857,0	3,8	8,6	–	1844,6
Борзнянський	5447,1	0,2	–	–	5446,9
Варвинський	41701,6	8,3	34,7	147,7	41510,9
Городнянський	84169,8	0,2	1,4	0,0	84168,2
Ічнянський	26637,2	1,3	44,0	–	26591,9
Козелецький	4038,9	1,0	0,4	–	4037,5
Коропський	814,7	0,4	1,0	0,0	813,3
Корюківський	13632,6	4,4	6,4	15,5	13606,3
Куликівський	5397,2	0,8	0,6	2,0	5393,8
Менський	6081,0	1,6	2,4	0,6	6076,4
Ніжинський	115,7	0,3	0,0	–	115,4
Н.-Сіверський	90,2	–	0,2	–	90,0
Носівський	4433,7	0,8	0,6	0,4	4431,9
Прилуцький	215614,8	4,9	2,5		215607,4
Ріпкинський	9373,8	1,2	1,9	2,0	9368,7
Семенівський	28964,2	0,2	0,9	0,0	28963,1
Сосницький	6280,0	0,3	–	–	6279,7
Срібнянський	956,8	0,0	–	1,1	955,7
Талалаївський	136,4	0,0	–	–	136,4
Чернігівський	16472,5	2,3	10,4	0,2	16459,6
Щорський	10911,0	0,1	0,1	0,3	10910,5

¹ Див. першу виноску до табл. 4.1.

4.11. Утилізовано відходів у містах обласного значення та районах¹

	(т)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	83198,1	87326,4	103089,9	233391,7	107312,2	133450,2
м. Чернігів	40101,0	37836,9	40878,8	47916,0	21048,6	24121,5
м. Ніжин	31,7	1290,7	3025,5	375,4	255,0	4104,5
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	—	48,1
м. Прилуки	633,7	148,4	396,7	297,0	1780,5	181,0
райони						
Бахмацький	1,5	0,1	0,3	288,6	1195,0	11,1
Бобровицький	0,2	0,2	204,8	164,4	—	—
Борзнянський	1081,6	1160,0	850,1	164763,0	1050,0	—
Варвинський	92,0	47,1	98,9	649,4	43232,4	49292,1
Городнянський	0,2	0,4	0,0	0,1	—	—
Ічнянський	51,1	47,5	41,2	42,3	47,8	15292,5
Козелецький	2,8	4,1	22,0	0,6	0,2	0,3
Коропський	1,1	0,2	0,1	0,0	0,1	—
Корюківський	82,5	295,8	18,8	15,1	—	—
Куликівський	679,3	697,1	1208,4	1575,2	675,4	4142,0
Менський	0,3	0,9	0,5	0,6	0,6	252,4
Ніжинський	13,0	13,0	13,0	11,0	—	—
Н.-Сіверський	43,8	152,7	42,7	44,2	54,4	0,1
Носівський	0,2	0,1	0,6	0,1	2,3	0,6
Прилуцький	3,6	839,9	815,3	842,1	800,0	799,2
Ріпкинський	559,2	394,3	812,9	341,8	295,7	5793,8
Семенівський	36529,7	40428,7	42729,5	9503,8	8379,2	9793,3
Сосницький	0,1	0,1	0,0	—	3396,0	6133,0
Срібнянський	0,0	0,1	1,3	1,1	0,9	1,0
Талалаївський	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—
Чернігівський	3242,5	3953,7	3803,0	1884,9	25098,1	13483,7
Щорський	47,0	14,4	8125,5	4675,0	—	—

¹ Див. другу виноску до табл. 4.1.

4.12. Видалення відходів у спеціально відведені місця чи об'єкти в містах обласного значення та районах

	<i>(т)</i>					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	1027877,2	336422,9	460927,2	325922,9	396276,9	376247,6
м.Чернігів	247239,6	233309,8	236491,1	235291,6	224325,8	206232,1
м.Ніжин	616376,7	19669,2	19912,3	24333,5	16416,9	15044,5
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	—	1446,0
м.Прилуки	967,7	4627,1	21901,7	21185,4	—	21843,1
райони						
Бахмацький	2598,8	2831,2	93270,6	4492,5	5293,6	4749,5
Бобровицький	117702,9	2512,5	6563,1	3331,7	3072,9	1924,0
Борзнянський	5333,0	6566,0	6381,0	6874,0	5411,2	1004,1
Варвинський	17,9	26,9	12019,5	2059,3	33,4	147,7
Городнянський	5474,3	30417,6	40713,1	3670,8	118890,5	104110,8
Ічнянський	—	886,5	831,5	702,5	1089,5	1084,5
Козелецький	109,3	97,7	3435,5	3248,5	92,1	1681,1
Коропський	—	—	207,5	176,5	—	122,8
Корюківський	3111,5	23401,8	4246,3	4297,0	4474,3	4324,2
Куликівський	45,9	265,7	975,7	1035,9	1122,5	—
Менський	25033,3	1875,3	4390,6	4539,0	6119,6	3894,2
Ніжинський	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	116,1	2485,9	972,8	1676,9	1124,0	—
Носівський	—	14,2	2810,0	3413,0	4422,8	4176,3
Прилуцький	—	—	—	—	—	—
Ріпкинський	240,0	1930,0	358,2	388,6	394,5	343,9
Семенівський	—	1643,2	1776,5	1476,8	922,0	1140,0
Сосницький	332,0	—	328,0	325,0	493,7	463,4
Срібнянський	—	—	54,5	59,7	—	131,5
Талалаївський	3177,7	1845,6	897,4	562,0	170,0	160,0
Чернігівський	0,5	1595,2	1714,8	1115,0	1146,4	952,5
Щорський	—	421,5	675,5	1667,7	1261,2	1271,4

4.13. Наявність відходів у містах обласного значення та районах¹

<i>(на кінець року; т)</i>						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	8883231,8	9266008,8	9723931,7	9891021,1	10184515,4	10445886,4
м.Чернігів	7640395,9	7873155,0	8108765,9	8343337,0	8565695,4	8742099,6
м.Ніжин	624128,4	643457,3	663081,1	687429,5	703133,0	718177,4
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	–	26657,0
м.Прилуки	5046,5	6789,6	24181,9	44764,9	–	85897,2
райони						
Бахмацький	3762,3	6801,9	100514,7	104064,1	108536,7	113234,5
Бобровицький	117703,3	123747,4	130307,6	133590,5	136432,8	138356,8
Борзнянський	350996,9	358815,4	364670,6	207631,5	211958,7	119309,5
Варвинський	516,1	303,7	12562,5	14667,0	314,7	409,0
Городнянський	5492,3	35836,7	76551,6	80224,3	198919,9	203210,2
Ічнянський	3913,2	6113,3	6946,2	7639,0	8708,0	9792,5
Козелецький	177,4	271,9	3630,7	6878,6	–	1681,1
Коропський	4,0	6,1	222,6	385,7	–	875,8
Корюківський	46717,5	70127,2	54621,1	59043,4	32285,1	36676,5
Куликівський	1834,5	1573,1	2535,2	3579,4	4431,1	–
Менський	25047,9	26919,2	58001,2	62498,9	68611,4	72505,5
Ніжинський	4,4	0,3	0,2	0,5	–	–
Н.-Сіверський	247,5	21615,3	22615,6	24315,6	25211,0	–
Носівський	11,6	26,7	2847,6	6265,1	10684,2	14849,5
Прилуцький	49,8	37,2	51,4	7251,0	–	–
Ріпкинський	683,5	2625,8	1434,8	1825,3	4998,4	5372,2
Семенівський	2390,9	4039,1	6266,1	9139,2	8156,6	9296,6
Сосницький	333,6	319,1	328,1	325,0	818,7	49702,2
Срібнянський	8,3	8,3	65,1	124,8	–	283,0
Талалаївський	53577,7	55423,3	52094,5	52655,7	52824,2	52984,2
Чернігівський	66,8	27419,4	28991,9	30210,2	30952,0	31397,7
Щорський	121,5	576,5	2643,5	3174,9	11843,5	13118,4

¹ Див. третю виноску до табл. 4.1.

**4.14. Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації,
у спеціально відведених місцях чи об'єктах у розрахунку
на одну особу в містах обласного значення та районах¹**

	<i>(на кінець року; кг)</i>					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	8046,4	8474,5	8977,4	9224,0	9596,7	9945,4
м. Чернігів	25716,6	26526,8	27357,0	28198,4	29016,8	29693,5
м. Ніжин	8411,4	8717,9	9029,0	9407,2	9679,0	9958,4
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	—	1944,8
м. Прилуки	85,5	115,3	412,2	767,3	—	1495,5
райони						
Бахмацький	77,9	142,6	2133,2	2236,2	2359,9	2490,8
Бобровицький	3306,3	3525,6	3751,7	3890,9	4016,9	4117,8
Борзнянський	9887,2	10310,8	10675,4	6202,8	6464,5	3710,2
Варвинський	29,5	17,7	738,6	871,9	18,9	24,9
Городнянський	177,7	1175,0	2549,6	2715,6	6838,3	7080,5
Ічнянський	112,8	178,8	206,4	230,9	268,0	306,8
Козелецький	3,5	5,4	73,8	142,1	—	36,1
Коропський	0,2	0,2	8,9	15,6	—	36,9
Корюківський	1610,9	2452,0	1932,4	2115,2	1169,2	1343,2
Куликівський	96,6	84,1	138,5	199,3	251,4	—
Менський	632,5	690,2	1507,1	1646,0	1833,1	1967,1
Ніжинський	0,1	0,0	0,0	0,0	—	—
Н.-Сіверський	8,4	742,8	791,3	864,9	910,7	—
Носівський	0,4	0,9	92,1	205,6	355,8	501,2
Прилуцький	1,3	1,0	1,4	196,8	0,0	—
Ріпкинський	22,3	87,2	48,5	63,0	176,1	193,2
Семенівський	124,5	212,6	332,1	490,3	443,7	513,3
Сосницький	16,0	15,6	16,4	16,5	42,4	2620,9
Срібнянський	0,7	0,7	5,4	10,6	—	24,7
Талалаївський	3773,1	3930,7	3748,3	3842,6	3913,8	3985,9
Чернігівський	1,2	515,4	549,0	575,5	592,8	603,6
Щорський	4,7	22,8	105,6	128,5	485,1	544,2

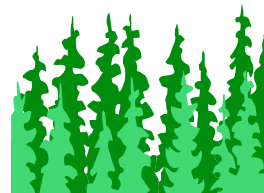
¹ Див. третю виноску до табл. 4.1.

4.15. Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах у розрахунку на квадратний кілометр у містах обласного значення та районах¹

	<i>(на кінець року; т)</i>					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	278,4	290,4	304,8	310,0	319,2	327,4
м. Чернігів	97953,8	100937,9	103958,5	106965,9	109816,6	112078,2
м. Ніжин	14514,6	14964,1	15420,5	15986,7	16351,9	16701,8
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	—	1480,9
м. Прилуки	117,4	157,9	562,4	1041,0	—	1997,6
райони						
Бахмацький	2,5	4,6	67,6	69,9	72,9	76,1
Бобровицький	83,0	87,3	91,9	94,2	96,2	97,6
Борзнянський	218,3	223,1	226,8	129,1	131,8	74,2
Варвинський	0,9	0,5	21,3	24,9	0,5	0,7
Городнянський	3,5	22,9	48,8	51,2	127,0	129,8
Ічнянський	2,5	3,9	4,4	4,8	5,5	6,2
Козелецький	0,1	0,1	1,3	2,6	—	0,6
Коропський	0,0	0,0	0,2	0,3	—	0,7
Корюківський	32,8	49,2	38,4	41,5	22,7	25,8
Куликівський	1,9	1,7	2,7	3,8	4,7	—
Менський	18,2	19,6	42,2	45,4	49,9	52,7
Ніжинський	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—
Н.-Сіверський	0,1	12,0	12,5	13,5	14,1	—
Носівський	0,0	0,0	2,5	5,4	9,3	12,9
Прилуцький	0,0	0,0	0,0	4,0	—	—
Ріпкинський	0,3	1,3	0,7	0,9	2,4	2,6
Семенівський	1,6	2,7	4,3	6,2	5,5	6,3
Сосницький	0,4	0,3	0,4	0,4	0,9	54,3
Срібнянський	0,0	0,0	0,1	0,2	—	0,5
Талалаївський	84,6	87,6	82,3	83,2	83,5	83,7
Чернігівський	0,0	10,8	11,4	11,9	12,1	12,3
Щорський	0,1	0,4	2,1	2,5	9,2	10,2

¹ Див. третю виноску до табл. 4.1.

5. ОХОРОНА ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

Ліс – тип природних комплексів, у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище.

Лісовий фонд – землі, вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства.

Ліси та інші лісовкриті площі – вкриті лісовою (деревною та чагарниковою) рослинністю землі та не вкриті лісовою рослинністю, але надані для потреб лісового господарства. Ліси та інші лісовкриті площі, які розміщені на землях інших категорій, також обліковано у цій категорії земель.

Вкриті лісовою рослинністю землі – лісові землі, на яких зростають зімкнуті деревостани.

Обсяг продукції, робіт та послуг лісового господарства включає продукцію лісозаготівель, побічного лісокористування, роботи та послуги, пов'язані з лісогосподарською діяльністю, обраховані у фактичних оптових цінах без урахування податку на додану вартість.

Ліквідна деревина – деревина, яка може бути використана з господарською метою.

Рубки головного користування – вирубування стиглих деревостанів із метою заготівлі деревини.

Рубки формування й оздоровлення лісів та інші заходи – періодичні зруби в насадженнях частини дерев, чагарників, які проводять з початку створення насаджень до головної рубки з метою формування необхідного складу, форми насаджень та підвищення приросту.

Відтворення лісів – садіння, висівання та природне поновлення лісу на зрубках, згарищах, галявах, пустирях та інших площах, що були під лісом.

Посадка лісу – роботи по посадці сіянців, саджанців, живців та іншого посадкового матеріалу на лісокультурних площах.

Посів лісу – посів насіння лісових культур на землях лісового фонду.

Природне поновлення лісу – сукупність заходів, що сприяють появі, збереженню підросту, молодняка найбільш цінних деревних порід (часткове розрихлювання ґрунту на зрубках, для забезпечення лісовідновлення в результаті нальоту насіння, збереження при рубках лісу підросту господарсько-цінних деревних порід тощо).

5.1. Лісовий фонд¹

Площа, тис.га	740,5
у тому числі вкрита лісовою рослинністю	663,2

¹ У цій та табл. 5.7 – за даними Головного управління Держгеокадастру у Чернігівській області на 1 січня 2016р.

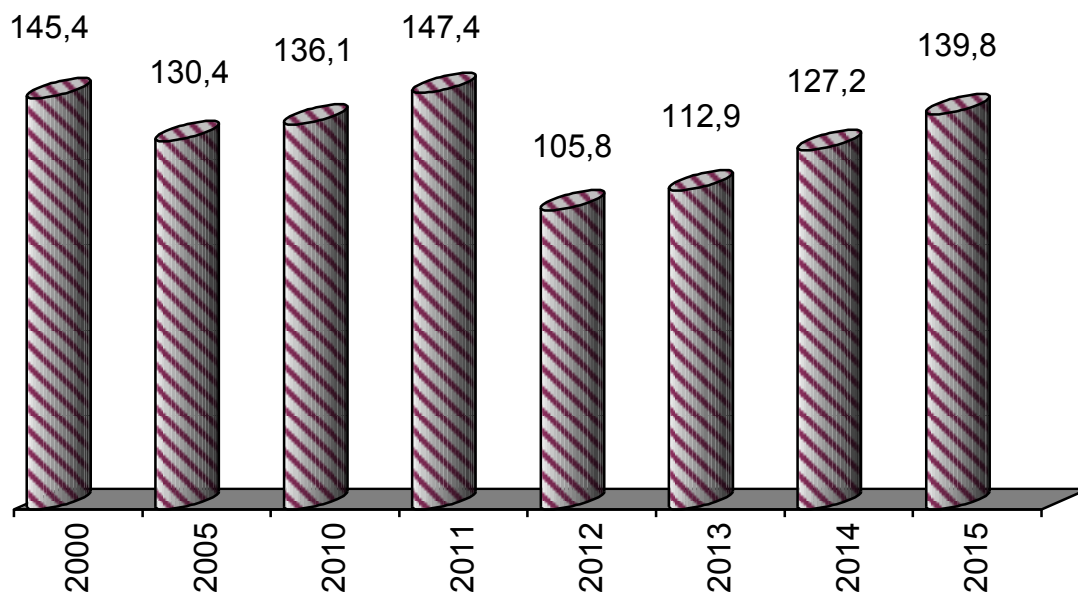
5.2. Основні показники ведення лісового господарства

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Обсяги продукції, робіт та послуг лісового господарства (у фактичних цінах), млн.грн	48,1	243,7	359,1	379,9	429,0	545,5	762,4
у тому числі обсяги продукції лісозаготівель	...	228,3	340,9	357,6	404,9	521,1	737,5
Заготівля ліквідної деревини, тис.м ³	938,0	1237,9	1412,4	1421,5	1461,9	1522,2	1575,0
від рубок головного користування	486,6	831,4	896,8	795,4	853,6	868,7	957,6
від рубок формування і оздоровлення лісів та інших заходів	451,4	406,5	515,6	626,1	608,3	653,5	617,4
Площа рубок лісу та заходів, тис.га	39,2	23,9	29,8	24,8	24,7	26,1	25,3
головного користування	...	2,8	3,0	2,6	3,0	3,1	3,3
формування і оздоровлення лісів та інших заходів	39,2	21,1	26,8	22,2	21,7	23,0	22,0
Відтворення лісів, тис.га	2,5	3,4	4,0	4,1	4,1	3,7	4,8
садіння і висівання лісу	1,9	2,6	3,1	3,3	3,3	3,0	4,0
природне поновлення	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8
Переведення лісових культур та природного поновлення у вкриті лісовою рослинністю землі, тис.га	2,2	3,3	3,8	4,8	4,3	4,2	4,5
у тому числі лісових культур	1,9	2,5	2,9	4,1	3,4	3,4	3,3
Залишки деревини на лісосіках ¹ , тис.м ³	13,8	63,5	114,9	177,3	148,1	144,2	115,4
Залишки неочищених площ, га	454	1214	544	414	739	434	1084

¹ До 2010р. включно – на 1 травня відповідного року, з 2011р. – на кінець року.

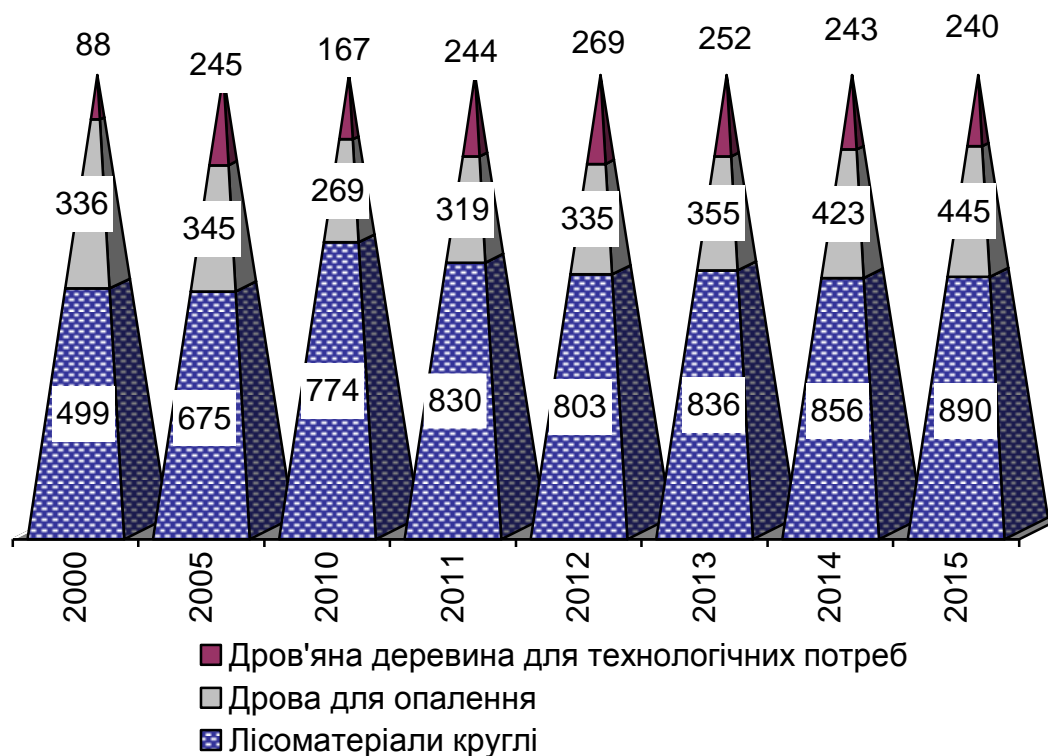
5.3. Темпи росту обсягів продукції, робіт та послуг лісового господарства

(відсотків до попереднього року)

5.4. Заготівля ліквідної деревини за категоріями технічної придатності

(тис.м³)

5.5. Обсяги продукції, робіт та послуг лісового господарства¹ в містах обласного значення та районах

	(тис.грн)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	48125,6	243702,9	359103,0	379869,7	428963,2	545530,6	762384,2
м. Чернігів	5338,2	18616,0	25884,3	... ²	... ²	... ²	... ²
м. Ніжин	3742,0	18041,2	26411,4	28676,0	30054,2	35033,2	62574,7
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	65022,7	90767,9
м. Прилуки	1900,6	7820,6	13764,2	13318,5	12594,0	13591,4	17581,6
райони							
Бахмацький	816,9	531,7	905,0	957,8	1172,9	1443,0	1558,9
Бобровицький	124,9	709,4	1747,1	... ²	... ²	... ²	... ²
Борзнянський	1170,3	9992,2	15004,7	16434,8	16250,5	18725,5	25589,6
Варвинський	11,5	218,3	243,0	... ²	... ²	... ²	... ²
Городнянський	6452,7	25766,0	36134,1	36188,6	35054,7	50536,1	72945,3
Ічнянський	212,0	1177,6	2051,6	1789,6	1770,4	1839,1	2685,4
Козелецький	1831,4	18686,1	27049,1	29978,8	31170,1	48535,4	56261,4
Коропський	80,8	3100,5	5185,4	4783,7	4772,3	5808,7	8116,2
Корюківський	7925,7	50336,7	74335,7	76416,0	80198,0	97165,7	131742,2
Куликівський	29,5	292,5	—	—	—	—	—
Менський	177,0	482,3	769,9	1157,8	1812,0	3295,5	3563,8
Ніжинський	—	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	5258,4	21054,0	31897,0	41996,5	58369,0	5418,0	6950,8
Носівський	43,8	351,4	419,3	... ²	... ²	... ²	... ²
Прилуцький	97,8	—	—	—	—	—	—
Ріпкинський	7996,4	27701,8	39209,7	38043,2	44680,3	57811,5	80588,8
Семенівський	3170,5	23715,2	37339,3	36086,0	44863,4	52180,3	67956,4
Сосницький	67,5	1822,2	2475,2	2784,9	7751,5	8660,1	12803,5
Срібнянський	85,6	343,1	470,2	... ²	... ²	... ²	... ²
Талалаївський	51,8	311,0	344,0	... ²	... ²	... ²	... ²
Чернігівський	1481,4	10948,1	15193,8	16338,9	17352,2	25952,6	49140,5
Щорський	58,9	1685,0	2269,0	... ²	... ²	... ²	... ²

¹ У фактичних цінах.

² У цій та наступних таблицях (5.6–5.9) – дані вилучено з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації.

5.6. Рубки лісу та заходи в містах обласного значення та районах

(за)

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	...	23889	29812	24810	24702	26115	25251
м. Чернігів	...	942	1625	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
м. Ніжин	...	1942	2838	2139	2300	2192	1926
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	2242	2072
м. Прилуки	...	1043	1239	1074	1160	887	1036
райони							
Бахмацький	...	238	214	205	221	205	213
Бобровицький	...	252	196	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Борзнянський	...	1881	2552	2263	1295	1713	1470
Варвинський	...	150	112	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Городнянський	...	1920	1956	1287	1343	1908	1398
Ічнянський	...	579	621	645	581	580	625
Козелецький	...	1179	2052	2103	2365	2374	2719
Коропський	...	525	585	738	671	846	634
Корюківський	...	3797	4869	3645	3271	3666	3280
Куликівський	...	35	—	—	—	—	—
Менський	...	112	128	97	133	125	124
Ніжинський	...	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	...	2149	2528	2331	2377	155	119
Носівський	...	87	99	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Прилуцький	...	—	—	—	—	—	—
Ріпкинський	...	1504	2019	1217	1783	1860	1785
Семенівський	...	2767	2467	1757	1810	1999	2064
Сосницький	...	621	704	840	790	971	894
Срібнянський	...	49	94	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Талалаївський	...	132	135	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Чернігівський	...	949	1749	1677	1599	1666	1779
Щорський	...	1036	1030	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹

¹ Див. другу виноску до табл. 5.5.

5.7. Рубки лісу та заходи лісогосподарської діяльності в містах обласного значення та районах у 2015 році

	Ліси та лісовкриті площі ¹ , га	Площа рубок лісу та заходів	Рубки головного користування	Рубки формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства		Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства
				усього	у тому числі рубки догляду	
Чернігівська область	740557	25251	3295	21934	4438	22
м. Чернігів	263	... ²	... ²	... ²	... ²	—
м. Ніжин	165	1926	256	1670	295	—
м. Н.-Сіверський	—	2072	212	1860	297	—
м. Прилуки	227	1036	51	971	109	14
райони						
Бахмацький	12619	213	13	200	9	—
Бобровицький	21843	... ²	... ²	... ²	... ²	—
Борзнянський	22452	1470	148	1322	116	—
Варвинський	6724	... ²	... ²	... ²	—	—
Городнянський	48209	1398	292	1106	361	—
Ічнянський	25145	625	21	604	31	—
Козелецький	74859	2719	315	2400	480	4
Коропський	37650	634	77	557	14	—
Корюківський	64246	3280	655	2625	683	—
Куликівський	9541	—	—	—	—	—
Менський	15494	124	19	105	3	—
Ніжинський	16558	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	58516	119	21	98	8	—
Носівський	19678	... ²	... ²	... ²	—	—
Прилуцький	16989	—	—	—	—	—
Ріпкинський	90516	1785	363	1418	796	4
Семенівський	55147	2064	252	1812	455	—
Сосницький	24707	894	85	809	36	—
Срібнянський	8133	... ²	... ²	... ²	... ²	—
Талалаївський	6829	... ²	—	... ²	—	—
Чернігівський	61836	1779	200	1579	131	—
Щорський	42211	... ²	... ²	... ²	... ²	—

¹ Див. виноску до табл. 5.1.

² Див. другу виноску до табл. 5.5.

5.8. Заготівля ліквідної деревини в містах обласного значення та районах

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	<i>(тис.м³)</i>						
Чернігівська область	938,0	1237,9	1412,4	1421,5	1461,9	1522,2	1575,0
м. Чернігів	70,9	76,9	87,4	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
м. Ніжин	72,4	79,8	92,4	87,9	92,5	92,6	100,2
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	159,4	151,1
м. Прилуки	28,5	32,5	38,3	39,1	37,9	37,2	35,3
райони							
Бахмацький	8,4	5,7	7,5	7,5	5,1	5,9	5,9
Бобровицький	4,3	6,1	6,5	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Борзнянський	37,9	51,3	54,9	57,0	55,4	58,4	60,5
Варвинський	0,7	1,9	2,8	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Городнянський	76,3	110,3	120,6	113,0	107,7	119,6	121,9
Ічнянський	7,4	14,7	15,9	12,7	13,1	12,3	14,2
Козелецький	78,1	113,7	121,0	137,1	156,9	155,4	173,2
Коропський	15,6	25,0	30,2	30,5	29,9	32,4	33,3
Корюківський	161,7	220,6	247,3	246,1	254,0	252,0	259,7
Куликівський	0,9	2,3	—	—	—	—	—
Менський	5,4	9,1	8,0	10,1	8,5	19,4	16,8
Ніжинський	5,5	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	83,1	122,3	151,5	195,6	176,9	16,0	17,9
Носівський	2,5	4,4	7,1	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Прилуцький	1,3	—	—	—	—	—	—
Ріпкинський	112,2	111,7	124,1	116,8	128,5	138,0	142,8
Семенівський	78,6	104,0	130,1	117,5	136,3	125,3	124,7
Сосницький	18,7	25,3	30,0	31,7	29,8	32,1	36,7
Срібнянський	1,7	3,3	3,1	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Талалаївський	1,3	2,0	1,5	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Чернігівський	51,5	74,9	88,5	85,5	82,7	96,8	118,5
Щорський	13,1	40,1	43,7	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹

¹ Див. другу виноску до табл. 5.5.

5.9. Заготівля лісоматеріалів круглих у містах обласного значення та районах

	(тис.м ³)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	498,8	774,0	829,9	803,0	835,9	856,2	890,1
м. Чернігів	37,6	47,0	54,6	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
м. Ніжин	31,9	39,3	42,5	43,4	42,0	41,0	43,4
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	93,6	96,2
м. Прилуки	13,1	17,7	22,4	20,6	15,6	15,9	12,9
райони							
Бахмацький	2,2	2,2	2,8	2,7	1,8	2,1	2,2
Бобровицький	1,9	2,9	3,1	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Борзнянський	16,4	29,9	29,2	29,1	28,6	28,9	30,3
Варвинський	0,7	0,5	0,4	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Городнянський	43,7	80,4	75,8	69,2	65,3	73,7	77,0
Ічнянський	4,0	4,0	4,4	3,2	2,6	3,2	3,6
Козелецький	44,1	64,3	65,2	73,9	81,1	85,0	87,2
Коропський	7,9	14,1	16,6	17,3	15,8	16,2	19,6
Корюківський	79,2	147,3	145,9	138,1	147,8	147,0	163,5
Куликівський	0,5	0,8	—	—	—	—	—
Менський	3,5	3,2	3,7	4,6	2,9	5,7	5,0
Ніжинський	1,5	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	49,0	82,4	92,4	105,8	109,3	8,7	9,4
Носівський	1,2	1,4	2,2	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Прилуцький	0,8	—	—	—	—	—	—
Ріпкинський	75,3	84,1	91,9	82,6	97,9	100,6	99,0
Семенівський	42,6	76,3	90,2	77,0	87,6	74,0	73,9
Сосницький	7,9	11,9	13,1	13,6	12,1	12,0	15,4
Срібнянський	1,2	0,4	0,7	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Талалаївський	0,8	0,4	0,3	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Чернігівський	26,9	46,0	53,1	48,2	50,3	58,7	67,6
Щорський	4,9	17,5	19,4	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹

¹ Див. другу виноску до табл. 5.5.

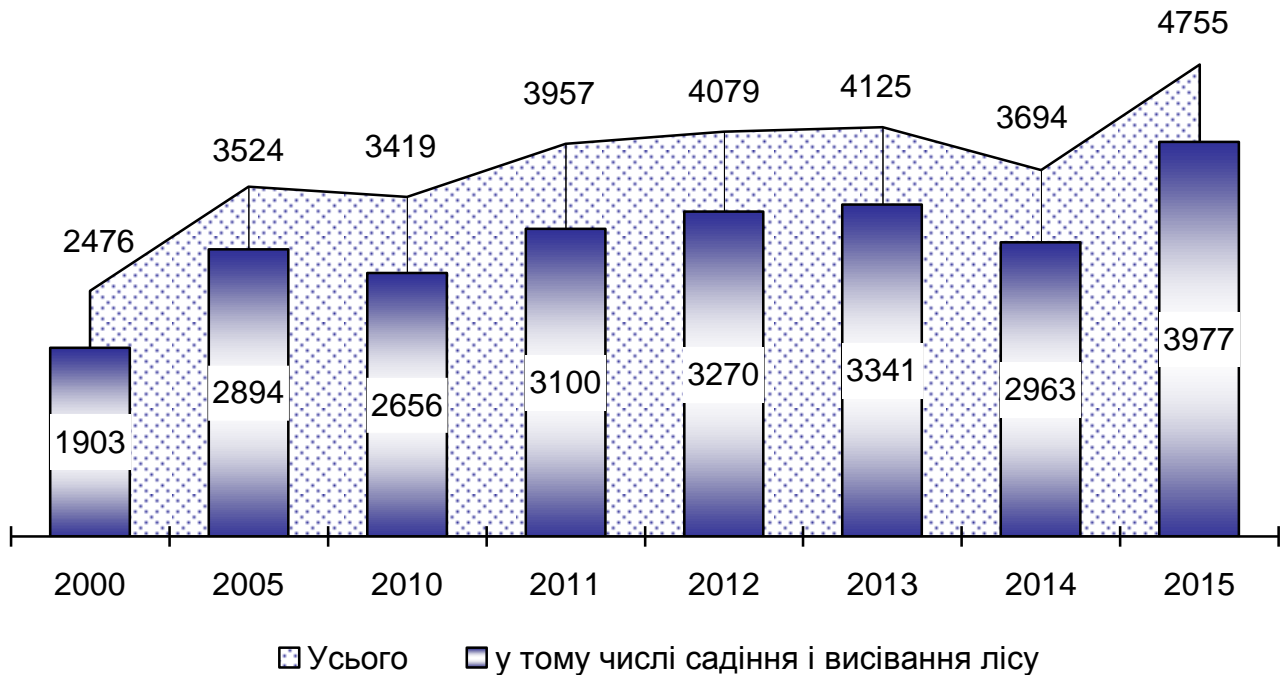
5.10. Відтворення лісів у містах обласного значення та районах

	(га)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	2476	3419	3957	4079	4125	3694	4755
м.Чернігів	203	206	250	229	224	205	327
м.Ніжин	298	286	310	306	276	262	342
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	489	400
м.Прилуки	60	124	114	114	88	119	103
райони							
Бахмацький	7	31	25	25	26	16	13
Бобровицький	15	16	38	32	39	50	32
Борзнянський	94	128	151	141	162	173	239
Варвинський	–	3	2	2	9	5	7
Городнянський	265	292	358	290	344	275	311
Ічнянський	74	30	27	31	34	28	27
Козелецький	171	363	484	494	415	341	629
Коропський	37	49	62	80	48	70	69
Корюківський	388	561	592	590	632	590	778
Куликівський	14	–	–	–	–	–	–
Менський	15	23	19	36	38	23	56
Ніжинський	–	–	–	–	–	–	–
Н.-Сіверський	130	275	292	440	538	35	34
Носівський	10	29	21	34	37	19	24
Прилуцький	–	–	–	–	–	–	–
Ріпкинський	380	387	394	445	424	237	487
Семенівський	138	252	310	311	328	342	310
Сосницький	27	57	126	104	95	86	95
Срібнянський	–	14	13	12	8	3	3
Талалаївський	9	5	5	3	2	1	1
Чернігівський	129	150	205	219	206	157	284
Щорський	12	138	159	141	152	168	184

5.11. Відтворення лісів

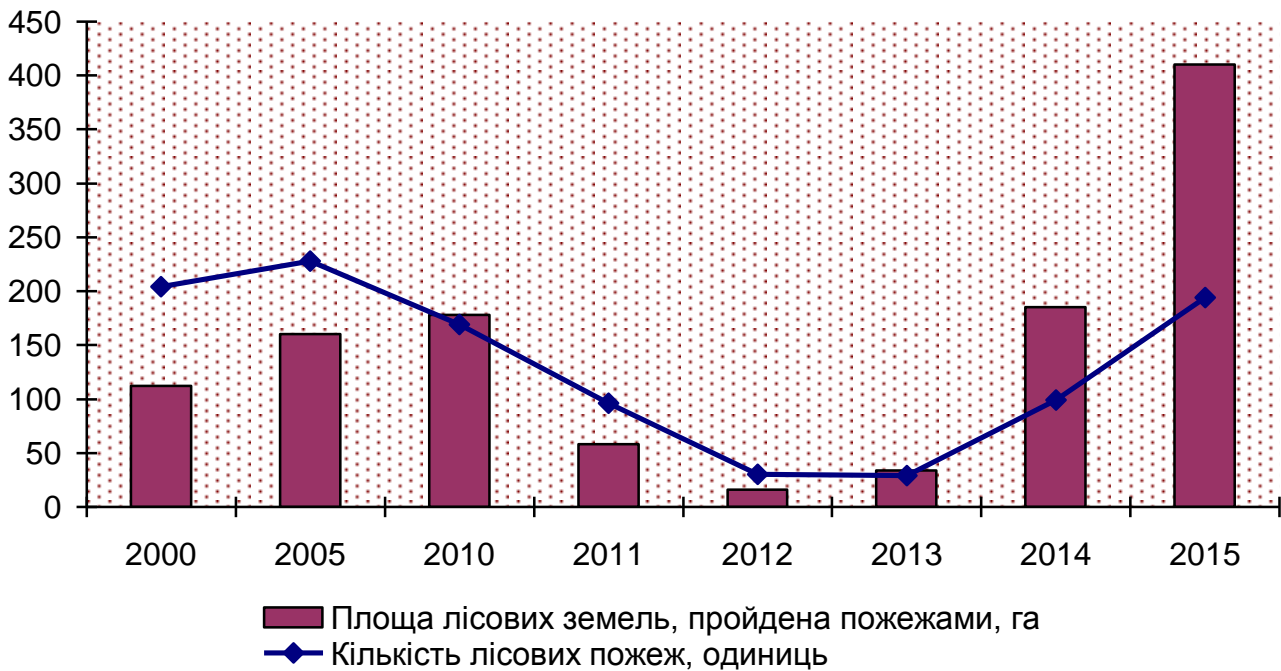
(га)

5.12. Лісові пожежі на території області

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість лісових пожеж	204	169	96	30	29	99	194
Площа лісових земель, пройдена пожежами, га	112	178	58	16	34	185	410
низовими	107	178	58	16	34	182	397
верховими	5	—	—	—	—	—	13
підземними	—	—	—	—	—	3	—
Обсяг згорілого і пошкодженого лісу на пні, м³	601	674	—	—	1489	1215	12086
Збитки, заподіяні лісовими пожежами (у фактичних цінах), тис.грн	52,1	202,6	78,7	35,8	134,6	286,1	1479,0
вартість згорілого лісу на пні	20,1	13,9	—	26,4	1,7	16,0	779,3
вартість заготовленої лісової продукції та інших матеріальних цінностей	9,2	15,2	—	—	—	96,5	9,7
вартість робіт з відновлення лісу	2,6	29,7	39,9	—	118,0	—	227,7
вартість робіт з очищення території	1,3	13,8	1,5	—	0,2	48,0	28,6
витрати на гасіння пожежі	18,9	130,0	37,3	9,4	14,7	125,6	433,7

5.13. Лісові пожежі

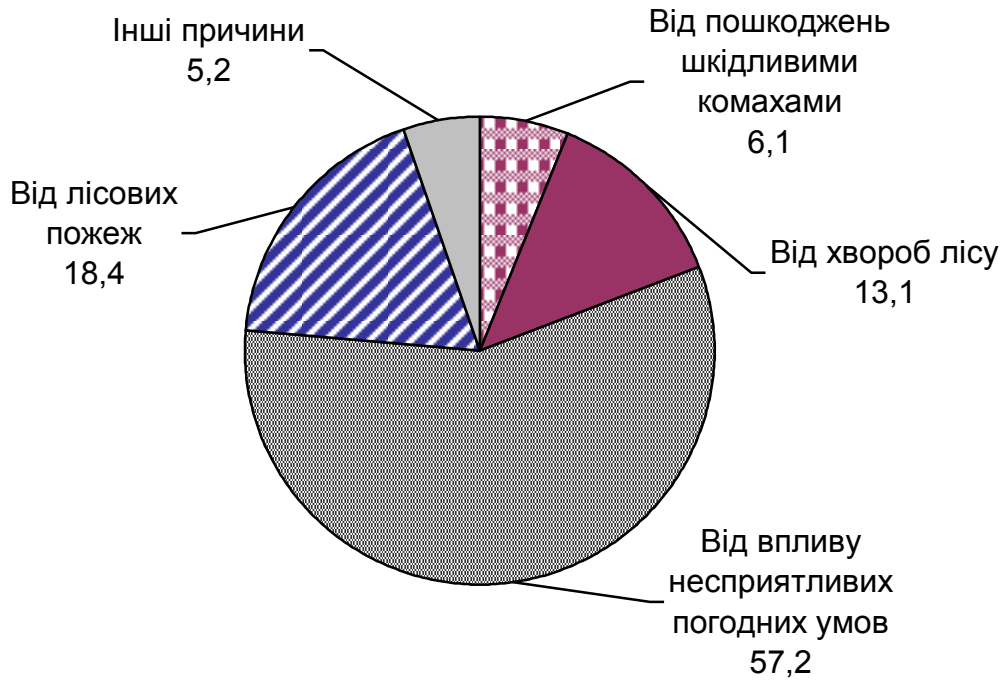

5.14. Лісозахисні роботи в лісовому фонді

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>(тис.га)</i>							
Загальна площа осередків шкідників і хвороб лісу, на кінець року	63,6	55,4	141,7	73,9	86,3	82,5	70,8
Захист лісу від шкідників і хвороб	11,5	5,2	35,2	8,2	8,8	0,2	2,0
біологічними препаратами	11,5	5,2	8,4	6,2	6,2	0,2	2,0
хімічними препаратами	—	0,0	26,8	2,0	2,6	—	—
Зменшення площі осередків шкідників та хвороб лісу в результаті проведення заходів та впливу природних факторів	5,8	3,0	24,8	76,3	8,1	6,2	13,7
Загибель лісових насаджень, га	342	336	326	772	857	1024	881
від пошкоджень шкідливими комахами	17	11	4	12	5	26	54
від хвороб лісу	102	63	47	84	119	200	115
від несприятливих погодних умов	77	113	171	614	663	759	504
від лісових пожеж	145	110	70	31	66	26	162
з інших причин	1	39	34	31	4	13	46

5.15. Структура загибелі лісових насаджень у 2015 році за причинами

(відсотків)

5.16. Порушення лісового законодавства

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Випадки незаконних рубок дерев і чагарників, одиниць	...	204	293	184	137	231	132
Обсяги знищеної або пошкодженої деревини, м³	...	474	990	338	774	561	756
Площа знищення або пошкодження деревостанів¹, га	...	...	...	...	...	1,3	0,2
Шкода, заподіяна лісовому господарству, тис.грн	...	659,3	1823,4	601,1	1995,8	2200,8	2981,3

¹ Облік здійснюється з 2014 року.

6. МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Мисливське господарство (як галузь) – сфера суспільного виробництва, основними завданнями якого є охорона, регулювання чисельності диких тварин, використання та відтворення мисливських тварин, надання послуг мисливцям щодо здійснення полювання, розвиток мисливського собаківництва.

Мисливство – вид спеціального використання тваринного світу шляхом добування диких звірів і птахів, що перебувають у стані природної волі або утримуються в межах мисливських угідь, з метою задоволення матеріальних, рекреаційних потреб громадян та інших суспільних потреб.

Мисливські угіддя – ділянки суші й водного простору (ліси, поля, луки, болота, озера тощо), на яких водяться мисливські тварини та які можуть бути використані для мисливського господарства або добування (відлову, відстрілу) цих тварин.

Користувачі мисливських угідь – спеціалізовані мисливські господарства, інші підприємства, установи та організації, в яких створені спеціалізовані підрозділи для ведення мисливського господарства з наданням в їх користування мисливських угідь.

Мисливські тварини – дикі звірі та птахи, що можуть бути об'єктами полювання.

Біотехнічні заходи – комплекс різноманітних господарських робіт, спрямованих на поліпшення умов існування, розмноження та збільшення чисельності мисливських тварин.

6.1. Основні показники ведення мисливського господарства

	<i>(на кінець року)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Кількість мисливських господарств	37	48	51	54	55	55	55
Площа мисливських угідь, тис.га	2820,4	2712,5	2746,1	2755,2	2707,6	2708,9	2708,9
у тому числі охоплених мисливським упорядкуванням	728,8	2631,4	2695,9	2696,0	2662,2	2662,2	2662,2
Облікова кількість штатних працівників, зайнятих у мисливському господарстві	226	482	493	511	507	502	515
у тому числі спеціалістів мисливствознавців	35	41	44	43	43	42	46
Кількість мисливських тварин, тис.голів							
копитних тварин	9,9	13,8	13,3	13,1	13,3	13,9	13,5
хутрових звірів	75,7	72,6	69,6	70,7	70,9	71,3	70,2
пернатої дичини	325,0	755,7	819,4	838,3	868,3	862,9	806,1
Витрати на ведення мисливського господарства, тис.грн	646,7	11455,6	13095,8	12772,9	15146,2	16378,0	19220,9
у тому числі на охорону, відтворення, облік мисливських тварин, упорядкування мисливських угідь	195,3	3976,5	4745,2	3671,6	5126,3	4379,4	4815,0
охорона та відтворення мисливських тварин, включаючи біотехнічні заходи	185,8	3816,9	4565,6	3607,2	4764,0	4307,9	4699,9
облік мисливських тварин	1,0	39,5	51,3	46,2	78,8	67,3	115,1
упорядкування мисливських угідь	8,5	120,1	128,3	18,2	283,5	4,2	–
на штучне розведення мисливських тварин для розселення	–	132,5	719,1	708,6	107,3	308,3	185,5

6.2. Площа угідь, охоплених мисливським упорядкуванням, у містах обласного значення та районах

	<i>(тис.га)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	728,8	2631,4	2695,9	2696,0	2662,2	2662,2	2662,2
м.Чернігів	—	844,9	844,9	844,9	851,0	851,0	851,0
м.Ніжин	8,6	—	—	—	—	—	—
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	160,1	160,1
м.Прилуки	141,7	246,9	276,5	276,5	241,6	241,6	241,6
райони							
Бахмацький	—	183,5	183,5	183,5	183,5	183,5	183,5
Бобровицький	48,0	120,1	149,2	149,2	149,2	149,2	149,2
Борзнянський	154,2	144,7	143,0	143,0	138,5	138,5	138,5
Варвинський	—	—	—	—	—	—	—
Городнянський	16,0	29,3	25,0	25,1	18,6	18,6	18,6
Ічнянський	—	109,8	110,8	110,8	110,8	110,8	110,8
Козелецький	197,0	75,8	98,7	98,6	102,9	102,9	102,9
Коропський	—	111,2	111,2	111,2	111,2	111,2	111,2
Корюківський	20,6	130,1	130,0	130,0	129,8	129,8	129,8
Куликівський	81,4	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7
Менський	—	—	—	—	—	—	—
Ніжинський	—	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	12,1	174,6	175,0	175,0	175,0	14,9	14,9
Носівський	—	88,9	88,8	88,8	88,8	88,8	88,8
Прилуцький	—	29,6	—	—	—	—	—
Ріпкинський	—	79,8	97,7	97,7	97,2	97,2	97,2
Семенівський	19,2	134,5	134,4	134,5	136,9	136,9	136,9
Сосницький	—	—	—	—	—	—	—
Срібнянський	—	—	—	—	—	—	—
Талалаївський	—	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	30,0	73,3	72,8	72,8	72,8	72,8	72,8
Щорський	—	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7

6.3. Витрати на ведення мисливського господарства в містах обласного значення та районах

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	<i>(тис.грн)</i>						
Чернігівська область	646,7	11455,6	13095,8	12772,9	15146,2	16378,0	19220,9
м. Чернігів	73,1	1385,7	1755,5	1868,9	2100,1	2145,2	2509,0
м. Ніжин	21,1	—	—	—	—	—	—
м. Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	386,9	490,7
м. Прилуки	26,7	372,4	686,8	713,8	693,7	868,9	1240,8
райони							
Бахмацький	16,4	264,8	340,4	360,9	335,2	447,0	430,7
Бобровицький	71,2	495,1	1578,9	1866,8	1789,2	1681,2	1711,9
Борзнянський	13,4	705,1	869,7	912,2	1057,7	1243,1	1598,9
Варвинський	13,6	—	—	—	—	—	—
Городнянський	21,6	365,4	422,0	346,5	334,9	374,2	479,7
Ічнянський	13,6	244,2	308,5	311,4	305,5	323,4	329,6
Козелецький	111,1	3550,4	2291,8	1876,1	2897,7	3378,0	3905,2
Коропський	13,2	235,0	234,8	237,4	276,5	300,7	324,0
Корюківський	61,2	659,4	805,5	835,7	1304,0	1268,2	1445,5
Куликівський	15,5	162,6	186,6	143,6	157,3	161,0	174,9
Менський	13,8	—	—	—	—	—	—
Ніжинський	—	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	14,9	630,3	758,5	735,5	886,1	951,7	1118,9
Носівський	12,3	582,0	789,0	474,4	546,1	623,8	568,5
Прилуцький	—	108,9	—	—	—	—	—
Ріпкинський	28,8	411,2	632,7	621,0	1026,6	835,4	1008,4
Семенівський	17,5	213,5	248,9	230,0	312,4	293,6	370,1
Сосницький	13,6	—	—	—	—	—	—
Срібнянський	10,2	—	—	—	—	—	—
Талалаївський	6,5	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	44,7	567,3	673,1	674,5	612,8	498,2	864,6
Щорський	12,7	502,3	513,1	564,2	510,4	597,5	649,5

6.4. Витрати на охорону, відтворення та облік мисливських тварин, упорядкування мисливських угідь у містах обласного значення та районах

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>(тис.грн)</i>							
Чернігівська область	195,3	3976,5	4745,2	3671,6	5126,3	4379,4	4815,0
м.Чернігів	9,6	226,7	387,7	407,1	447,6	401,6	439,2
м.Ніжин	4,7	—	—	—	—	—	—
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	...	71,2	112,9
м.Прилуки	7,3	81,8	164,0	183,1	149,9	154,0	182,1
райони							
Бахмацький	2,6	61,2	81,1	94,7	80,4	80,1	79,9
Бобровицький	9,9	137,1	776,1	756,2	872,6	393,4	615,4
Борзнянський	3,0	146,2	214,3	171,7	219,5	362,0	278,3
Варвинський	4,3	—	—	—	—	—	—
Городнянський	5,6	79,5	135,0	123,6	161,3	155,1	150,9
Ічнянський	1,6	57,8	64,4	38,9	55,9	54,1	57,2
Козелецький	69,2	1894,7	1441,5	729,8	899,2	909,5	951,1
Коропський	4,0	64,2	39,0	35,3	38,5	47,6	45,0
Корюківський	24,2	239,5	216,7	208,8	737,3	399,0	355,0
Куликівський	5,1	73,7	87,1	98,0	75,7	74,5	92,7
Менський	2,8	—	—	—	—	—	—
Ніжинський	—	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	3,9	125,5	249,9	199,2	411,6	577,8	649,0
Носівський	2,1	153,4	289,3	86,5	143,5	120,9	135,2
Прилуцький	—	41,2	—	—	—	—	—
Ріпкинський	7,7	134,3	223,0	259,2	517,9	173,5	212,1
Семенівський	5,7	82,4	71,8	73,8	133,8	90,7	87,0
Сосницький	3,1	—	—	—	—	—	—
Срібнянський	2,7	—	—	—	—	—	—
Талалаївський	0,8	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	12,6	166,1	156,2	118,1	114,4	200,1	274,3
Щорський	2,8	211,2	148,1	87,6	67,2	114,3	97,7

6.5. Загальна кількість копитних тварин

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	(голів) 2015
Копитні тварини, усього	9903	13790	13320	13134	13284	13904	13474
зубри ¹	70	—	—	—	—	—	—
лосі	701	984	916	905	943	981	1020
олені	569	520	488	485	526	516	516
лані	—	—	—	—	—	15	—
козулі	6167	8318	8119	7976	8061	8620	8876
кабани	2396	3968	3797	3768	3754	3772	3062

¹ У цій та наступних таблицях (6.6, 6.7) – занесені до Червоної книги України.

6.6. Загальна кількість хутрових звірів

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	(голів) 2015
Хутрові звірі, усього	75676	72635	69598	70677	70852	71285	70163
зайці	53876	44639	41650	40779	41409	42502	43330
білки	879	949	995	1127	978	837	831
ондатри	7639	11548	10970	11884	11727	11403	9244
бобри	1339	5135	5634	5792	5960	6111	5775
лисиці	6107	3435	3144	3324	3251	2917	3010
вовки	200	189	158	161	148	113	126
єнотовидні собаки	1354	1713	1621	1747	1828	1821	1870
норки	958	1023	939	1197	1107	1249	1509
борсуки	898	1113	1082	1091	1013	1108	1044
видри ¹	400	543	549	584	595	630	725
куниці	1826	2093	2606	2736	2603	2387	2520
тхори чорні ¹	200	254	248	245	225	198	171
рисі ¹	—	1	2	10	8	9	8

¹ Див. виноску до табл. 6.5.

6.7. Загальна кількість пернатої дичини

	(голів)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Перната дичина, усього	325004	755706	819392	838274	868289	862945	806066
куріпки	10282	12444	8281	8492	9181	10114	11620
перепілки	1235	119034	113041	114586	119418	118167	137053
тетеруки ¹	415	1005	1268	1536	1354	1874	2092
рябчики ¹	105	4	19	52	371	56	–
гуси	47	136	136	140	100	136	160
качки	234230	286698	294340	300989	304994	300445	251774
лебеді ¹	46	–	–	–	–	49	98
лиски	73995	146655	139186	140598	143130	135558	118112
кулики	4025	115700	114599	114900	118239	117445	105877
голуби	624	74030	78890	77749	85001	89630	114719
курочки водяні	...	...	69160	78602	85854	88891	63978
норці великі (чомга)	...	...	472	630	647	580	583

¹ Див. виноску до табл. 6.5.

7. ВИТРАТИ НА ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПЛАТЕЖІ

Сукупні витрати на охорону навколишнього природного середовища – сума обсягів поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища та інвестицій в основний капітал, направлених на охорону навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів.

Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища – інвестиції у придбання нових і тих, які були у використанні, або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних і нематеріальних активів, витрати на капітальний ремонт та модернізацію, що здійснюються з метою охорони навколишнього природного середовища.

Витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення – всі витрати звітного року, пов'язані з поліпшенням об'єкта, яке призводить до збільшення майбутньої економічної вигоди, у першу чергу очікуваної від використання об'єкта, і на суму яких збільшується первинна вартість основного капіталу.

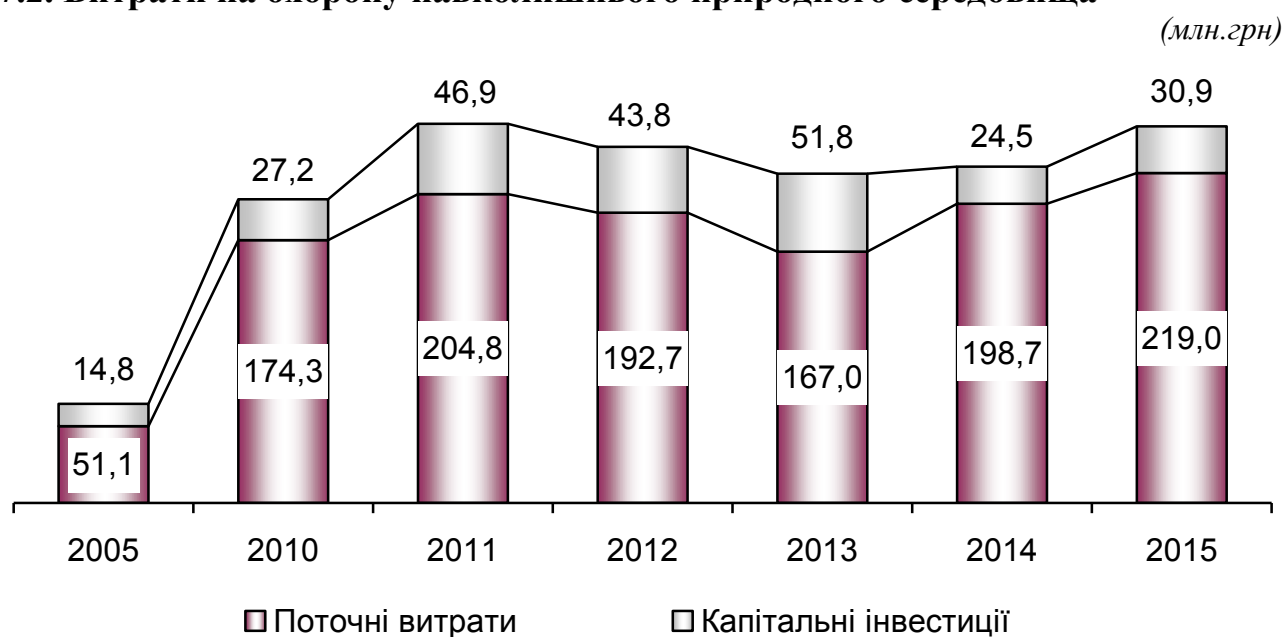
Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища – витрати, які здійснюються на підтримку (утримання та експлуатацію) об'єкта (основних засобів природоохоронного призначення) в робочому стані та входять до складу витрат поточного періоду.

Екологічні платежі включають екологічний податок за забруднення навколишнього природного середовища, що справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти, розміщення відходів, штрафні санкції за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Штрафи, стягнені в адміністративному порядку з посадових осіб, у складі штрафних санкцій не обліковуються.

7.1. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища

	(тис.грн)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Усього	201462,3	251660,2	236496,8	218796,0	223159,4	249904,5
Охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	48484,6	74922,5	71006,5	43912,4	61141,2	46264,7
Очищення зворотних вод	77820,8	92148,0	92856,7	99290,8	81697,6	102119,8
Поводження з відходами	39143,0	50594,5	41989,4	42721,5	49818,5	60925,9
Захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	16507,0	11495,7	1934,1	3335,4	1420,3	748,7
Зниження шумового і вібраційного впливу	—	0,9	—	1,0	1,0	—
Збереження біорізноманіття і середовища існування	14922,9	16949,8	20530,0	22405,4	22313,8	31193,7
Радіаційна безпека	350,0	379,0	438,0	463,0	540,0	649,0
Науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування	1,2	544,1	1669,8	925,6	81,1	76,6
Інші напрями природоохоронної діяльності	4232,8	4625,7	6072,3	5740,9	6145,9	7926,1
Частка витрат на охорону навколишнього природного середовища за рахунок коштів Держбюджету, відсотків	5,2	6,8	4,9	4,3	2,4	5,5

7.2. Витрати на охорону навколишнього природного середовища

7.3. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах

	(тис.грн)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	201462,3	251660,2	236496,8	218796,0	223159,4	249904,5
м.Чернігів	88742,3	129041,6	117569,0	118919,6	111029,3	120477,2
м.Ніжин	7910,6	10222,2	11764,0	13132,7	11333,7	17128,1
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	3807,8	7215,9
м.Прилуки	22216,2	5499,2	5933,6	7062,4	5040,8	6538,2
райони						
Бахмацький	5385,5	1723,1	1807,8	1985,4	2163,1	2222,6
Бобровицький	1431,2	1753,2	1901,7	1858,3	1249,1	2038,8
Борзнянський	984,9	1851,4	1705,2	1944,5	1704,7	2810,5
Варвинський	8009,9	1075,8	1155,8	1287,5	1479,5	1436,0
Городнянський	324,6	562,8	686,4	923,1	1816,9	2675,1
Ічнянський	3724,0	4863,7	5124,3	5796,2	6746,2	10258,1
Козелецький	2942,1	5113,5	3917,1	3785,7	4483,2	7736,4
Коропський	871,0	1606,9	2696,4	1209,4	1166,0	985,7
Корюківський	43353,9	73734,7	66046,5	42668,7	54002,8	48467,8
Куликівський	3216,7	865,2	713,6	667,8	882,4	893,2
Менський	3148,3	4006,4	1624,5	1417,7	2186,7	2634,6
Ніжинський	12,0	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	1533,7	2761,6	3413,3	3540,0	577,8	657,6
Носівський	318,0	774,9	409,3	733,4	655,1	451,0
Прилуцький	1265,6	28,6	1063,2	905,8	1033,0	1361,5
Ріпкинський	1043,8	1298,8	1740,4	1854,6	1844,7	2366,3
Семенівський	1943,6	2235,0	2010,0	3024,5	3758,1	4447,6
Сосницький	230,6	615,9	991,3	731,1	706,0	811,6
Срібнянський	106,0	54,1	22,3	20,1	90,0	240,7
Талалаївський	120,2	177,0	108,4	113,6	147,0	407,3
Чернігівський	1183,1	182,8	2124,2	2456,3	2343,0	4142,2
Щорський	1444,5	1611,8	1968,5	2757,6	2912,5	1500,5

7.4. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах

	2010	2011	2012	2013	2014	(тис.грн) 2015
Чернігівська область	27164,3	46854,5	43819,6	51824,1	24474,2	30872,4
м.Чернігів	23334,3	43148,2	39868,3	46025,0	23963,0	30156,2
м.Ніжин	161,7	139,5	122,5	79,2	38,0	—
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	—	3,1
м.Прилуки	70,0	1666,3	1713,0	2597,0	—	114,1
райони						
Бахмацький	—	—	—	—	—	—
Бобровицький	—	410,6	89,9	16,0	—	364,0
Борзнянський	8,4	292,0	41,1	216,8	—	—
Варвинський	1011,3	—	—	—	—	—
Городнянський	—	—	—	—	—	—
Ічнянський	27,8	262,6	398,5	910,7	3,2	35,0
Козелецький	—	285,0	—	—	—	200,0
Коропський	—	431,3	1534,5	5,1	—	—
Корюківський	—	—	—	1973,8	405,0	—
Куликівський	2361,8	138,3	—	—	—	—
Менський	—	—	—	—	—	—
Ніжинський	10,0	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	—	80,7	6,7	0,5	—	—
Носівський	—	—	—	—	65,0	—
Прилуцький	179,0	—	38,0	—	—	—
Ріпкинський	—	—	—	—	—	—
Семенівський	—	—	—	—	—	—
Сосницький	—	—	—	—	—	—
Срібнянський	—	—	—	—	—	—
Талалаївський	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	—	—	—	—	—	—
Щорський	—	—	7,1	—	—	—

7.5. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах

	(тис.грн)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	174298,0	204805,7	192677,2	166971,9	198685,2	219032,1
м.Чернігів	65408,0	85893,4	77700,7	72894,6	87066,3	90321,0
м.Ніжин	7748,9	10082,7	11641,5	13053,5	11295,7	17128,1
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	3807,8	7212,8
м.Прилуки	22146,2	3832,9	4220,6	4465,4	5040,8	6424,1
райони						
Бахмацький	5385,5	1723,1	1807,8	1985,4	2163,1	2222,6
Бобровицький	1431,2	1342,6	1811,8	1842,3	1249,1	1674,8
Борзнянський	976,5	1559,4	1664,1	1727,7	1704,7	2810,5
Варвинський	6998,6	1075,8	1155,8	1287,5	1479,5	1436,0
Городнянський	324,6	562,8	686,4	923,1	1816,9	2675,1
Ічнянський	3696,2	4601,1	4725,8	4885,5	6743,0	10223,1
Козелецький	2942,1	4828,5	3917,1	3785,7	4483,2	7536,4
Коропський	871,0	1175,6	1161,9	1204,3	1166,0	985,7
Корюківський	43353,9	73734,7	66046,5	40694,9	53597,8	48467,8
Куликівський	854,9	726,9	713,6	667,8	882,4	893,2
Менський	3148,3	4006,4	1624,5	1417,7	2186,7	2634,6
Ніжинський	2,0	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	1533,7	2680,9	3406,6	3539,5	577,8	657,6
Носівський	318,0	774,9	409,3	733,4	590,1	451,0
Прилуцький	1086,6	28,6	1025,2	905,8	1033,0	1361,5
Ріпкинський	1043,8	1298,8	1740,4	1854,6	1844,7	2366,3
Семенівський	1943,6	2235,0	2010,0	3024,5	3758,1	4447,6
Сосницький	230,6	615,9	991,3	731,1	706,0	811,6
Срібнянський	106,0	54,1	22,3	20,1	90,0	240,7
Талалаївський	120,2	177,0	108,4	113,6	147,0	407,3
Чернігівський	1183,1	182,8	2124,2	2456,3	2343,0	4142,2
Щорський	1444,5	1611,8	1961,4	2757,6	2912,5	1500,5

7.6. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища у 2015 році

	Фактично витрачено	Капітальні інвестиції		Поточні витрати
		усього	у тому числі витрати на капітальний ремонт	
Усього	249904,5	30872,4	314,8	219032,1
Охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	46264,7	631,1	—	45633,6
Очищення зворотних вод	102119,8	21448,4	81,8	80671,4
Поводження з відходами	60925,9	7698,0	190,0	53227,9
Захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	748,7	656,9	—	91,8
Зниження шумового і вібраційного впливу	—	—	—	—
Збереження біорізноманіття і середовища існування	31193,7	399,0	11,0	30794,7
Радіаційна безпека	649,0	39,0	32,0	610,0
Науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування	76,6	—	—	76,6
Інші напрями природо- охоронної діяльності	7926,1	—	—	7926,1
Частка витрат на охорону навколишнього природного середовища за рахунок коштів Держбюджету, відсотків	5,5	19,7	—	3,5

7.7. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування у 2015 році

(тис.грн)

	Фактично витрачено	Власні кошти	Кошти Державного бюджету		Кошти місцевих бюджетів		Інші джерела фінансування
			усього	у тому числі з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища	усього	у тому числі з місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища	
Усього	30872,4	3248,5	6069,2	6069,2	21554,7	21554,7	—
Охорона атмосферного повітря та проблеми зміни клімату	631,1	631,1	—	—	—	—	—
Очищення зворотних вод	21448,4	2103,4	6069,2	6069,2	13275,8	13275,8	—
Поводження з відходами	7698,0	76,0	—	—	7622,0	7622,0	—
Захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	656,9	—	—	—	656,9	656,9	—
Збереження біорізноманіття й середовища існування	399,0	399,0	—	—	—	—	—
Радіаційна безпека	39,0	39,0	—	—	—	—	—

7.8. Витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення за джерелами фінансування у 2015 році

(тис.грн)

	Фактично витрачено	Власні кошти	Кошти Державного бюджету	Кошти місцевих бюджетів	Інші джерела фінансування
Усього	314,8	191,8	—	123,0	—
Очищення зворотних вод	81,8	81,8	—	—	—
Поводження з відходами	190,0	67,0	—	123,0	—
Збереження біорізноманіття й середовища існування	11,0	11,0	—	—	—
Радіаційна безпека	32,0	32,0	—	—	—

7.9. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування у 2015 році

(тис.грн)

	Фактично витрачено	Власні кошти	Кошти Державного бюджету		Кошти місцевих бюджетів		Інші джерела фінан- сування
			усього	у тому числі з Державного фонду охо- рони навко- лишнього природного середовища	усього	у тому числі з місцевих фондів охо- рони навко- лишнього природного середовища	
Усього	219032,1	205452,6	7648,5	—	5686,3	136,4	244,7
Охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	45633,6	45447,7	7,9	—	66,0	—	112,0
Очищення зворотних вод	80671,4	78479,8	174,4	—	1999,0	—	18,2
Поводження з відходами	53227,9	49548,5	—	—	3570,5	85,6	108,9
Захист і реабілітація грунту, підземних і поверхневих вод	91,8	41,0	—	—	50,8	50,8	—
Зниження шумового і вібраційного впливу	—	—	—	—	—	—	—
Збереження біорізноманіття і середовища існування	30794,7	28690,7	2098,4	—	—	—	5,6
Радіаційна безпека	610,0	610,0	—	—	—	—	—
Науково-дослідні роботи природо- охоронного спрямування	76,6	—	76,6	—	—	—	—
Інші напрями природо охоронної діяльності	7926,1	2634,9	5291,2	—	—	—	—

7.10. Витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення та поточні витрати на охорону природи

	(тис.грн)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення							
Усього	3225,0	5152,6	3195,4	1801,0	3914,1	582,5	314,8
Державного бюджету	233,6	1450,1	2172,5	1212,8	1666,7	–	–
у тому числі з							
Державного фонду охорони навколишнього природного середовища	30,0	–	2172,5	1212,8	–	–	–
Місцевих бюджетів	34,7	8,4	391,0	251,8	–	–	123,0
у тому числі з							
місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища	17,9	8,4	291,0	–	–	–	123,0
Власних коштів підприємств, організацій, установ	2875,9	3694,1	346,9	336,4	2247,4	582,5	191,8
Інших джерел фінансування	80,8	–	285,0	–	–	–	–
Поточні витрати на основні природоохоронні заходи							
Усього	25777,7	174298,0	204805,7	192677,2	166971,9	198685,2	219032,1
Державного бюджету	648,4	5125,2	6287,3	5963,5	5687,1	5339,0	7648,5
у тому числі з							
Державного фонду охорони навколишнього природного середовища	79,6	11,0	501,7	–	0,9	–	–
Місцевих бюджетів	489,9	1685,4	16783,0	2892,8	2968,4	4066,3	5686,3
у тому числі з							
місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища	55,3	7,6	15798,0	88,6	682,4	1321,0	136,4
Власних коштів підприємств, організацій, установ	24160,6	167225,7	181540,7	183612,7	158049,8	189051,1	205452,6
Інших джерел фінансування	478,8	261,7	194,7	208,2	266,6	228,8	244,7

7.11. Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування в містах обласного значення та районах у 2015 році

<i>(тис.грн)</i>							
	Фактично витрачено	Власні кошти	Кошти Державного бюджету		Кошти місцевих бюджетів		Інші джерела фінансування
			усього	у тому числі з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища	усього	у тому числі з місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища	
Чернігівська область	30872,4	3248,5	6069,2	6069,2	21554,7	21554,7	—
м.Чернігів	30156,2	2532,3	6069,2	6069,2	21554,7	21554,7	—
м.Ніжин	—	—	—	—	—	—	—
м. Н.-Сіверський	3,1	3,1	—	—	—	—	—
м.Прилуки	114,1	114,1	—	—	—	—	—
райони							
Бахмацький	—	—	—	—	—	—	—
Бобровицький	364,0	364,0	—	—	—	—	—
Борзнянський	—	—	—	—	—	—	—
Варвинський	—	—	—	—	—	—	—
Городнянський	—	—	—	—	—	—	—
Ічнянський	35,0	35,0	—	—	—	—	—
Козелецький	200,0	200,0	—	—	—	—	—
Коропський	—	—	—	—	—	—	—
Корюківський	—	—	—	—	—	—	—
Куликівський	—	—	—	—	—	—	—
Менський	—	—	—	—	—	—	—
Ніжинський	—	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	—	—	—	—	—	—	—
Носівський	—	—	—	—	—	—	—
Прилуцький	—	—	—	—	—	—	—
Ріпкинський	—	—	—	—	—	—	—
Семенівський	—	—	—	—	—	—	—
Сосницький	—	—	—	—	—	—	—
Срібнянський	—	—	—	—	—	—	—
Талалаївський	—	—	—	—	—	—	—
Чернігівський	—	—	—	—	—	—	—
Щорський	—	—	—	—	—	—	—

7.12. Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування в містах обласного значення та районах у 2015 році

(тис.грн)

	Фактично витрачено	Власні кошти	Кошти Державного бюджету		Кошти місцевих бюджетів		Інші джерела фінансу- вання
			усього	у тому числі з Державного фонду охо- рони навко- лишнього природного середовища	усього	у тому числі з місцевих фондів охо- рони навко- лишнього природного середовища	
Чернігівська область	219032,1	205452,6	7648,5	—	5686,3	136,4	244,7
м. Чернігів	90321,0	87383,8	—	—	2937,2	43,9	—
м. Ніжин	17128,1	15210,1	—	—	1918,0	—	—
м. Н.-Сіверський	7212,8	7030,5	182,3	—	—	—	—
м. Прилуки	6424,1	6424,1	—	—	—	—	—
райони							
Бахмацький	2222,6	2086,2	—	—	136,4	—	—
Бобровицький	1674,8	1674,8	—	—	—	—	—
Борзнянський	2810,5	2698,9	111,6	—	—	—	—
Варвинський	1436,0	1436,0	—	—	—	—	—
Городнянський	2675,1	2668,7	—	—	6,4	—	—
Ічнянський	10223,1	3163,0	6953,7	—	106,4	—	—
Козелецький	7536,4	7342,7	—	—	—	—	193,7
Коропський	985,7	573,0	400,9	—	11,8	—	—
Корюківський	48467,8	48375,3	—	—	92,5	92,5	—
Куликівський	893,2	893,2	—	—	—	—	—
Менський	2634,6	2549,1	—	—	85,5	—	—
Ніжинський	—	—	—	—	—	—	—
Н.-Сіверський	657,6	649,0	—	—	8,6	—	—
Носівський	451,0	451,0	—	—	—	—	—
Прилуцький	1361,5	1361,5	—	—	—	—	—
Ріпкинський	2366,3	2339,1	—	—	21,6	—	5,6
Семенівський	4447,6	4447,6	—	—	—	—	—
Сосницький	811,6	811,6	—	—	—	—	—
Срібнянський	240,7	240,7	—	—	—	—	—
Талалаївський	407,3	—	—	—	361,9	—	45,4
Чернігівський	4142,2	4142,2	—	—	—	—	—
Щорський	1500,5	1500,5	—	—	—	—	—

7.13. Екологічні платежі

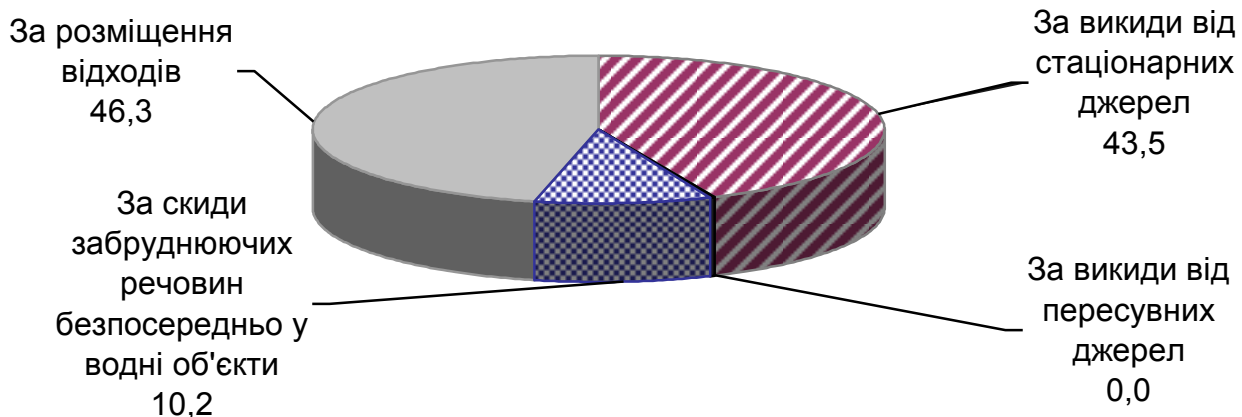
	(тис.грн)						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Екологічний податок, пред'явлений підприємствам, організаціям, установам ¹	1804,5	14288,6	16527,6	5205,6	6444,4	8373,7	8588,6
за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин	1146,7	11071,0	12684,6	2130,2	2838,6	3755,9	3734,8
стаціонарними джерелами забруднення	777,7	9339,6	11945,0	2052,4	2716,6	3655,3	3732,2
пересувними джерелами забруднення	369,0	1731,4	739,6	77,8	122,0	100,6	2,6
за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти	205,1	584,9	502,5	396,8	664,6	844,0	877,1
за розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини	452,7	2632,7	3340,5	2678,6	2941,2	3773,8	3976,7
Штрафні санкції за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища ²	9,1	190,8	245,0	158,6	189,0	10,0	93,9
Частка фактично сплаченого екологічного податку до загальної суми пред'явленого, відсотків	64,7	94,4	92,7	89,2	88,7	93,4	97,8

¹ До 2010р. включно – збори за забруднення навколишнього природного середовища.

² У 2010р. – з урахуванням позовів (претензій) про відшкодування збитків і витрат, заподіяних порушеннями законодавства.

7.14. Структура екологічного податку, пред'явленого підприємствам, організаціям, установам у 2015 році

(відсотків)

7.15. Екологічні платежі, пред'явлені підприємствам, організаціям, установам за забруднення навколишнього природного середовища в містах обласного значення та районах

	(тис.грн)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чернігівська область	15065,3	16772,6	5364,2	6633,4	8383,7	8682,5
м.Чернігів	10478,5	13278,8	1539,8	2133,3	2582,3	2656,4
м.Ніжин	286,0	292,3	379,2	622,7	719,2	917,1
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	55,3	51,4
м.Прилуки	757,1	439,4	437,7	651,9	956,0	997,6
райони						
Бахмацький	579,3	197,4	466,2	383,7	529,9	552,2
Бобровицький	196,3	133,9	136	105,0	103,9	122,3
Борзнянський	84,6	114,3	112,6	130,4	131,9	207,9
Варвинський	279,5	17,3	25,9	63,5	112,1	163,4
Городнянський	46,8	35,1	35,7	49,9	76,2	94,4
Ічнянський	97,2	196,1	313,8	269,0	277,4	295,1
Козелецький	154,5	198,3	205,9	144,3	156,8	211,9
Коропський	123,2	97,7	105,7	113,9	149,4	151,0
Корюківський	210,4	210,9	208,1	347,0	461,6	336,3
Куликівський	197,9	61,5	164	176,6	192,3	176,8
Менський	127,1	225	216,6	270,9	290,9	252,0
Ніжинський	58,2	27,2	27,2	81,6	102,9	31,5
Н.-Сіверський	148,0	92,1	90,4	118,7	61,0	76,8
Носівський	129,9	240,7	83,4	87,4	198,0	190,1
Прилуцький	342,0	157,1	281,9	118,3	375,8	469,7
Ріпкинський	216,3	138,7	107,2	165,2	212,1	211,9
Семенівський	68,1	66,2	65,8	92,4	113,3	120,5
Сосницький	18,9	36,6	33,2	41,2	46,7	37,5
Срібнянський	72,8	123	144,4	243,3	163,4	151,3
Талалаївський	31,2	9,8	16,9	19,3	12,3	36,0
Чернігівський	204,3	61,0	75,1	79,9	172,8	84,4
Щорський	157,2	322,2	91,5	124,0	130,2	87,0

**7.16. Екологічні платежі, фактично сплачені підприємствами,
організаціями, установами за забруднення навколишнього
природного середовища в містах обласного значення та районах**

	2010	2011	2012	2013	2014	(тис.грн) 2015
Чернігівська область	13726,3	15503,5	4800,3	5901,4	7832,0	8481,0
м.Чернігів	9898,5	12272,2	1378,6	1979,2	2402,9	2588,8
м.Ніжин	241,8	290,6	172,7	238,7	444,6	894,3
м.Н.-Сіверський	...	...	...	...	52,5	50,6
м.Прилуки	714,8	445,9	407,4	595,5	1014,5	961,6
райони						
Бахмацький	154,0	165,8	388,8	417,2	508,7	546,1
Бобровицький	206,4	119,6	106,1	98,2	109,7	126,5
Борзнянський	83,6	94,6	109,0	118,3	128,9	213,0
Варвинський	278,0	17,9	21,9	46,8	99,4	150,6
Городнянський	47,3	38,5	33,9	45,4	60,7	92,5
Ічнянський	94,4	182,1	311,4	255,3	266,5	300,3
Козелецький	134,1	171,4	208,5	159,2	155,2	209,9
Коропський	110,6	91,0	99,4	106,3	144,1	152,4
Корюківський	204,8	203,3	200,1	323,9	444,4	329,8
Куликівський	91,6	69,2	124,0	155,1	144,1	175,9
Менський	141,5	197,5	207,1	244,8	303,8	235,4
Ніжинський	38,8	28,2	24,1	81,6	102,9	36,5
Н.-Сіверський	147,0	95,7	85,2	113,6	63,1	78,6
Носівський	107,5	123,4	203,8	90,0	209,9	182,6
Прилуцький	335,3	163,9	250,4	100,2	364,2	457,3
Ріпкинський	177,1	107,8	88,5	167,4	194,0	198,5
Семенівський	71,0	55,2	66,6	85,6	105,2	103,7
Сосницький	21,8	37,3	34,5	37,1	41,1	39,2
Срібнянський	63,8	130,9	120,4	221,0	178,4	150,6
Талалаївський	11,3	8,6	3,9	25,5	11,3	29,6
Чернігівський	203,2	61,6	73,4	74,0	164,8	83,5
Щорський	148,1	331,3	80,6	121,5	117,1	93,2

**7.17. Екологічний податок та штрафні санкції за порушення
природоохоронного законодавства, пред'явлені підприємствам,
організаціям, установам в містах обласного значення та районах у
2015 році**

(тис.грн)

	Пред'яв- лено еколо- гічного податку	Викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин			Скиди забруд- нюючих речовин безпосе- редньо у водні об'єкти	Розмі- щення відходів	Пред'яв- лено штрафних санкцій за порушення природо- охоронного законо- давства
		усього	стаціо- нарними джере- лами забруд- нення	пересу- вними джере- лами забруд- нення			
Чернігівська область	8588,6	3734,8	3732,2	2,6	877,1	3976,7	93,9
м.Чернігів	2584,2	722,5	722,5	—	438,1	1423,6	72,2
м.Ніжин	910,3	256,4	256,4	—	52,7	601,2	6,8
м.Н.-Сіверський	49,9	25,3	25,3	—	6,5	18,1	1,5
м.Прилуки	997,4	270,9	269,4	1,5	86,2	640,3	0,2
райони							
Бахмацький	549,4	416,6	416,6	—	67,0	65,8	2,8
Бобровицький	122,3	100,3	100,3	—	4,7	17,3	—
Борзнянський	207,9	127,9	127,9	—	63,8	16,2	—
Варвинський	153,4	38,8	38,8	—	7,2	107,4	10,0
Городнянський	94,4	34,7	34,1	0,6	—	59,7	—
Ічнянський	295,1	123,1	123,1	—	22,7	149,3	—
Козелецький	211,5	133,6	133,6	—	9,4	68,5	0,4
Коропський	151,0	118,0	118,0	—	10,3	22,7	—
Корюківський	336,3	306,1	306,1	—	7,9	22,3	—
Куликівський	176,8	63,1	63,1	—	63,8	49,9	—
Менський	252,0	176,0	176,0	—	—	76,0	—
Ніжинський	31,5	29,2	29,2	—	0,2	2,1	—
Н.-Сіверський	76,8	62,1	62,1	—	—	14,7	—
Носівський	190,1	48,7	48,2	0,5	—	141,4	—
Прилуцький	469,7	281,9	281,9	—	1,9	185,9	—
Ріпкинський	211,9	116,9	116,9	—	23,0	72,0	—
Семенівський	120,5	34,7	34,7	—	2,6	83,2	—
Сосницький	37,5	14,4	14,4	—	—	23,1	—
Срібнянський	151,3	86,0	86,0	—	—	65,3	—
Талалаївський	36,0	34,5	34,5	—	—	1,5	—
Чернігівський	84,4	82,1	82,1	—	0,2	2,1	—
Щорський	87,0	31,0	31,0	—	8,9	47,1	—

**7.18. Екологічний податок та штрафні санкції за порушення
природоохоронного законодавства, фактично сплачені
підприємствами, організаціями, установами в містах обласного
значення та районах у 2015 році**

<i>(тис.грн)</i>							
	Фактично сплачено еколо- гічного податку	Викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин			Скиди забруд- нюючих речовин безпосе- редньо у водні об'єкти	Розмі- щення відходів	Фактично сплачено штрафних санкцій за порушення природо- охоронного законо- давства
		усього	стаціо- нарними джере- лами забруд- нення	пересу- вними джере- лами забруд- нення			
Чернігівська область	8395,9	3679,6	3677,0	2,6	866,2	3850,1	85,1
м. Чернігів	2516,6	718,3	718,3	—	433,5	1364,8	72,2
м. Ніжин	887,9	253,9	253,9	—	36,4	597,6	6,4
м. Н.-Сіверський	49,1	24,6	24,6	—	6,4	18,1	1,5
м. Прилуки	961,4	260,3	258,8	1,5	86,1	615,0	0,2
райони							
Бахмацький	543,3	414,2	414,2	—	67,0	62,1	2,8
Бобровицький	126,5	103,7	103,7	—	5,9	16,9	—
Борзнянський	213,0	131,0	131,0	—	65,8	16,2	—
Варвинський	149,0	38,5	38,5	—	6,7	103,8	1,6
Городнянський	92,5	34,6	34,0	0,6	—	57,9	—
Ічнянський	300,3	124,2	124,2	—	25,4	150,7	—
Козелецький	209,5	134,6	134,6	—	9,4	65,5	0,4
Коропський	152,4	123,4	123,4	—	8,9	20,1	—
Корюківський	329,8	301,2	301,2	—	7,9	20,7	—
Куликівський	175,9	57,6	57,6	—	68,7	49,6	—
Менський	235,4	152,1	152,1	—	—	83,3	—
Ніжинський	36,5	33,9	33,9	—	0,2	2,4	—
Н.-Сіверський	78,6	61,8	61,8	—	—	16,8	—
Носівський	182,6	41,6	41,1	0,5	—	141,0	—
Прилуцький	457,3	296,8	296,8	—	2,2	158,3	—
Ріпкинський	198,5	106,2	106,2	—	23,3	69,0	—
Семенівський	103,7	28,2	28,2	—	2,5	73,0	—
Сосницький	39,2	13,9	13,9	—	—	25,3	—
Срібнянський	150,6	85,7	85,7	—	—	64,9	—
Талалаївський	29,6	28,1	28,1	—	—	1,5	—
Чернігівський	83,5	80,9	80,9	—	0,3	2,3	—
Щорський	93,2	30,3	30,3	—	9,6	53,3	—

8. НАСЕЛЕННЯ

Щільність населення вимірюється кількістю жителів на 1 км² і розраховується діленням чисельності наявного населення на площу території. Площа території наводиться за даними Головного управління Держгеокадастру у Чернігівській області.

Наявне населення – населення, яке на момент перепису перебуває на певній території, ураховуючи тимчасово проживаючих (за умови їхньої відсутності в постійному місці проживання не більше ніж 12 місяців).

Міське й сільське населення. Міське населення – населення, яке проживає у міських населених пунктах. Сільське населення – населення, яке проживає у сільських населених пунктах. До міських населених пунктів належать міста та селища міського типу, до сільських – села і селища.

Природний приріст (скорочення) населення – різниця між кількістю живонароджених і кількістю померлих.

Загальні коефіцієнти народжуваності та смертності – відношення відповідно кількості живонароджених і кількості померлих протягом календарного року до середньорічної кількості наявного населення. Розраховуються на 1000 осіб наявного населення (‰).

Природний приріст (скорочення) – різниця між кількістю живонароджених і кількістю померлих.

Коефіцієнти смертності за причинами – відношення кількості померлих від указаних причин смерті до середньорічної кількості наявного населення. Обчислюються на 100 тис. наявного населення.

8.1. Територія, щільність населення та кількість адміністративно-територіальних одиниць

(на 1 січня 2016р.)

	Тери- торія, км ²	Щіль- ність, осіб на 1 км ²	Міста	Селища міського типу	Об'єд- нані терито- ріальні громади	Сільські населені пункти
Чернігівська область	31903	33	16	29	3	1466
м. Чернігів	78	3770	1	—	—	—
м. Ніжин	43	1670	1	—	—	—
Н.-Сіверський (міськрада)	53	258	1	—	—	1
м. Прилуки	43	1329	1	—	—	—
райони						
Бахмацький	1488	30	2	1	—	78
Бобровицький	1418	24	1	—	—	53
Борзнянський	1608	20	1	—	—	62
Варвинський	590	28	—	1	—	29
Городнянський	1566	18	1	—	—	75
Ічнянський	1576	20	1	2	1	73
Козелецький	2660	17	1	2	1	108
Коропський	1312	18	—	2	—	63
Корюківський	1424	19	1	1	—	77
Куликівський	944	18	—	1	—	24
Менський	1376	27	1	2	—	53
Ніжинський	1514	18	—	1	—	71
Н.-Сіверський	1751	8	—	—	—	84
Носівський	1152	26	1	—	1	46
Прилуцький	1793	20	—	3	—	96
Ріпкинський	2085	13	—	5	—	113
Семенівський	1470	12	1	—	—	71
Сосницький	916	21	—	1	—	42
Срібнянський	579	20	—	2	—	27
Талалаївський	633	21	—	1	—	44
Чернігівський	2548	20	—	4	—	120
Щорський	1283	19	1	—	—	56

Примітка. Кількість адміністративно-територіальних одиниць наведено за даними офіційного веб-порталу Верховної Ради України.

8.2. Чисельність наявного населення в містах обласного значення та районах¹

(на початок року; тис. осіб)

	1989 ²	2002 ³	2010	2013	2014	2015	2016
<i>Міські поселення та сільська місцевість</i>							
Чернігівська область	1415,9	1245,3	1109,7	1077,8	1066,8	1055,7	1045,0
м. Чернігів	296,3	305,0	297,4	296,1	295,7	294,7	294,1
м. Ніжин	80,6	76,6	74,3	73,3	72,9	72,4	71,8
Н.-Сіверський (міськрада)	15,4	15,2	14,2	13,8	13,8	13,8	13,7
м. Прилуки	71,9	64,9	59,2	58,5	58,2	57,7	57,1
райони							
Бахмацький	68,0	56,5	48,6	46,8	46,2	45,8	45,2
Бобровицький	50,9	41,1	35,8	34,5	34,1	33,8	33,4
Борзнянський	53,7	43,7	35,8	33,8	33,1	32,4	31,9
Варвинський	21,6	20,0	17,6	16,9	16,7	16,5	16,3
Городнянський	44,4	36,3	31,1	29,8	29,3	28,9	28,5
Ічнянський	49,7	41,2	34,9	33,4	32,8	32,2	31,6
Козелецький	76,6	61,7	51,4	48,9	47,9	47,0	46,2
Коропський	38,9	32,1	26,4	24,9	24,4	23,9	23,6
Корюківський	38,3	33,7	29,1	28,1	27,7	27,5	27,1
Куликівський	27,5	22,5	19,2	18,1	17,8	17,5	17,1
Менський	52,9	45,6	39,9	38,2	37,7	37,1	36,6
Ніжинський	45,6	36,5	30,7	29,1	28,6	28,1	27,7
Н.-Сіверський	27,4	20,9	15,7	14,5	14,1	13,7	13,3
Носівський	44,8	37,6	31,9	30,7	30,2	29,8	29,4
Прилуцький	55,3	45,0	38,8	37,2	36,6	36,0	35,6
Ріпкинський	47,3	37,6	31,0	29,3	28,7	28,1	27,5
Семенівський	28,4	23,5	19,4	18,8	18,5	18,3	18,0
Сосницький	29,2	24,9	21,0	19,9	19,5	19,1	18,8
Срібнянський	17,9	14,6	12,4	11,9	11,7	11,6	11,3
Талалаївський	19,9	16,7	14,3	13,8	13,6	13,4	13,2
Чернігівський	75,8	61,3	53,9	52,6	52,4	52,1	52,0
Щорський	37,6	30,6	25,7	24,9	24,6	24,3	24,0

	1989 ²	2002 ³	2010	2013	2014	2015	2016
Міські поселення							
Чернігівська область	756,1	727,2	692,0	684,7	682,0	678,8	675,3
м. Чернігів	296,3	305,0	297,4	296,1	295,7	294,7	294,1
м. Ніжин	80,6	76,6	74,3	73,3	72,9	72,4	71,8
м. Н.-Сіверський	15,4	15,2	14,2	13,8	13,8	13,8	13,7
м. Прилуки	71,9	64,9	59,2	58,5	58,2	57,7	57,1
райони							
Бахмацький	30,7	26,2	24,2	23,8	23,6	23,5	23,4
Бобровицький	15,2	11,9	11,2	11,2	11,3	11,3	11,3
Борзнянський	12,5	11,7	10,6	10,5	10,4	10,3	10,3
Варвинський	8,9	8,9	8,6	8,3	8,3	8,2	8,2
Городнянський	15,1	14,0	12,9	12,6	12,4	12,4	12,3
Ічнянський	17,4	16,4	15,3	15,1	14,9	14,8	14,6
Козелецький	24,8	23,3	22,3	22,1	22,0	21,9	21,9
Коропський	9,1	8,5	8,0	7,8	7,7	7,6	7,6
Корюківський	17,8	17,6	16,3	15,9	15,8	15,9	15,7
Куликівський	6,1	5,9	5,6	5,5	5,5	5,5	5,4
Менський	22,2	21,0	19,9	19,4	19,3	19,2	19,0
Ніжинський	9,5	4,5	4,2	4,1	4,1	4,0	4,0
Н.-Сіверський	—	—	—	—	—	—	—
Носівський	18,3	16,0	14,3	14,1	14,0	13,9	13,8
Прилуцький	13,9	12,3	11,5	11,3	11,1	11,0	10,9
Ріпкинський	18,6	16,8	15,3	14,8	14,7	14,6	14,4
Семенівський	10,5	9,7	8,5	8,5	8,5	8,5	8,4
Сосницький	8,4	8,1	7,6	7,4	7,3	7,2	7,2
Срібнянський	5,4	5,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,4
Талалаївський	5,8	5,2	5,1	5,1	5,0	5,0	5,0
Чернігівський	8,1	10,2	9,6	9,5	9,5	9,5	9,4
Щорський	13,5	12,3	11,4	11,5	11,5	11,4	11,4

	1989 ²	2002 ³	2010	2013	2014	2015	2016
<i>Сільська місцевість</i>							
Чернігівська область	659,8	518,1	417,7	393,1	384,8	376,9	369,7
райони							
Бахмацький	37,3	30,3	24,4	23,0	22,6	22,3	21,8
Бобровицький	35,7	29,2	24,6	23,3	22,8	22,5	22,1
Борзнянський	41,2	32,0	25,2	23,3	22,7	22,1	21,6
Варвинський	12,7	11,1	9,0	8,6	8,4	8,3	8,1
Городнянський	29,3	22,3	18,2	17,2	16,9	16,5	16,2
Ічнянський	32,3	24,8	19,6	18,3	17,9	17,4	17,0
Козелецький	51,8	38,4	29,1	26,8	25,9	25,1	24,3
Коропський	29,8	23,6	18,4	17,1	16,7	16,3	16,0
Корюківський	20,5	16,1	12,8	12,2	11,9	11,6	11,4
Куликівський	21,4	16,6	13,6	12,6	12,3	12,0	11,7
Менський	30,7	24,6	20,0	18,8	18,4	17,9	17,6
Ніжинський	36,1	32,0	26,5	25,0	24,5	24,1	23,7
Н.-Сіверський	27,4	20,9	15,7	14,5	14,1	13,7	13,3
Носівський	26,5	21,6	17,6	16,6	16,2	15,9	15,6
Прилуцький	41,4	32,7	27,3	25,9	25,5	25,0	24,7
Ріпкинський	28,7	20,8	15,7	14,5	14,0	13,5	13,1
Семенівський	17,9	13,8	10,9	10,3	10,0	9,8	9,6
Сосницький	20,8	16,8	13,4	12,5	12,2	11,9	11,6
Срібнянський	12,5	9,6	7,9	7,4	7,2	7,1	6,9
Талалаївський	14,1	11,5	9,2	8,7	8,6	8,4	8,2
Чернігівський	67,7	51,1	44,3	43,1	42,9	42,6	42,6
Щорський	24,1	18,3	14,3	13,4	13,1	12,9	12,6

¹ Дані оцінки чисельності населення за 1989, 2002, 2010–2015рр. перераховані в адміністративно-територіальних межах на 1 січня 2016р.

² За даними перепису населення станом на 12 січня 1989р.

³ За даними перепису населення станом на 5 грудня 2001р.

8.3. Народжуваність, смертність та природний приріст (скорочення) населення

	Осіб			На 1000 наявного населення		
	кількість народжених	кількість померлих	природний приріст (скорочення) населення	кількість народжених	кількість померлих	природний приріст (скорочення) населення
Міські поселення та сільська місцевість						
1995	11165	25706	-14541	8,2	18,9	-10,7
2000	8818	25185	-16367	6,9	19,8	-12,9
2005	8792	25405	-16613	7,5	21,6	-14,1
2010	10091	21644	-11553	9,1	19,6	-10,5
2011	10134	20179	-10045	9,3	18,5	-9,2
2012	10222	20208	-9986	9,4	18,7	-9,3
2013	9852	19909	-10057	9,2	18,6	-9,4
2014	9552	20324	-10772	9,0	19,2	-10,2
2015	9104	19957	-10853	8,7	19,0	-10,3
Міські поселення						
1995	6840	10572	-3732	8,8	13,6	-4,8
2000	5217	10706	-5489	7,1	14,5	-7,4
2005	5750	10798	-5048	8,1	15,3	-7,2
2010	6577	9936	-3359	9,5	14,4	-4,9
2011	6618	9276	-2658	9,6	13,5	-3,9
2012	6604	9403	-2799	9,6	13,7	-4,1
2013	6467	9343	-2876	9,5	13,7	-4,2
2014	6322	9747	-3425	9,3	14,3	-5,0
2015	6110	9635	-3525	9,0	14,2	-5,2
Сільська місцевість						
1995	4325	15134	-10809	7,4	26,0	-18,6
2000	3601	14479	-10878	6,8	27,3	-20,5
2005	3042	14607	-11565	6,5	31,0	-24,5
2010	3514	11708	-8194	8,5	28,3	-19,8
2011	3516	10903	-7387	8,7	26,9	-18,2
2012	3618	10805	-7187	9,1	27,2	-18,1
2013	3385	10566	-7181	8,7	27,2	-18,5
2014	3230	10577	-7347	8,5	27,8	-19,3
2015	2994	10322	-7328	8,0	27,7	-19,7

8.4. Розподіл померлих за статтю та віковими групами

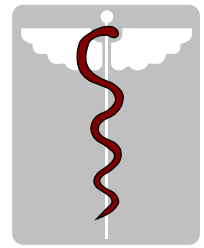
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Чоловіки							
Усього	12108¹	10216	9428	9505	9398	9768	9531
у віці, років							
0–4	96	65	56	76	57	63	49
5–9	24	7	3	5	6	4	9
10–14	19	3	5	18	8	5	4
15–19	50	37	30	24	26	22	24
20–24	124	93	73	52	71	64	64
25–29	205	168	120	122	116	126	124
30–34	245	211	184	171	184	188	184
35–39	350	266	231	236	250	264	281
40–44	582	318	316	294	315	340	326
45–49	701	524	428	436	359	441	389
50–54	780	706	592	658	637	656	601
55–59	802	881	844	842	848	901	788
60–64	1754	966	1030	997	1037	1075	1069
65–69	1314	862	723	733	821	915	1085
70 і старшому	5056	5109	4793	4841	4663	4704	4534
Жінки							
Усього	13077¹	11428	10751	10703	10511	10556	10426
у віці, років							
0–4	55	36	41	42	43	28	47
5–9	16	8	6	3	4	5	4
10–14	16	13	2	2	2	4	2
15–19	23	21	13	13	10	11	8
20–24	25	32	17	20	16	16	14
25–29	41	51	30	37	26	31	38
30–34	48	59	50	51	58	60	64
35–39	97	57	71	76	66	59	76
40–44	119	99	87	95	106	92	95
45–49	211	142	122	122	135	140	136
50–54	260	234	213	213	222	177	218
55–59	322	348	319	356	359	338	300
60–64	788	414	467	468	486	506	477
65–69	842	600	462	475	510	568	601
70 і старшому	10212	9314	8851	8730	8468	8521	8346

¹ Уключаючи випадки, коли вік померлих був невідомий.

8.5. Смертність населення за причинами смерті

	Осіб		На 100 тис. наявного населення	
	2014	2015	2014	2015
Усього померлих	20324	19957	1915,1	1900,1
Деяких інфекційних та паразитарних хвороб	249	231	23,5	22,0
у тому числі від				
туберкульозу	141	120	13,3	11,4
хвороби, зумовленої вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)	93	99	8,8	9,4
Новоутворень	2141	2121	201,7	201,9
Хвороб крові й кровотворних органів та окремих порушень із залученням імунного механізму	6	8	0,6	0,8
Ендокринних хвороб, розладів харчування та порушень обміну речовин	75	91	7,1	8,7
Розладів психіки та поведінки	112	82	10,6	7,8
у тому числі розладів психіки та поведінки внаслідок вживання алкоголю	108	79	10,2	7,5
Хвороб нервової системи	83	98	7,8	9,3
Хвороб ока та його придаткового апарату	—	—	—	—
Хвороб вуха та соскоподібного відростка	1	2	0,1	0,2
Хвороб системи кровообігу	14944	14780	1408,2	1407,2
з них алкогольної кардіоміопатії	219	130	20,6	12,4
Хвороб органів дихання	559	515	52,7	49,0
Хвороб органів травлення	571	572	53,8	54,5
у тому числі алкогольної хвороби печінки	68	60	6,4	5,7
Хвороб шкіри та підшкірної клітковини	9	8	0,8	0,8
Хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини	14	7	1,3	0,7
Хвороб сечостатевої системи	87	71	8,2	6,8
Вагітності, пологів та післяпологового періоду	—	2	—	0,2
Окремих станів, що виникають у перинатальному періоді	46	46	4,3	4,4
Природжених вад розвитку, деформацій та хромосомних аномалій	32	36	3,0	3,4
Неуточнених та невідомих причин смерті	164	151	15,4	14,4
Зовнішніх причин смертності	1231	1136	116,0	108,2

9. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

Рівень захворюваності визначають як частку від ділення кількості хворих із уперше в житті встановленим діагнозом на середньорічну кількість постійного населення.

Поширеність хвороби визначають як частку від ділення кількості хворих, що перебували на обліку в медичних закладах на кінець року, на кількість постійного населення на початок наступного за звітним року.

Розподіл даних про захворювання населення за класами хвороб здійснено відповідно до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я десятого перегляду (МКХ-10).

9.1. Захворюваність населення області за класами хвороб

(кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань)

	Випадків						
	2000	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹	2014 ¹	2015 ¹
Усі захворювання	1008558	801633	761637	745723	744799	726566	732741
у тому числі							
деякі інфекційні й парази- тарні хвороби	32890	23273	24396	24161	23164	22990	21450
новоутворення	11130	8980	9246	9179	9503	8927	8453
хвороби крові й кровотвор- них органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	6529	3263	2852	2779	2921	2682	2714
хвороби ендокринної сис- теми, розладу харчування та порушення обміну речовин	15763	8907	8751	8362	8496	7244	7044
розлади психіки та поведінки	6038	4486	4735	4790	4586	4401	4712
хвороби нервової системи	26017	14799	15018	13833	15647	15533	16524
хвороби ока та його придаткового апарату	44982	37744	39394	38356	38718	39098	39007
хвороби вуха та соскоподіб- ного відростка	38612	28211	27571	27510	27979	27140	25857
хвороби системи кровообігу	63756	48604	47980	48326	49162	43772	42941
хвороби органів дихання	460893	396963	362949	357745	360165	356339	361296
хвороби органів травлення	45458	27137	24752	22742	22431	22454	23231
хвороби шкіри та підшкірної клітковини	56227	42904	42449	43829	38186	37575	40217
хвороби кістково-м'язової системи та сполученої тканини	49912	38949	38580	36977	36609	37149	37168
хвороби сечостатевої системи	62090	41142	39607	38973	38439	36562	37785
вагітність, пологи та після- пологовий період	12019	8144	7608	7959	7441	7700	7658
уроджені аномалії (вади розвитку), деформації та хромосомні порушення	1063	703	819	327	719	746	777
травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин	69947	65754	63492	58155	59229	54998	54612

Продовження табл. 9.1

	На 100 000 населення						
	2000	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹	2014 ¹	2015 ¹
Усі захворювання	79552	73179	70209	69394	70015	69019	70335
у тому числі							
деякі інфекційні і паразитарні							
хвороби	2594	2125	2249	2248	2178	2184	2059
новоутворення	878	820	852	854	893	848	811
хвороби крові і кровотворних							
органів та окремі порушення							
із залученням імунного							
механізму	515	298	263	259	275	255	261
хвороби ендокринної системи,							
розладу харчування та							
порушення обміну речовин	1243	813	807	778	799	688	676
розлади психіки та поведінки	476	410	436	446	431	418	452
хвороби нервової системи	2052	1351	1384	1287	1471	1476	1586
хвороби ока та його							
придаткового апарату	3548	3446	3631	3569	3640	3714	3744
хвороби вуха та соскоподіб-							
ного відростка	3046	2575	2542	2560	2630	2578	2482
хвороби системи кровообігу	5029	4437	4423	4497	4621	4158	4122
хвороби органів дихання	35354	36238	33457	33291	33857	33850	34681
хвороби органів травлення	3586	2477	2282	2116	2109	2133	2230
хвороби шкіри та підшкірної							
клітковини	4435	3917	3913	4079	3590	3569	3860
хвороби кістково-м'язової сис-							
теми та сполученої тканини	3937	3556	3556	3441	3441	3529	3568
хвороби сечостатевої системи	4897	3756	3651	3627	3613	3473	3627
вагітність, пологи та після-							
пологовий період ²	4095	3130	2977	3169	3022	3188	3225
уроджені аномалії (вади							
розвитку), деформації та							
хромосомні порушення	84	64	75	67	68	71	75
травми, отруєння та деякі							
інші наслідки дії зовнішніх							
причин	5517	6003	5853	5412	5568	5224	5242

¹ Зареєстровані закладами системи Міністерства охорони здоров'я України.² На 100 тис. жінок фертильного віку (15–49 років).

9.2. Захворюваність населення на злоякісні новоутворення в містах обласного значення та районах

(кількість хворих із діагнозом, що встановлений уперше)

	Кількість хворих із діагнозом, що встановлений уперше			На 100 000 населення		
	2010	2014	2015	2010	2014	2015
Чернігівська область	3856	4007	3866	352,0	380,6	371,1
м.Чернігів	1158	1248	1178	397,5	431,3	408,2
м.Ніжин	226	249	266	306,6	345,1	371,4
м.Прилуки	203	209	215	348,3	365,3	379,3
райони						
Бахмацький	151	162	116	316,9	357,4	259,0
Бобровицький	107	118	101	302,6	349,4	302,3
Борзнянський	119	142	132	337,0	434,9	412,2
Варвинський	49	50	60	280,3	301,0	365,7
Городнянський	104	119	101	336,3	408,1	351,1
Ічнянський	105	111	97	304,1	343,4	305,4
Козелецький	172	169	181	337,6	355,8	388,2
Коропський	79	83	81	301,9	342,9	340,5
Корюківський	74	109	90	256,3	396,0	330,7
Куликівський	65	76	79	343,1	432,8	458,6
Менський	139	127	151	352,5	340,7	411,4
Ніжинський	147	108	111	480,3	378,3	395,1
Н.-Сіверський	93	89	86	314,6	321,9	316,3
Носівський	109	103	102	345,2	344,0	345,3
Прилуцький	92	99	110	238,4	272,1	306,4
Ріпкинський	142	134	111	463,5	473,0	399,9
Семенівський	64	56	65	333,3	305,2	359,6
Сосницький	82	66	73	396,8	344,6	388,0
Срібнянський	35	36	37	285,8	310,7	324,4
Талалаївський	47	37	39	333,2	276,8	296,2
Чернігівський	216	219	196	401,2	417,7	375,2
Щорський	78	88	88	306,3	362,2	366,9

9.3. Захворюваність населення на злоякісні новоутворення за окремими локалізаціями

	Кількість хворих із діагнозом, що встановлений уперше			На 100 000 населення		
	2010	2014	2015	2010	2014	2015
Усього	3856	4007	3866	352,0	380,6	371,1
зі злоякісними новоутвореннями						
губи, порожнини рота, глотки	184	203	171	16,8	19,3	16,4
стравоходу	54	67	63	4,9	6,4	6,0
шлунку	347	323	323	31,7	30,7	31,0
прямої кишки	210	234	221	19,2	22,2	21,2
гортані	59	62	60	5,4	5,9	5,8
трахеї, бронхів, легенів	397	404	341	36,2	38,4	32,7
кісток та суглобових хрящів	8	13	8	0,7	1,2	0,8
шкіри	505	469	527	46,1	44,6	50,6
жіночої молочної та чоловічої грудної залози	384	351	357	35,1	33,3	34,3
шийки матки	111	78	103	18,5 ¹	13,6 ¹	18,1 ¹
тіла матки	154	190	189	25,7 ¹	33,0 ¹	33,2 ¹
яєчників	77	103	91	12,8 ¹	17,9 ¹	16,0 ¹
передміхурової залози	160	204	195	32,3 ²	42,7 ²	41,2 ²
сечових органів	279	278	250	25,5	26,4	24,0
головного мозку	30	33	38	2,7	3,1	3,6
щитовидної залози	90	78	70	8,2	7,4	6,7
лімфатичної та кровотворної тканини	229	207	217	20,9	19,7	20,8
інших органів	578	710	642	52,8	67,4	61,6

¹ На 100 тис. жінок.² На 100 тис. чоловіків.

10. ДЕЯКІ МІЖРЕГІОНАЛЬНІ ПОРІВНЯННЯ

У даному розділі наведено інформацію за основними показниками забруднення атмосферного повітря, охорони та використання водних, земельних, рослинних та тваринних ресурсів, утворення та розміщення відходів за регіонами України.

Дані по Донецькій та Луганській областях можуть бути уточнені.

Дані за 2014 та 2015 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

10.1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за регіонами¹

	Усього, тис.т					У розрахунку на км ² , т				
	2000	2005	2010	2014	2015	2000	2005	2010	2014	2015
Україна	5908,6	6615,6	6678,0	5186,6	4521,3	9,8	11,0	11,1	9,0	7,8
Автономна Республіка Крим	123,4	125,3	141,4	...	...	4,7	4,8	5,4	...	...
області										
Вінницька	145,6	180,4	185,1	196,6	194,6	5,5	6,8	7,0	7,4	7,3
Волинська	35,2	50,4	57,2	45,8	42,8	1,8	2,5	2,8	2,3	2,1
Дніпропетровська	939,5	1165,3	1140,5	1037,1	876,5	29,5	36,5	35,8	32,5	27,5
Донецька	1795,3	1862,9	1589,9	1138,5	974,7	67,7	70,3	60,0	43	36,8
Житомирська	61,8	72,5	87,5	77,4	69,7	2,1	2,4	2,9	2,6	2,3
Закарпатська	40,7	65,9	87,1	60,5	54,2	3,2	5,1	6,8	4,7	4,2
Запорізька	333,3	383,4	326,1	296,6	270,4	12,3	14,1	12,0	10,9	9,9
Івано-Франківська	184,8	252,2	224,9	277,2	266,4	13,3	18,1	16,2	19,9	19,2
Київська	167,5	170,0	269,0	252,2	203,6	6,0	6,0	9,6	9	7,2
Кіровоградська	80,4	70,3	72,2	64,0	61,7	3,3	2,9	2,9	2,6	2,5
Луганська	529,2	593,6	599,2	84,9	133,0	19,8	22,2	22,4	3,2	5,0
Львівська	192,9	187,6	246,3	209,6	203,1	8,8	8,6	11,3	9,6	9,3
Миколаївська	54,2	71,4	83,2	69,7	63,5	2,2	2,9	3,4	2,8	2,6
Одеська	113,5	141,1	181,2	152,3	129,7	3,4	4,2	5,4	4,6	3,9
Полтавська	151,9	161,1	172,7	166,6	141,0	5,3	5,6	6,0	5,8	4,9
Рівненська	49,7	60,9	56,2	56,8	52,1	2,5	3,0	2,8	2,8	2,6
Сумська	81,1	78,1	88,9	70,4	57,9	3,4	3,3	3,7	3	2,4
Тернопільська	43,3	47,7	63,9	49,1	46,4	3,1	3,5	4,6	3,6	3,4
Харківська	268,6	301,6	281,4	263,1	148,7	8,6	9,6	9,0	8,4	4,7
Херсонська	64,3	62,6	74,2	63,8	57,1	2,3	2,2	2,6	2,2	2,0
Хмельницька	70,0	52,5	83,8	79,2	75,5	3,4	2,5	4,1	3,8	3,7
Черкаська	93,1	95,5	138,6	136,6	120,3	4,5	4,6	6,6	6,5	5,8
Чернівецька	35,1	33,6	44,6	37,0	34,1	4,3	4,1	5,5	4,6	4,2
Чернігівська	64,2	83,4	96,7	87,4	73,3	2,0	2,6	3,0	2,7	2,3
міста										
м.Київ	170,4	220,5	265,3	214,2	171,0	213,0	275,6	331,6	267,8	213,8
м.Севастополь	19,6	25,8	20,9	...	...	21,8	28,7	23,2	...	...

¹ У 2000р. наведено дані щодо викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення та автотранспорту, у 2005р. включено дані щодо викидів від залізничного, авіаційного та водного транспорту, з 2010 р. – від виробничої техніки.

10.2. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за регіонами

	<i>(тис.т)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	3959,4	4131,6	4374,6	4335,3	4295,1	3190,4	2857,4
Автономна Республіка Крим	33,5	32,3	32,9	32,7	26,6	...	...
області							
Вінницька	80,1	103,0	87,3	101,3	149,5	124,5	134,7
Волинська	10,3	8,2	7,6	7,3	6,6	4,3	4,7
Дніпропетровська	783,6	933,1	950,4	962,0	940,5	855,8	723,9
Донецька	1590,0	1378,1	1525,9	1514,8	1448,1	1043,0	917,6
Житомирська	12,3	18,4	19,0	18,5	17,2	10,9	9,0
Закарпатська	7,7	17,4	17,2	8,1	7,7	3,9	4,4
Запорізька	231,2	217,5	229,3	207,6	245,9	206,7	193,7
Івано-Франківська	141,0	169,2	221,8	196,7	202,9	228,8	223,9
Київська	80,8	106,8	113,6	129,4	111,9	96,2	78,1
Кіровоградська	44,7	14,8	15,2	16,8	15,7	11,8	14,2
Луганська	429,0	511,7	472,0	447,6	442,0	38,2	115,2
Львівська	108,6	113,2	129,4	130,7	121,4	100,2	102,4
Миколаївська	11,4	21,5	25,7	25,1	20,4	15,9	15,8
Одеська	23,2	29,2	30,5	28,2	26,2	23,2	26,1
Полтавська	60,4	72,8	72,3	67,9	66,6	62,9	55,6
Рівненська	14,1	12,9	17,1	14,9	12,0	11,6	10,2
Сумська	26,3	31,7	35,9	30,2	30,5	27,0	17,5
Тернопільська	9,2	18,5	20,4	20,9	15,9	8,2	8,5
Харківська	143,7	151,9	174,1	197,6	210,3	150,5	53,4
Херсонська	11,6	5,3	5,8	6,4	6,0	7,2	8,9
Хмельницька	18,4	19,1	18,7	16,4	17,2	17,1	18,3
Черкаська	28,8	61,2	62,2	69,4	73,1	66,7	57,5
Чернівецька	4,1	3,8	3,8	2,9	2,7	2,5	3,2
Чернігівська	20,2	47,4	49,5	45,8	43,7	41,9	33,9
міста							
м.Київ	32,6	28,6	33,3	32,9	31,9	31,4	26,7
м.Севастополь	2,6	4,0	3,7	3,2	2,6	...	...

10.3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення за регіонами¹

	<i>(тис.т)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	1949,2	2546,4	2502,7	2485,8	2424,7	1996,2	1663,9
Автономна Республіка Крим	89,9	109,1	97,2	105,1	103,8	...	...
області							
Вінницька	65,5	82,1	82,6	81,4	79,5	72,1	59,9
Волинська	24,9	49,0	45,2	43,1	41,9	41,5	38,1
Дніпропетровська	155,9	207,4	207,5	211,1	203,3	181,3	152,6
Донецька	205,3	211,8	203,4	199,9	198,4	95,5	57,1
Житомирська	49,5	69,1	67,8	67,2	71,2	66,5	60,7
Закарпатська	33,0	69,7	72,2	64,0	61,5	56,6	49,8
Запорізька	102,1	108,6	111,9	108,4	107,1	89,9	76,7
Івано-Франківська	43,8	55,7	54,1	52,4	50,6	48,4	42,5
Київська	86,7	162,2	165,1	178,7	165,4	156	125,5
Кіровоградська	35,7	57,4	58,7	57,0	58,1	52,2	47,5
Луганська	100,2	87,5	81,5	81,9	80,4	46,7	17,8
Львівська	84,3	133,1	127,2	123,2	117,0	109,4	100,7
Миколаївська	42,8	61,7	64,2	62,0	62,6	53,8	47,7
Одеська	90,3	152,0	143,3	140,8	138,6	129,1	103,6
Полтавська	91,5	99,9	109,0	111,0	110,0	103,7	85,4
Рівненська	35,6	43,3	45,4	45,5	44,1	45,2	41,9
Сумська	54,8	57,2	52,1	49,9	47,0	43,4	40,4
Тернопільська	34,1	45,4	45,0	44,1	41,8	40,9	37,9
Харківська	124,9	129,5	128,9	121,8	118,2	112,6	95,3
Херсонська	52,7	68,9	69,1	67,2	66,7	56,6	48,2
Хмельницька	51,6	64,7	64,8	63,3	63,5	62,1	57,2
Черкаська	64,3	77,4	78,0	77,0	77,0	69,9	62,8
Чернівецька	31,0	40,8	41,6	38,2	36,3	34,5	30,9
Чернігівська	44,0	49,3	48,5	47,8	47,3	45,5	39,4
міста							
м.Київ	137,8	236,7	221,2	226,3	215,8	182,8	144,3
м.Севастополь	17,0	16,9	17,2	17,5	17,6	...	...

¹ У 2000р. наведено дані щодо викидів забруднюючих речовин від автотранспорту, у 2005р. включено дані щодо викидів від залізничного, авіаційного та водного транспорту, з 2010 р. – від виробничої техніки.

10.4. Основні показники використання й відведення води¹(млн.м³)

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Забрано води з природних водних об'єктів, усього	18282	14846	14651	14651	13625	11505	9699
Спожито свіжої води ²	12991	9817	10086	10507	10092	8710	7125
Загальне відведення зворотних вод у тому числі	10964	8141	8044	8081	7722	6587	5581
забруднених (недостатньо очищених)	3313	1744	1612	1521	1717	923	875
з них без очищення	758	312	309	292	265	175	184
нормативно очищених	2100	1760	1763	1800	1477	1416	1389
Потужність очисних споруд	7992	7425	7687	7577	7592	7190	5801

¹ За даними Державного агентства водних ресурсів України.² Включаючи прісну та морську воду.**10.5. Використання свіжої води у 2015 році за регіонами**(млн.м³)

	Використано свіжої води, всього	У тому числі			
		прісної, всього	з неї		морської
			із поверхневих джерел	із підземних джерел	
Україна	7125	6556	5818	738	569
Вінницька	101	101	85	16	—
Волинська	54	54	15	39	—
Дніпропетровська	881	881	854	27	—
Донецька	936	376	346	30	560
Житомирська	66	66	57	9	—
Закарпатська	30	30	16	14	—
Запорізька	1150	1150	1127	23	—
Івано-Франківська	78	78	73	5	—
Київська	706	706	661	45	—
Кіровоградська	41	41	32	9	—
Луганська	57	57	28	29	—
Львівська	120	120	29	91	—
Миколаївська	172	172	162	10	—
Одеська	254	245	220	25	9
Полтавська	87	87	32	55	—
Рівненська	102	102	77	25	—
Сумська	63	63	30	33	—
Тернопільська	38	38	18	20	—
Харківська	247	247	219	28	—
Херсонська	1037	1037	989	48	—
Хмельницька	67	67	37	30	—
Черкаська	139	139	94	45	—
Чернівецька	49	49	32	17	—
Чернігівська	106	106	70	36	—
м. Київ	544	544	515	29	—

10.6. Утворення відходів за регіонами¹

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	(тис.т) 2015 ²	
							I-IV класів	у тому числі I-III класів
Україна	2613,24	19191,8	447641,2	450726,8	448117,6	354803,0	312267,6	587,3
Автономна Республіка Крим	67,9	2893,2	3548,6	3709,1	2584,8	...	...	...
області								
Вінницька	0,5	1834,6	2584,2	3132,6	2907,4	2423,8	1950,3	0,4
Волинська	0,3	633,0	700,9	733,8	572,0	583,4	638,9	0,6
Дніпропетровська	980,8	282128,6	277797,1	291188,6	300581,8	259353,9	227076,8	54,3
Донецька	110,7	56381,3	61762,3	56650,7	53295,2	17679,8	16877,5	119,3
Житомирська	0,2	565,0	572,2	866,8	673,2	671,9	518,3	0,7
Закарпатська	6,3	169,5	140,0	561,9	123,3	96,0	133,7	2,5
Запорізька	375,9	5537,8	6393,4	6120,9	4594,9	5155,6	5463,3	19,0
Івано-Франківська	15,4	1097,9	1576,7	1782,8	1692,6	1815,0	2124,8	3,3
Київська	0,6	2932,2	6626,4	3015,9	2427,8	1272,1	1660,5	16,8
Кіровоградська	0,5	29058,6	36433,9	40091,2	38934,9	39748,6	33344,7	6,5
Луганська	150,4	15717,8	18493,4	16706,2	17838,6	3642,1	2548,4	2,5
Львівська	1,1	2485,3	3461,7	3350,4	2652,3	3323,0	2953,3	1,5
Миколаївська	455,2	3126,9	3187,1	2475,1	2476,3	2328,6	2306,1	62,6
Одеська	12,0	514,0	686,4	1337,2	720,5	809,5	602,6	3,4
Полтавська	39,4	4436,4	5879,0	6300,2	5898,9	5013,7	4431,7	52,5
Рівненська	3,7	649,7	772,7	1281,4	1587,1	1356,0	843,3	0,8
Сумська	101,6	889,6	1194,5	1216,7	768,2	938,2	840,0	100,4
Тернопільська	0,4	1054,3	1104,8	1001,3	690,2	858,9	808,9	11,1
Харківська	261,2	2643,5	2285,8	2417,5	2179,5	2172,5	1711,4	74,5
Херсонська	1,9	439,1	437,3	485,6	439,4	467,8	417,3	46,6
Хмельницька	0,2	1243,1	1596,8	1471,1	1111,6	1266,2	960,9	0,5
Черкаська	3,0	1526,7	2154,5	1895,4	1029,8	1041,2	1179,2	0,7
Чернівецька	0,1	141,8	225,1	550,6	415,9	388,9	398,1	0,1
Чернігівська	18,3	366,6	539,2	740,6	674,7	848,3	867,3	0,7
міста								
м.Київ	4,7	608,9	7190,1	1342,4	976,0	1548,0	1610,3	6,0
м.Севастополь	0,9	116,4	297,1	300,8	270,7	...	...	...

¹ У цій та таблиці 10.10 у 2000р. дані наведено по відходах I-III класів небезпеки, з 2010р. – по відходах I-IV класів небезпеки.

² До 2010р. дані наведено від економічної діяльності підприємств та організацій, з 2011р. – з урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах.

10.7. Поводження з відходами за регіонами у 2015 році ¹

	<i>(тис.т)</i>		
	Спалено	Утилізовано	Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти
Україна	1134,7	92463,7	152295,0
Вінницька	70,1	368,2	870,9
Волинська	40,1	105,5	466,6
Дніпропетровська	23,4	71495,7	102670,6
Донецька	21,9	2715,2	9238,3
Житомирська	22,4	79,6	187,4
Закарпатська	5,9	0,9	125,6
Запорізька	116,1	2623,1	1941,9
Івано-Франківська	147,5	575,4	1126,7
Київська	20,5	127,3	1283,6
Кіровоградська	38,6	8591,0	24433,3
Луганська	22,5	265,7	2235,9
Львівська	48,8	325,8	1995,6
Миколаївська	26,0	76,3	1949,6
Одеська	18,4	10,2	509,5
Полтавська	40,8	3063,2	344,7
Рівненська	81,0	94,0	147,3
Сумська	16,6	187,9	626,7
Тернопільська	2,2	140,5	28,7
Харківська	55,2	283,9	564,0
Херсонська	22,4	66,0	99,8
Хмельницька	1,7	346,0	295,6
Черкаська	4,7	719,5	210,7
Чернівецька	21,3	69,1	205,1
Чернігівська	11,2	133,5	376,2
м.Київ	255,4	0,2	360,7

10.8. Об'яги продукції лісового господарства за регіонами

	<i>(у фактичних цінах; млн.грн)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	744,4	4097,7	5674,8	5911,6	6363,9	7739,9	10778,2
Автономна республіка Крим	6,4	37,2	41,9	46,2	44,2	...	...
області							
Вінницька	27,6	160,3	219,9	229,4	233,5	308,1	452,3
Волинська	26,8	211,1	300,5	323,2	336,6	543,4	652,1
Дніпропетровська	4,5	30,8	43,2	37,8	36,0	33,7	52,4
Донецька	3,3	39,9	47,3	42,8	42,9	23,2	32,7
Житомирська	93,6	616,3	857,5	864,7	984,0	1244,5	1689,2
Закарпатська	58,2	199,2	294,5	333,7	372,2	467,6	549,8
Запорізька	2,4	23,0	28,1	33,6	32,3	28,8	33,4
Івано-Франківська	37,9	216,0	316,0	353,1	378,9	465,9	653,2
Київська	68,1	320,3	437,9	429,1	461,6	546,2	895,6
Кіровоградська	10,6	46,4	72,5	67,9	68,4	79,2	121,7
Луганська	12,2	85,3	92,7	98,9	100,7	68,5	66,4
Львівська	62,7	287,4	391,7	376,4	436,4	535,0	788,5
Миколаївська	3,4	30,8	34,3	36,5	35,8	33,4	37,0
Одеська	4,4	42,7	47,1	48,7	71,5	75,2	83,1
Полтавська	20,2	101,7	135,6	147,1	156,9	180,1	245,5
Рівненська	63,0	401,6	551,8	575,8	630,2	744,9	1077,4
Сумська	34,0	271,0	387,0	386,2	378,1	466,3	657,7
Тернопільська	18,2	64,5	97,3	95,5	95,6	119,4	182,2
Харківська	40,7	100,4	137,9	135,1	134,0	147,4	188,9
Херсонська	3,7	43,3	46,1	58,0	60,7	56,0	56,6
Хмельницька	33,3	155,9	204,8	201,1	222,6	295,7	470,2
Черкаська	23,7	142,6	215,9	244,9	248,3	308,6	477,2
Чернівецька	33,5	199,9	280,8	293,3	291,3	335,2	417,0
Чернігівська	48,1	243,7	359,1	379,9	429,0	545,5	762,4
міста							
м.Київ	3,3	21,7	27,5	65,9	75,0	88,1	135,7
м.Севастополь	0,6	4,7	5,9	6,8	7,2	...	...

10.9. Заготівля ліквідної деревини за регіонами

	<i>(тис.м³)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	11261,7	16145,6	17510,3	17506,7	18021,9	18333,2	19267,7
Автономна Республіка Крим	54,4	59,3	64,7	69,1	57,9	...	...
області							
Вінницька	438,2	667,3	667,2	664,5	674,8	682,4	686,6
Волинська	641,8	976,7	974,9	1021,8	1023,4	1078,4	1127,6
Дніпропетровська	54,4	44,6	139,1	104,7	70,0	63,0	83,6
Донецька	36,5	81,2	99,0	84,4	75,9	44,6	88,6
Житомирська	1356,3	2444,1	2684,9	2677,7	2881,5	3026,1	3127,3
Закарпатська	906,7	1003,7	1157,4	1154,9	1188,9	1372,4	1451,2
Запорізька	21,6	28,0	27,0	25,9	25,1	27,1	30,8
Івано-Франківська	518,0	923,2	1005,1	1124,3	1107,4	1141,5	1223,6
Київська	950,1	1274,7	1391,2	1237,3	1357,9	1424,6	1565,8
Кіровоградська	101,2	182,8	205,9	201,5	189,0	196,1	217,5
Луганська	205,6	230,3	208,2	192,0	184,4	134,2	169,0
Львівська	774,1	1106,8	1254,4	1146,4	1266,4	1261,9	1284,4
Миколаївська	34,4	33,9	33,8	33,8	34,6	34,6	37,2
Одеська	71,5	77,0	78,9	79,9	92,7	90,0	106,2
Полтавська	386,7	367,1	381,1	397,8	419,5	437,3	491,3
Рівненська	816,0	1409,5	1469,1	1557,4	1615,4	1486,9	1528,9
Сумська	640,2	962,2	1042,8	1012,6	1027,3	992,0	982,6
Тернопільська	243,7	247,2	293,8	287,8	272,4	269,1	279,9
Харківська	406,9	421,4	463,0	459,8	405,6	428,3	476,7
Херсонська	68,6	127,0	95,5	119,1	131,9	121,5	76,6
Хмельницька	520,4	576,1	616,7	570,1	596,9	615,5	698,6
Черкаська	406,9	608,0	617,7	633,9	617,7	658,6	699,0
Чернівецька	569,3	899,9	963,9	971,3	951,1	931,4	828,5
Чернігівська	938,0	1237,9	1412,4	1421,5	1461,9	1522,2	1575,0
міста							
м.Київ	97,8	152,4	160,2	253,8	286,8	293,5	431,2
м.Севастополь	2,4	3,3	2,4	3,4	5,5	...	...

10.10. Площа мисливських угідь за регіонами

	<i>(на кінець року; тис.га)</i>						
	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	47806,9	46745,7	46491,7	44565,0	42685,9	37539,8	38709,9
Автономна Республіка Крим	2101,2	1927,3	1859,8	1917,1	1968,7	...	...
області							
Вінницька	1963,1	2135,5	2135,4	2135,4	2135,4	2135,4	2148,2
Волинська	1581,5	1575,1	1567,5	1562,5	1577,4	1580,1	1459,5
Дніпропетровська	2547,2	2591,1	2555,2	2561,2	2426,0	2426,1	2426,1
Донецька	2014,1	2014,4	2014,7	2014,7	2013,9	1227,1	1205,4
Житомирська	2283,3	2108,6	2078,7	2047,2	2146,1	2146,1	2100,9
Закарпатська	1026,3	1037,3	1021,2	786,7	743,4	743,7	743,8
Запорізька	2129,4	2106,3	2125,9	2126,6	1750,3	1784,1	1821,8
Івано-Франківська	1012,2	989,0	989,1	808,2	686,6	730,5	722,2
Київська	2091,0	472,6	495,9	350,1	542,1	677,7	745,4
Кіровоградська	1982,1	1948,1	1948,1	1928,5	1928,5	1960,0	1960,0
Луганська	2096,7	2119,5	2125,4	2125,4	1766,6	532,9	883,8
Львівська	1752,3	1793,8	1794,0	1665,0	1559,3	1626,6	1638,8
Миколаївська	2068,3	2042,7	2043,1	1129,0	1189,8	1199,5	1240,1
Одеська	2391,3	2535,2	2513,7	2395,6	2502,1	2439,6	2461,7
Полтавська	2355,8	1900,4	1900,6	1911,0	2042,9	2071,0	2075,2
Рівненська	1682,2	1401,5	1427,8	1410,0	1343,9	1350,0	1333,2
Сумська	2050,6	2053,8	2050,8	2024,4	2070,1	2070,1	2067,9
Тернопільська	973,0	972,9	972,9	965,9	943,4	943,4	943,4
Харківська	2643,8	2639,4	2555,9	2549,5	2463,9	509,3 ¹	1370,7
Херсонська	2195,9	2193,8	2011,8	2007,3	2009,4	2008,4	1992,9
Хмельницька	1563,1	1575,2	1573,0	1523,4	1523,4	1518,8	1518,8
Черкаська	1728,1	1586,9	1503,4	1504,6	1555,2	1562,7	1574,2
Чернівецька	642,7	636,4	644,8	626,8	626,8	626,8	626,8
Чернігівська	2820,4	2712,5	2746,1	2755,2	2707,6	2708,9	2708,9
міста							
м.Київ	28,1	1572,9	1733,5	1630,3	360,0	961,0	940,2
м.Севастополь	83,2	103,5	103,4	103,4	103,1	...	...

¹ У зв'язку з передачею мисливських угідь "Харківської обласної організації УТМР" до складу Державного резерву мисливських угідь відбулося зменшення на 2,1 млн.га площі наданих у користування мисливських угідь у Харківській області.

10.11. Загальна кількість диких тварин, що мешкають у мисливських угіддях України

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Копитні, голів	177788	238975	244374	239572	238296	233584	231294
Лосі	4771	5524	5608	5556	6107	6399	6439
Олені	15986	19996	20303	18824	18254	15584	15985
Кабани	36181	61715	63664	63632	63595	61615	56856
Козулі	118974	147728	150795	147436	148097	148004	149729
Зубри	426	268	255	266	254	232	245
Лані	1021	3232	3193	3215	1363	1206	1339
Муфлони	370	420	455	544	606	544	701
Хутрові звірі, тис. голів	2416,4	2249,6	2189,2	2070,8	1944,2	1747,5	1705,5
Білки	59,5	66,8	64,5	62,4	60,1	60,8	62,7
Зайці	1874,1	1645,9	1592,6	1492,4	1421,4	1256,8	1224,0
Куниці	53,1	63,2	64,1	63,1	59,4	58,0	57,7
Лисиці	116,3	79,7	76,5	75,5	68,9	59,8	57,1
Ондатри	146,4	187,0	183,7	170,2	137,9	132,6	121,2
Норки	3,4	5,8	5,7	6,2	6,0	6,6	7,5
Бобри	15,0	43,1	45,7	46,0	45,3	47,3	47,7
Вовки	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6	2,0	2,1
Ведмеді бурі	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Дикі кролики	0,2	0,2	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1
Бабаки	76,7	67,4	66,4	67,7	64,0	45,5	48,1
Єнотовидні собаки	9,9	11,2	11,1	11,4	11,2	11,1	10,9
Борсуки	24,7	26,5	27,6	28,0	25,5	26,3	25,8
Видри	8,7	13,4	13,6	14,0	13,8	13,7	13,9
Тхори чорні	20,0	25,7	24,5	22,6	20,5	19,6	19,0
Коти лісові	0,6	1,2	1,2	1,1	1,1	0,8	1,2
Рисі	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4
Горностаї	4,4	9,0	7,9	6,7	5,6	5,8	5,6
Перната дичина, тис. голів	9417,5	10672,9	10592,0	10523,5	10202,9	9169,3	9756,2
у тому числі							
Куріпки	1013,7	992,5	957,3	945,4	870,5	662,9	677,5
Глухарі	3,8	3,8	3,9	3,1	3,5	3,4	3,4
Тетеруки	13,3	11,0	11,3	12,0	12,6	12,5	13,7
Гуси	162,2	117,5	114,2	92,9	98,2	89,1	92,2
Качки	3125,3	2866,2	2796,8	2679,1	2611,7	2386,5	2524,3
Фазани	271,2	336,4	350,7	352,4	347,9	278,8	305,4
Перепілки	799,3	1399,2	1354,1	1343,0	1314,4	1040,8	1239,1
Рябчики	16,4	23,9	24,4	22,6	21,5	21,3	20,9
Лебеді	55,1	19,1	21,5	21,9	23,0	22,0	27,1
Лиски	1527,4	1892,7	1876,9	1773,1	1656,9	1498,1	1573,7
Кулики	1018,0	1130,1	878,8	873,1	844,6	912,8	870,1
Голуби	1411,8	1880,5	1831,4	1897,2	1882,9	1712,7	1934,5

10.12. Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища України¹

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Капітальні інвестиції та поточні витрати, млн.грн	3224,3	13128,0	18490,4	20514,0	20377,8	21925,6	24591,1
у тому числі							
капітальні інвестиції	605,9	2761,5	6451,0	6589,3	6038,8	7959,9	7675,6
з них капітальний ремонт засобів природоохоронного призначення	233,3	498,0	843,6	635,0	662,1	640,8	484,9
поточні витрати	2618,4	10366,6	12039,4	13924,7	14339,0	13965,7	16915,5

¹ Без ПДВ.**10.13. Витрати на охорону навколишнього природного середовища за напрямками природоохоронних заходів у 2015 році¹**

	Витрати на охорону навколишнього природного середовища – усього, млн.грн	У тому числі			
		капітальні інвестиції	з них		поточні витрати
			інвестиції в основний капітал	витрати на капітальний ремонт	
Усього	24591,1	7675,6	7190,7	484,9	16915,5
у тому числі					
охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	2942,8	1423,0	1240,2	182,8	1519,8
очищення зворотних вод	7493,2	848,9	681,4	167,5	6644,3
поводження з відходами	7539,4	737,5	693,4	44,1	6801,9
захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	1540,9	388,2	319,8	68,4	1152,7
зниження шумового і вібраційного впливу (за винятком заходів для охорони праці)	108,4	40,8	24,9	15,9	67,6
збереження біорізноманіття і середовища існування	400,7	22,3	17,6	4,7	378,4
радіаційна безпека	4293,7	4205,0	4204,7	0,3	88,7
науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування	48,8	2,1	2,1	–	46,7
інші напрями природоохоронної діяльності	223,2	7,8	6,6	1,2	215,4

¹ Без ПДВ.

10.14. Витрати на охорону навколишнього природного середовища за регіонами у 2015 році¹

	Капітальні інвестиції		Поточні витрати	
	млн.грн	у % до загального обсягу	млн.грн	у % до загального обсягу
Україна	7675,6	100,0	16915,5	100,0
області				
Вінницька	40,5	0,5	147,3	0,9
Волинська	5,3	0,1	108,6	0,6
Дніпропетровська	1417,9	18,5	5494,2	32,5
Донецька	232,3	3,0	1431,5	8,5
Житомирська	18,0	0,2	85,8	0,5
Закарпатська	7,8	0,1	88,8	0,5
Запорізька	591,5	7,7	1587,1	9,4
Івано-Франківська	90,5	1,2	234,0	1,4
Київська	4157,5	54,2	489,3	2,9
Кіровоградська	6,3	0,1	113,4	0,7
Луганська	51,9	0,7	521,8	3,1
Львівська	60,4	0,8	341,7	2,0
Миколаївська	98,2	1,3	1502,5	8,9
Одеська	26,5	0,3	279,3	1,6
Полтавська	66,9	0,9	854,8	5,0
Рівненська	42,9	0,6	340,5	2,0
Сумська	52,5	0,7	251,5	1,5
Тернопільська	23,7	0,3	14,1	0,1
Харківська	62,9	0,8	787,9	4,7
Херсонська	7,9	0,1	71,7	0,4
Хмельницька	19,3	0,2	192,7	1,1
Черкаська	54,3	0,7	206,0	1,2
Чернівецька	18,7	0,2	68,8	0,4
Чернігівська	30,9	0,4	219,0	1,3
м.Київ	491,0	6,4	1483,2	8,8

¹ Без ПДВ.

Держстат
Головне управління статистики у Чернігівській області

Довкілля Чернігівщини – 2015
Статистичний збірник

За редакцією Козар Тетяни Володимирівни

Відповідальна за випуск
Зінич Галина Михайлівна

Підписано до друку 28.07.2016 № 07.2-04/218
Тираж 3 прим.

Головне управління статистики у Чернігівській області
вул.Гонча, 37, м.Чернігів, 14000, Україна